

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Магістерська робота

**на тему «Оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки
підприємства»**

Виконала: студентка 6-го курсу, групи 601-УФБ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньо-професійною програмою
«Управління фінансово-економічною безпекою»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дідусенко К.В.

Керівник: к.е.н., доцент Юрків Н.Я.

Рецензент: головний бухгалтер ПрАТ
«Полтавамаш» Іванова С.М.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Дідусенко К.В.

Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі

Дідусенко К.В.

Полтава, 2021 року

АНОТАЦІЯ

Дідусенко К.В. «Оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки підприємства». Випускна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою «Управління фінансово-економічною безпекою» – Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2021.

Робота містить 109 сторінок, 21 таблиць, 15 рисунків, список літератури з 88 джерел та з 4 додатків.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, складові фінансово-економічної безпеки, фінансова безпека підприємства, індикатори фінансово-економічної безпеки, оцінювання рівня фінансової безпеки.

Мета роботи полягає у оцінюванні рівня фінансово-економічної безпеки ПрАТ «Полтавамаш».

Об'єктом дослідження є процес оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні підходи щодо оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства.

У магістерській роботі досліджено теоретичні основи фінансово-економічної безпеки підприємства, визначено методичні засади оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства, проведено оцінювання фінансово-економічної безпеки ПрАТ «Полтавамаш», визначено напрями підвищення рівня фінансово-економічної безпеки ПрАТ «Полтавамаш».

АННОТАЦИЯ

Дидусенко К.В. «Оценка уровня финансово-экономической безопасности предприятия». Выпускная работа на получение второго (магистерского) уровня высшего образования по специальности 072 «Финансы, банковское дело и страхование» по образовательно-профессиональной программе «Управление финансово-экономической безопасностью» - Национальный университет «Полтавская политехника имени Юрия Кондратюка», Полтава, 2021.

Работа содержит 109 страниц, 21 таблиц, 15 рисунков, список литературы из 88 источников та 4 приложений.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность, составляющие финансово-экономической безопасности, финансовая безопасность предприятия, индикаторы финансово-экономической безопасности, оценка уровня финансовой безопасности.

Цель работы состоит в оценке уровня финансово-экономической безопасности ЧАО «Полтавамаш».

Объектом исследования является процесс оценки уровня финансово-экономической безопасности предприятия.

Предметом исследования являются теоретико-методические и практические подходы к оценке уровня финансовой безопасности предприятия.

В магистерской работе исследованы теоретические основы финансово-экономической безопасности предприятия, определены методические основы оценки финансово-экономической безопасности предприятия, проведена оценка финансово-экономической безопасности ЧАО «Полтавамаш», определены направления повышения уровня финансово-экономической безопасности ЧАО «Полтавамаш».

SUMMARY

Didusenko K.V. "Assessment of the level of financial and economic security of the enterprise". Graduation thesis for the second (master's) level of higher education in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" in the educational and professional program "Management of Financial and Economic Security" - National University "Poltava Polytechnic named after Yuri Kondratyuk", Poltava, 2021.

The work contains 109 pages, 21 tables, 15 figures, a list of references from 88 sources and 4 appendices.

Key words: financial and economic security, components of financial and economic security, financial security of the enterprise, indicators of financial and economic security, assessment of the level of financial security.

The purpose of the work is to assess the level of financial and economic security of PJSC "Poltavamash".

The object of research is the process of assessing the level of financial and economic security of the enterprise.

The subject of research is theoretical, methodological and practical approaches to assessing the level of financial security of the enterprise.

The master's thesis examines the theoretical foundations of financial and economic security of the enterprise, determines the methodological principles of assessing the financial and economic security of the enterprise, evaluates the financial and economic security of PJSC "Poltavamash", identifies areas for improving financial and economic security of PJSC "Poltavamash".

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутнісно-змістовна характеристика фінансово-економічної безпеки підприємства	7
1.2. Функціональні складові фінансово-економічної безпеки бізнесу.....	14
1.3. Виклики, ризики та загрози фінансово-економічній безпеці підприємства	16
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	26
2.1. Основні підходи до оцінювання рівня безпеки	26
2.2. Характеристика індикаторного підходу до визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства	31
2.3. Особливості ідентифікації загроз фінансово-економічній безпеці підприємства	34
Висновки до розділу 2	38
РОЗДІЛ 3. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРАТ«ПОЛТАВАМАШ».....	40
3.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності та основних фінансових показників ПрАТ «Полтавамаш»	40
3.2. Аналіз індикаторів та визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства	53

				MP 601-ЕФ 20291						
	П. І. Б.	Підпис	Дата							
<i>Розроб.</i>	<i>Дідусенко К.В.</i>			<i>Оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки підприємства</i>						
<i>Перевір.</i>	<i>Юрків Н.Я.</i>									
<i>Н. Контр.</i>	<i>Кривенко О.А.</i>									
<i>Затверд.</i>	<i>Птащенко Л.О.</i>									
				<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%; text-align: center;">Літ.</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">Арк.</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">Акрушів</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">109</td> </tr> </table>	Літ.	Арк.	Акрушів	3	3	109
Літ.	Арк.	Акрушів								
3	3	109								
				<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування</i>						

3.3. Виявлення внутрішніх та зовнішніх загроз економічній і фінансовій безпеці підприємства та оцінювання їх впливу	69
Висновки до розділу 3	72
РОЗДІЛ 4. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРАТ «ПОЛТАВАМАШ»	75
4.1. Закордонний досвід та забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	75
4.2. Напрями протидії загрозами фінансово-економічній безпеці підприємства в умовах кризи	82
Висновки до розділу 4.....	89
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	100
ДОДАТКИ.....	109

				МР 601-ЕФ 20291			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
<i>Розроб.</i>	<i>Дідусенко К.В.</i>			<i>Оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки підприємства</i>	Літ.	Арк.	Акрушів
<i>Перевір.</i>	<i>Юрків Н.Я.</i>					4	109
					<i>Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування</i>		
<i>Н. Контр.</i>	<i>Кривенко О.А.</i>						
<i>Затверд.</i>	<i>Птаценко Л.О.</i>						

ВСТУП

За сучасних умов господарювання конкурентоспроможність підприємств та держави в цілому значною мірою залежить від рівня економічної безпеки. Саме він і визначає захищеність національних та приватних інтересів від несприятливого впливу факторів зовнішнього й внутрішнього середовища.

Економічна безпека підприємства грає виняткову роль у подальшій діяльності підприємства. Вивчення, аналіз фінансово-економічної діяльності підприємств, знаходження засобів для їх ефективної діяльності, розширення сфери виробничої діяльності, а також відшукування джерел її фінансування вимагає особливої уваги. Необхідність постійного дотримання економічної безпеки зумовлюється об'єктивно наявним для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності.

Рівень економічної безпеки фірми залежить від того, наскільки ефективно її керівництво і спеціалісти (менеджери) будуть спроможні уникнути можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього й внутрішнього середовища.

А тому питання формування системи економічної безпеки, аналізу та оцінювання її складових є надзвичайно актуальним за сучасних умов господарювання.

Дослідженням питань економічної безпеки займаються як вітчизняні, так й іноземні вчені, зокрема: Г. Козаченко, Л. Бенділов, Л. Шваб, О. Соснін, П. Пригунов, Й. Петрович, А. Кіт, О. Семенів, З. Манів, С. Покропивний, О. Долженков, Ж. Жуковська, О. Головченко, Н. Штамбург, І. Дмитрієв, А. Близнюк, Н. Мехеда, А. Маджула, М. Мосіюк, О. Мандрик, О. Ляшенко, Ю. Лаврова, З. Береза та ін.

Метою написання роботи є: оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Досягнення мети роботи здійснюється шляхом вирішення наступних завдань.

1. Визначити сутнісно-змістову характеристику фінансово-економічної безпеки підприємства;
2. Дослідити функціональні складові фінансово-економічної безпеки бізнесу;
3. Розглянути основні підходи до оцінювання рівня безпеки;
4. Визначити особливості ідентифікації загроз фінансово-економічній безпеці підприємства
5. Навести організаційно-економічну характеристику підприємства ПрАТ «Полтавамаш»;
6. Провести аналіз індикаторів та визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства ПрАТ «Полтавамаш»;
7. Виявити внутрішні та зовнішні загрози економічній і фінансовій безпеці підприємства та оцінювання їх впливу;
8. Обґрунтувати напрями протидії загрозам та забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах кризи.

Об'єктом дослідження є приватне акціонерне товариство «Полтавський машинобудівний завод».

Предметом дослідження є теоретико-методичні і практичні підходи щодо оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Структура роботи випускної роботи: перший розділ, другий розділ, третій розділ, четвертий розділ, висновок, список використаних джерел та додатки.

У процесі дослідження були використані матеріали монографій та періодичних видань, дані статистичної та фінансової звітності підприємства-об'єкта дослідження.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутнісно-змістовна характеристика фінансово-економічної безпеки підприємства

Забезпечення належного рівня безпеки бізнесу є однією із фундаментальних засад підтримання його життєздатності в умовах динамічного економічного середовища. Безпека бізнесу – це основа збереження стійких конкурентних позицій, передумова ефективного функціонування та стабільного розвитку суб'єкта господарювання. Отож, управління безпекою є невід'ємним елементом культури ведення бізнесу, а згідно сучасним поглядам якості бізнесу в цілому. Якість бізнесу визначається такими основними елементами як: економічна ефективність; соціальне спрямування; безпека [1].

Безпека – це найважливіша категорія й необхідна передумова збалансованого функціонування системи суспільних відносин, що забезпечує захищеність, життєдіяльність і дієздатність держави, суспільства, особи від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Існують такі рівні безпеки.

1. Держави – досягається за наявності ефективного механізму державного управління і дієвих інститутів захисту нац інтересів, координації діяльності політичних сил

2. Суспільства – передбачає наявність суспільних інститутів, норм, розвинутих форм суспільної свідомості, що дають змогу реалізувати права і свободи всіх груп населення

3. Особи – формування комплексу правових і моральних норм, суспільних інститутів та установ, які дають можливості розвиватися і реалізовувати соціально визначені здібності.

Щодо сутності поняття «економічна безпека підприємства», то такого поняття як єдиний підхід до його визначення не існує. Так, деякі вчені мають концепцію «Економічна безпека» означає стан економічної системи, який це дозволяє розвиватися динамічно, ефективно, вирішуючи соціальні проблеми. Решта вчених схиляються до думки, що це безпечний стан компанії від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, а також різні дестабілізуючі фактори, на які підприємство здатне відтворення або реалізації своїх комерційних інтересів [2].

Таблиця 1.1

Визначення поняття «економічної безпеки підприємства»

Автор	Сутність
Капустін Н. [3]	Розуміє економічну безпеку підприємства, як захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих або непрямих загроз
Бендіков М. [4]	Розуміє економічну безпеку підприємства, як стан оптимального для підприємства рівня використання його економічного потенціалу, за якого діючі та/або можливі збитки виявляються нижчими за встановлені підприємством межі.
Кірієнко А. [5]	Розуміє економічну безпеку підприємства, як стан оптимального для підприємства рівня використання його економічного потенціалу, за якого діючі та/або можливі збитки виявляються нижчими за встановлені підприємством межі.
Шликов В. [6]	Розглядає економічну безпеку підприємства, як «... стан захищеності життєво-важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки чи економічних загроз»
Козаченко Г. та Пономарьов В. [7]	Визначають економічну безпеку підприємства «як гармонізацію в часі та просторі економічних інтересів підприємства з інтересами, пов'язаних з ним, суб'єктів зовнішнього середовища, що діють за межами підприємства»
Соколенко Т. [8]	Розглядає економічну безпеку як стан, при якому стратегічний потенціал фірми знаходиться поблизу меж адаптивності, а загроза втрати економічної безпеки наростає тим дужче, чим ближчою є ступінь адаптивності стратегічного потенціалу до граничної зони

Однак, враховуючи багатогранність і багатofакторність цього поняття, найбільш вичерпним і вичерпним є визначення Васильцева Т., який пропонує розглядати економічну безпеку підприємства в стані, за якого підприємство та його продукція є конкурентоспроможними на ринку, і в той же час гарантовано:

- 1) найбільш ефективно використання ресурсів, інтелектуального та кадрового потенціалу;
- 2) стабільність функціонування та прогресивність розвитку;
- 3) можливість протистояти негативним впливам зовнішнього та внутрішнього середовища його функціонування

Таким чином, основними завданнями щодо реалізації економічної безпеки підприємства є:

- 1) досягнення мети функціонування підприємства; - забезпечення ефективного використання ресурсів;
- 2) посилення його фінансової стійкості та платоспроможності;
- 3) попередження негативного впливу зовнішнього середовища; - охорону комерційної таємниці та інформації;
- 4) досягнення безпеки персоналу підприємства, майна та капіталу.

Суб'єкти економічної безпеки:

Зовнішні – органи державного управління економікою, а також організації та інституції безпекового та підприємницького середовища. Президент укр, верховна рада, кабінет міністрів, рада нац. Безпеки і оборони укр, нац банк, прокуратура, збройні сили, розвідка.

Внутрішні – працівники апарату управління, що входять до відділу економічної безпеки, працівники відділу кадрів, юридичного. Планово-економічного (на мікрорівні).

На мікрорівні до суб'єктів економічної безпеки підприємництва варто відносити як окремих осіб, так і підрозділи, служби підприємства, які безпосередньо здійснюють діяльність у сфері безпеки або сприяють її посиленню на підприємстві.

1. Працівників апарату управління / відділу економічної безпеки.

2. Працівників юридичного відділу.
3. Працівників відділу кадрів.
4. Працівників планово-економічного відділу.

Головною метою економічної безпеки є досягнення максимальної стабільності функціонування та створення основи і перспективи зростання для виконання цілей бізнес-одиниць, незалежно від об'єктивних і суб'єктивних чинників ризику.

Під економічною безпекою підприємства можна розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих чи непрямих економічних загроз, пов'язаних із впливом зовнішнього середовища, та його здатність до гнучкого розвитку. Головною метою економічної безпеки підприємства є забезпечення його стійкого та максимально ефективного функціонування в даний час та забезпечення високого потенціалу гнучкого розвитку та зростання у майбутньому. Це досягається шляхом запобігання загрозам негативного впливу на економічну безпеку підприємства [9].

Фінансово-економічна безпека (ФЕБ) підприємства є складною системою, яка містить набір характерних параметрів для надання раціональності та ефективності використання економічних ресурсів: фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні.

Фінансово-економічна безпека створена для досягнення найбільшої стабільності та ефективності його функціонування, а також створення умов подальшого розвитку шляхом своєчасного аналізу, спрямованого на виявлення, запобігання та запобігання іншим зовнішнім факторам і внутрішній незахищеності і будь-які загрози, до яких можуть призвести стабільні операційні збитки бізнесу.

Отже, із вказаного вище можна дійти висновку, що фінансово – економічна безпека підприємства – це такий стан, який створює умови для забезпечення збереження фінансово-економічних інтересів суб'єкта господарювання від негативних факторів зовнішнього та внутрішнього

середовища, з одночасним створенням умов, необхідних для успішної діяльності та розвитку цього підприємства.

На думку Фролова С.М., виділяють наступні критерії визначення ФЕБ компанії: функціональні, статичні та ресурсні, сутність яких розкрита нижче у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Критерії фінансово-економічної безпеки

Критерій	Сутність
Функціональний	Захищеність та збереженість фінансово – економічних інтересів від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз (здатність їх віднайти, усунути (нейтралізувати) та не допустити в подальшому)
Статичний	Стан фінансово – економічного підйому, що має риси збалансованості, стійкості, стабільності роботи підприємства згідно його стратегічних цілей
Ресурсний	Здатність фінансово – економічної системи здійснювати забезпечення безперервним виробництвом і відтворенням достатнього обсягу фінансових, трудових та матеріальних ресурсів

*Складено автором [81]

Об'єктом управління системою фінансової безпеки суб'єкта господарювання є його фінансова діяльність, суб'єктом такого управління – окремий власник або менеджер.

Зазначені елементи управління фінансовою безпекою суб'єкта господарювання в сукупності складають механізм управління нею. На рис. 1.1. представлено місце управління системою фінансової безпеки в загальній ієрархічній системі управління безпекою суб'єкта господарювання.



Рис. 1.1. Місце управління системою фінансової безпеки в системі управління безпекою суб'єкта господарювання

*Складено автором [82]

Основним завданням системи фінансово-економічної безпеки підприємств є забезпечення її стійкого та максимально ефективного функціонування, створення високого потенціалу для розвитку та зростання у майбутньому. У свою чергу, будемо відстоювати думку, що важливим елементом функціонування системи фінансово-економічної безпеки підприємств є механізм її забезпечення, який впроваджується шляхом стратегічного та оперативного планування заходів, спрямованих на забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Слід зазначити, що до основних завдань економічної безпеки підприємств належать: захист законних прав та інтересів підприємства та його працівників; збір, аналіз, оцінка та прогнозування даних; вивчення партнерів, замовників, конкурентів, кандидатів; виявлення, запобігання та припинення можливої протиправної та іншої негативної діяльності працівників підприємства на шкоду його безпеці; забезпечити збереження матеріальних цінностей та інформації; отримати інформацію, необхідну для вироблення найбільш оптимальних управлінських рішень щодо стратегії та тактики господарської діяльності підприємства тощо.

Основне значення системи фінансово-економічної безпеки підприємств полягає в тому, що вона має бути превентивною, а основними критеріями оцінки її надійності та ефективності вказано на рисунку 1.2.



Рис. 1.2. Критерії оцінки фінансово-економічної безпеки

*Складено автором [83]

Згідно з результатами дослідження, в системі фінансово-економічної безпеки підприємств особливе застосування блочної схеми регулювання: поступове управління витратами підприємства; бюджетування; управління 9 фондами; діагностика стану компанії; управління оборотними коштами; застосування міжнародних стандартів безпеки; податкове планування тощо. На основі проведених теоретичних досліджень розроблено та систематизовано структурно-логічну схему системи фінансово-економічної безпеки бізнесу.

1.2. Функціональні складові фінансово-економічної безпеки бізнесу

Створення системи безпеки підприємства та організація її успішного функціонування повинні ґрунтуватись на методологічних основах наукової теорії безпеки. Повинні бути визначені цілі системи безпеки підприємства та бути налагодженими співпраця її складових [10].

Складовими економічної безпеки є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпеки [11].

Таблиця 1.2

Термінологія складової безпеки

Складова безпеки	Визначення складової безпеки
1	2
Виробнича безпека	Це стан виробничої сфери країни, за якого забезпечується максимально ефективне використання наявних виробничих потужностей у країні, їх модернізація та розширене відтворення, зростання рівня інноваційності виробництва та підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки.
Демографічна безпека	Це стан захищеності держави, суспільства та ринку праці від демографічних загроз, за якого забезпечується розвиток України з урахуванням сукупності збалансованих демографічних інтересів держави, суспільства й особистості відповідно до конституційних прав громадян України.
Енергетична безпека	Це стан економіки, що сприяє ефективному використанню енергетичних ресурсів країни, наявності на енергетичному ринку достатньої кількості виробників та постачальників енергії, а також доступності, диференційованості та екологічності енергетичних ресурсів.
Зовнішньоекономічна безпека	Це стан відповідності зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам, що забезпечує мінімізацію збитків держави від дії негативних зовнішніх економічних чинників та створення сприятливих умов для розвитку економіки завдяки її активній участі у світовому розподілі праці.
Інвестиційно-інноваційна безпека	Це стан економічного середовища у державі, що стимулює вітчизняних та іноземних інвесторів вкладати кошти в розширення виробництва в країні, сприяє розвитку високотехнологічного виробництва, інтеграції науково-дослідної та виробничої сфери з метою зростання ефективності, поглиблення спеціалізації національної економіки на створенні продукції з високою часткою доданої вартості.
Макроекономічна безпека	Це стан економіки, за якого досягається збалансованість макроекономічних відтворювальних пропорцій.

Продовження табл. 1.2

1	2
Продовольча безпека	Це стан виробництва продуктів харчування в країні, що здатний повною мірою забезпечити потреби кожного члена суспільства в продовольстві належної якості за умови його збалансованості та доступності для кожного члена суспільства.
Соціальна безпека	Це стан розвитку держави, за якого держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від віку, статі, рівня доходів, сприяти розвитку людського капіталу як найважливішої складової економічного потенціалу країни.
Фінансова безпека	Це стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни.

*Складено автором [84]

Отже, підсумовуючи вищесказане, ми можемо зробити висновок, що фінансова безпека є ключовим економічній безпеці підприємства, що готує її фінансову стабільність, ліквідність і заробітню плату; допомагає виявити внутрішні і зовнішні небезпеки та загроз бізнесу та подолання їх; має кількісний і якісний вираз і дозволяє систематично вибирати та реалізовувати фінансову стратегію.

Результати оцінки складових фінансової безпеки підприємства, що здійснюється за запропонованими методиками дикі, є багатовекторними та різноспрямованими, а отже не дають огляду стану фінансової безпеки компаній.

Забезпечується фінансова безпека, особливо у кризовому стані, тому є одним з головних завдань будь-якого керівництва. Однак недосконалість є нормативно-правовою базою регулювання діяльності фінансового ринку і специфіки економіки нашої країни буде тільки загострюватися фінансове забезпечення та рівень фінансової стійкості підприємств.

1.3. Виклики, ризики та загрози фінансово-економічній безпеці підприємства

Сьогодні українські компанії постійно повинні долати нові кризи внаслідок глобалізації економіки, яка веде до збільшення кількості загроз їх діяльності. В умовах нестабільної ринкової економіки підприємства стикаються з гострою проблемою пропозиції безпеки їх експлуатації так як господарська діяльність пов'язана з широким спектром можливості та ризики. З точки зору системи підприємство є складною відкритою динамічною системою, яка перебуває в процесі обміну постійними ресурсами.

Загрози економічній безпеці – сукупність викликів, ризиків, чинників та умов, що унеможливають стабільному функціонуванню економічної системи держави, створюють небезпеку національним економічним інтересам, цінностям та соціально-економічним пріоритетам.

Можна виділити внутрішні, зовнішні чинники, які впливають на діяльність підприємства. До внутрішніх зараховуємо такі: вид діяльності підприємства, досвід, відповідна кваліфікація керівництва і персоналу, наявність відповідних комунікацій для підприємства, форма власності, пропорції між власним і залученим капіталом, інноваційна діяльність, організація виробництва, показники фінансового стану, ефективна маркетингова діяльність.

До внутрішніх загроз відносимо наступні фактори: недоліки у виробничому процесі, дефіцит у фінансуванні, низький рівень кваліфікації персоналу підприємства, низький рівень менеджменту [12].

До зовнішніх факторів зараховуємо: стабільність економічної ситуації в країні, рівень конкуренції, частка ринку, постачальники, споживачі, нові технології, державні органи. До зовнішніх загроз відносимо: зменшення купівельної спроможності споживачів, рівень інфляції, сезонні коливання попиту, кризи окремих галузей.

Результати концептуального аналізу, який ми вивчаємо, наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Поняття «загроз економічної безпеки»

Автор	Зміст поняття
1	2
ЗУ «Про національну безпеку України» [13]	Загрози національній безпеці – це наявні та потенційно можливі явища і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України
С.А. Афонцев [14]	Ендогенні та екзогенні шоки економічного чи політичного походження, здатні викликати дестабілізацію національної або міжнародної економічної системи
М.А. Бендиков [15]	Збиток, інтегральний показник якого характеризує ступінь зниження економічного потенціалу за певний проміжок часу. Під загрозою розуміється сукупність умов, процесів, чинників, що перешкоджають реалізації національних економічних інтересів або створюють небезпеку для них і суб'єктів господарської діяльності
З.С. Варналій [16]	Сукупність умов і чинників, які створюють небезпеку для реалізації економічних інтересів підприємства, яка, своєю чергою, може створювати різноманітні ризики у виробничій діяльності
В.С. Гусев [17]	Будь-який конфлікт цілей із зовнішнім середовищем або внутрішньою структурою й алгоритмами функціонування
В.Ф. Гапоненко, О.О. Беспалько, А.С. Власков [18]	Це такий розвиток подій, дій, у результаті яких з'являється можливість або підвищується ймовірність порушення нормального функціонування підприємства і недосягнення ним своїх цілей, зокрема нанесення підприємству будь-якого виду шкоди.
А.Б. Качинський [19]	Загроза – це явище з прогнозованими, але неконтрольованими небажаними подіями, що можуть у певний момент часу в межах даної території завдати шкоди здоров'ю людей, спричинити матеріальні збитки тощо
І.С. Мінко [20]	Явища і процеси, які можуть негативно вплинути на економіку країни, на задоволення економічних потреб людини, груп населення, суспільства і держави. Загроза – це ще не самзбиток або втрата чого-небудь, а очікування, передбачення, відчуття небезпеки можливих небажаних подій і їхніх наслідків
В.І. Мунтіян [21]	Загроза – можливість заподіяння шкоди, майнових, фізичних або моральних (духовних) збитків особистості, суспільству чи державі
С.Ф. Покропивний [22]	Загроза – це потенційні або реальні дії фізичних або юридичних осіб, які порушують стан суб'єкта підприємницької діяльності і здатні призвести до припинення його діяльності або до економічних та інших утрат
О.Є. Румянцева [23]	Стан економіки, коли держава в силу внутрішніх і зовнішніх чинників утрачає контроль над виробництвом та обігом, відпускає базові економічні і правові важелі впливу на них

*Складено автором

Сьогодні в умовах ринкових відносин підприємства є економічно самостійними: визначають свою економічну політику, вибирають постачальників, організовують як виробництво, так і збут продукції, повністю несуть відповідальність за результати господарської діяльності.

Таблиця 1.4

Визначення понять «ризик», «небезпека», «загроза», «вразливість»

Ризик [24]	Ризик – шанс того, що щось погане станеться, поєднане з тим, наскільки поганим це буде, якщо все ж станеться. Це обов'язково комбінація ймовірності та наслідку і насправді найпоширенішим рівнянням ризику є: ризик = ймовірність × наслідок Daniel Miessler причину плутання ризиків та загроз визначає наступним чином: більшість людей вживають поняття взаємозамінно без розуміння різниці у тих реченнях, де обидва терміни можна замінити поняттям «сценарій». Але загроза – негативна подія сама по собі, а ризик – негативна подія, поєднана з ймовірністю та наслідком.
Загроза [25]	Загроза – те (дія, потенційна дія, бездіяльність, подія, процес або явище, причини, умови, обставини – Б.Д.), від чого намагаються захиститись; будь-яка шкода чи пошкодження втрата, що може нанести мішені той, хто атакує (внутрішня/зовнішня); будь-яка потенційна небезпека (хтось чи щось). Вразливість – слабе місце чи прогалина у захисних заходах. Ризик – коли шкода/пошкодження виявляється і спричиняє збитки, тому що вразливість дала змогу загрозі реалізуватись: актив + загроза + вразливість = ризик.
Загроза [26]	Загроза – це можливість, що відбудеться щось погане. Уразливість є слабкістю, що дозволяє загрозі стати ризиком, причиною втрати. Ризик виникає при комбінації загроз і відповідних вразливостей. Тобто ризик = загроза × вразливості.
Небезпека [27]	Небезпека – можливість, ймовірність якогось лиха, нещастя, шкоди й т. ін. Загроза – можливість, неминучість небезпеки Ризик – усвідомлена можливість небезпеки, а також можливість збитків або неуспіху у якійсь справі.
Ризик [28]	Ризик – ймовірність втрати, пошкодження або інших несприятливих наслідків. Ризик приходить від: «загрози, або комбінації загроз, що використовує уразливість, щоб нанести несприятливий вплив на актив. Рівняння: ризик = загроза × вразливість × наслідок/вплив.
Загроза [29]	Загроза = спроможність × намір, в той час як ризик = ймовірність × шкода.

*Складено автором

Типологія загроз для підприємства

1. Рівень прогнозованості (передбачувані, непередбачувані).
2. Джерело виникнення (об'єктивні, суб'єктивні).
3. Нагальність актуальні, потенці).
4. Сфера походження (загрози під час звичайної діяльності, репутаційні згрози, загрози зовнішнього тиску).
5. Форма впливу (якісні, кількісні).

Недружнє поглинання – це встановлення тотального контролю над підприємство, як в юридичному та у і фізичному плані, проти бажання власника.

Зазвичай в якості об'єкта поглинання часто виступають підприємства які мають ліквідні активи у вигляді нерухомого майна, стратегічного місцезнаходження.

Системні загрози безпеці підприємництва ідентифікують за групами.

1. Ринкові.
2. Державно-політичні.
3. Ресурсні.

Загрози, що можуть виникати у зовнішньому для підприємства середовищі.

1. Відсутність чіткої концепції, стратегії і програми соціально-економічного розвитку з реально досяжними цілями.
2. Парманентне відставлення в розвитку, безсистемність і недосконаленість нормативно-правового забезпечення регулювання економіки
3. Зростання інфляції та відсутність нормального інвестиційного клімату в реальному секторі економіки
4. Руїнування системи відтворення промислового потенціалу
5. Втрата державного контролю над природними монополіями, послаблення регулюючої функції держави в її ціновій політиці.

Загрози, що можуть виникати у внутрішньому для підприємства середовищі:

1. Порухення режиму збереження конфіденційної інформації.
2. Неспроможність об'єктивно оцінити кваліфікацію кадрів та їх компетентність.
3. Суттєві прорахунки в тактичному та стратегічному плануванні.
4. Перебої в енерго, водо, теплопостачання, аварії, пожежі.
5. Вибір ненадійних партнерів та інвесторів.

Головною метою забезпечення економічної безпеки підприємства є досягнення максимальної стабільності його функціонування, а також створення основи для подальшого зростання його економіки навіть за наявності об'єктивних та суб'єктивних факторів, що несуть загрози. В умовах непередбачуваної цінової кон'юнктури це особливо актуально [30].

Найвпливовішими елементами за рівнем загроз економічній безпеці промислового підприємства є функціональна фінансова, виробнича, кадрова та інтелектуальна складові. Загрози цим компонентам необхідно запобігти або усунути спочатку. Безсумнівно, що функціональні складові інформації та влади також мають значний вплив на рівень економічної безпеки підприємства, але, як показує практика, саме цим складовим приділяється достатня увага керівництвом підприємств.

Забезпечення економічної безпеки ґрунтується на протидії загрозам діяльності підприємства, що виникають внаслідок прояву несприятливих факторів зовнішнього середовища (рис. 1.2). Основою їх виявлення є комплексне дослідження стану економічної безпеки, що базується на оцінці її рівня та дозволяє пов'язати отримані результати із факторами, які є джерелами загроз стабільному та ефективному функціонуванню підприємства [31].

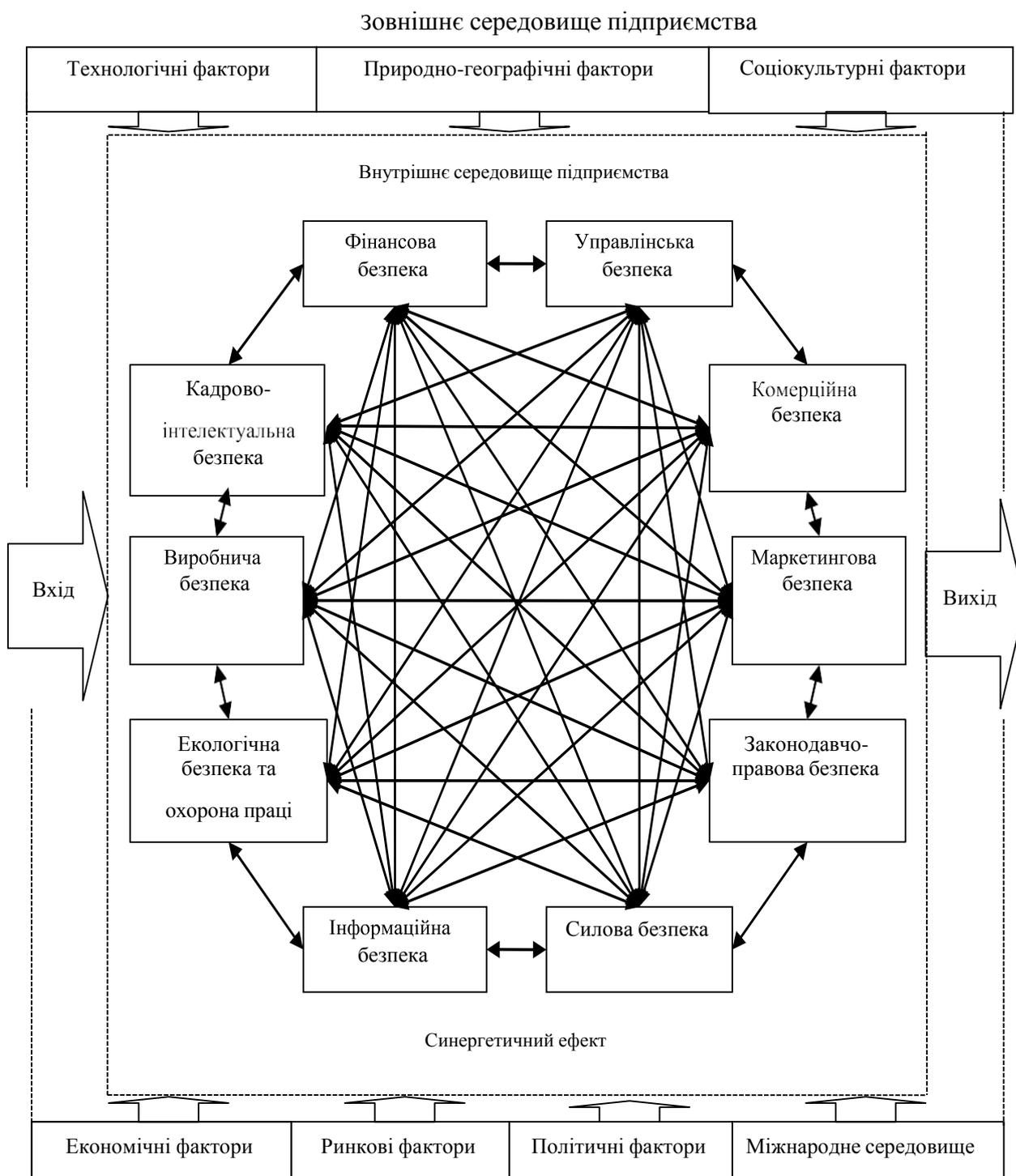


Рис. 1.2. Модель економічної безпеки підприємства

*Складено автором

Існує три основні зовнішні джерела загрози бізнесу. На думку З.С. Варналія, загроза — це сукупність умов і факторів, які створюють небезпеку для реалізації економічних інтересів, що в свою чергу може створити різноманітні ризики.

Тож перша загроза – несприятлива економічна політика держави. Так, держава може суперечити виробничій, комерційній чи фінансовій стратегії компанії, які використовують різні методи, серед яких найпоширенішими є: зміна тарифна ставка, ставка податку, коливання валютного курсу тощо.

Ще одну серйозну загрозу для компанії становить держава певні дії щодо зменшення чи обмеження економічних зв'язків. Економічні санкції, мають дуже негативний вплив і призводять до взаємної недовіри, дестабілізувати економічну безпеку на міждержавному рівні [32].

Другим джерелом зовнішньої загрози для підприємства є дії інших суб'єктів управління. Ми говоримо про недобросовісну конкуренцію. Компанії-конкуренти мають багато методів, які можуть негативно вплинути на бізнес і безпеку підприємства, вони включають: порушення прав конкурентів на промислова власність (несанкціоноване відтворення продукції конкурента, розкриття конкуруючих секретів виробництва, промислове шпигунство); дезорганізації виробництва конкурентів, що здійснюється шляхом корупції та спонукати своїх робітників і службовців захоплювати секрети виробництво і торгівля; завдати шкоди репутації конкурента (невідповідна реклама, поширення неправдивої та неправдивої інформації, яка дискредитує компанію) та інші, такі як демпінг, бойкот тощо.

Третє джерело – криза світової економіки починаючи з вони надходять від країни до країни через канали зовнішньоекономічних зв'язків. Такі явища, як реструктуризація, зниження попиту та цін на енергоносії створює залежність національних компаній від процесів, що відбуваються в світ. Іншими зовнішніми загрозами є: інфляція, дефіцит кошти для інвестування бізнесу, нестабільність законодавства, корупція, несприятливі макроекономічні умови (криза, війна, загальна економічна ситуація в країні).

Загрози економічній безпеці торговців харчовими продуктами — це потенційні або реальні дії фізичних чи юридичних осіб, які порушують охоронний стан суб'єкта господарювання та можуть призвести до його припинення чи втрати, економічного та іншого характеру.

Існують різні небезпеки, які одночасно можна віднести до різних класифікаційних груп.

Найбільш поширеною на практиці сьогодні є класифікація загроз економічній безпеці за зоною їх виникнення:

Об'єктивні, тобто це загрози, які не передбачають втручання компанії чи її співробітників, управлінських рішень тощо.

Суб'єктивні. Загрози, що виникають внаслідок навмисних або ненавмисних дій. Для їх запобігання необхідно впливати на суб'єктів господарських відносин.

Таким чином, виклики, ризики та загрози є невід'ємною частиною будь-яку комерційну діяльність. Компанії повинні звернути особливу увагу на ряд стратегічних, оперативних та зовнішніх загроз. Є дієва гарантія економічної безпеки підприємства критично, тому що прибутковість, репутація, бізнес, бізнес-моделі, стратегії, навіть можливість простого відтворення компанії. Доступне швидке виявлення та адекватне реагування на загрози частина цілісної та комплексної системи економічної безпеки підприємства, яка спрямована на розвиток і зростання, перетворення ризиків у можливості, плавне впровадження інновацій, удосконалення внутрішніх інновацій процедури, зниження витрат і конкурентоспроможність.

Висновки до розділу 1

Таким чином, забезпечення належного рівня безпеки бізнесу є однією із фундаментальних засад підтримання його життєздатності в умовах динамічного економічного середовища. Безпека бізнесу – це основа збереження стійких конкурентних позицій, передумова ефективного функціонування та стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

Безпека – це найважливіша категорія й необхідна передумова збалансованого функціонування системи суспільних відносин, що забезпечує захищеність, життєдіяльність і дієздатність держави, суспільства, особи від

внутрішніх і зовнішніх загроз.

Головною метою економічної безпеки є досягнення максимальної стабільності функціонування та створення основи і перспективи зростання для виконання цілей бізнес-одиниць, незалежно від об'єктивних і суб'єктивних чинників ризику.

Під економічною безпекою підприємства можна розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих чи непрямих економічних загроз, пов'язаних із впливом зовнішнього середовища, та його здатність до гнучкого розвитку.

Фінансово-економічна безпека (ФЕБ) підприємства є складною системою, яка містить набір характерних параметрів для надання раціональності та ефективності використання економічних ресурсів: фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні.

Основним завданням системи фінансово-економічної безпеки підприємств є забезпечення її стійкого та максимально ефективного функціонування, створення високого потенціалу для розвитку та зростання у майбутньому.

Слід зазначити, що до основних завдань економічної безпеки підприємств належать: захист законних прав та інтересів підприємства та його працівників; збір, аналіз, оцінка та прогнозування даних; вивчення партнерів, замовників, конкурентів, кандидатів; виявлення, запобігання та припинення можливої протиправної та іншої негативної діяльності працівників підприємства на шкоду його безпеці; забезпечити збереження матеріальних цінностей та інформації; отримати інформацію, необхідну для вироблення найбільш оптимальних управлінських рішень щодо стратегії та тактики господарської діяльності підприємства тощо.

Основне значення системи фінансово-економічної безпеки підприємств полягає в тому, що вона має бути превентивною

Рівень фінансово-економічної безпеки компанії залежить від ефективності, з якою її керівництво здатне уникати реальних загроз та усувати

шкідливий вплив певних негативних складових зовнішнього та внутрішнього середовища. В умовах посткризового відновлення досить важливо знайти основні шляхи пришвидшення бізнесу з мінімальними витратами для формування ефективної системи суб'єктів господарювання, спрямованої на максимізацію прибутку та гармонізацію відносин між зацікавленими сторонами.

Загрози економічній безпеці – сукупність викликів, ризиків, чинників та умов, що унеможливають стабільному функціонуванню економічної системи держави, створюють небезпеку національним економічним інтересам, цінностям та соціально-економічним пріоритетам

Забезпечення економічної безпеки ґрунтується на протидії загрозам діяльності підприємства, що виникають внаслідок прояву несприятливих факторів зовнішнього середовища

Основою їх виявлення є комплексне дослідження стану економічної безпеки, що базується на оцінці її рівня та дозволяє пов'язати отримані результати із факторами, які є джерелами загроз стабільному та ефективному функціонуванню підприємства

Існує три основні зовнішні джерела загрози бізнесу. На думку З. С. Варналія, загроза — це сукупність умов і факторів, які створюють небезпеку для реалізації економічних інтересів, що в свою чергу може створити різноманітні ризики.

Таким чином, виклики, ризики та загрози є невід'ємною частиною будь-яку комерційну діяльність. Компанії повинні звернути особливу увагу на ряд стратегічних, оперативних та зовнішніх загрозах.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Основні підходи до оцінювання рівня безпеки

На сучасному етапі розвитку концепції економічної безпеки велика увага приділяється методам її оцінки на національному рівні, але на рівні підприємства не існує єдиного, комплексного методологічного підходу до оцінки та аналізу.

Для аналізу робіт Колпакова П.А., Отенка І.П. та Пралієва Ж.В. присвячений оцінці економічної безпеки, показує, що більшість авторів позиціонувати економічну безпеку як пошук компромісу між підвищення прибутковості та зниження ризику як компроміс в агентстві відносини, такі як пошук оптимального співвідношення між різними показники виробничо-ділової та ринкової активності [33].

У науковій літературі існують різні підходи до визначення методики оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. Таким чином, індикаторний підхід полягає у порівнянні реальних значень показників фінансової безпеки з граничними значеннями показників її рівня. У рамках цього підходу найвищий рівень фінансової безпеки підприємства досягається за умови, що всі показники знаходяться в межах порогових значень, а порогове значення кожного з показників досягається на шкоду іншим і знаходиться в здорове фінансове становище. підхід. Такий підхід слід вважати доцільним і виправданим.

Об'єднуючи запропоновані методами оцінки рівня економічної безпеки організації [34; 35; 36], згрупувано основні підходи для визначення основного показники економічної безпеки (рис. 1.3)

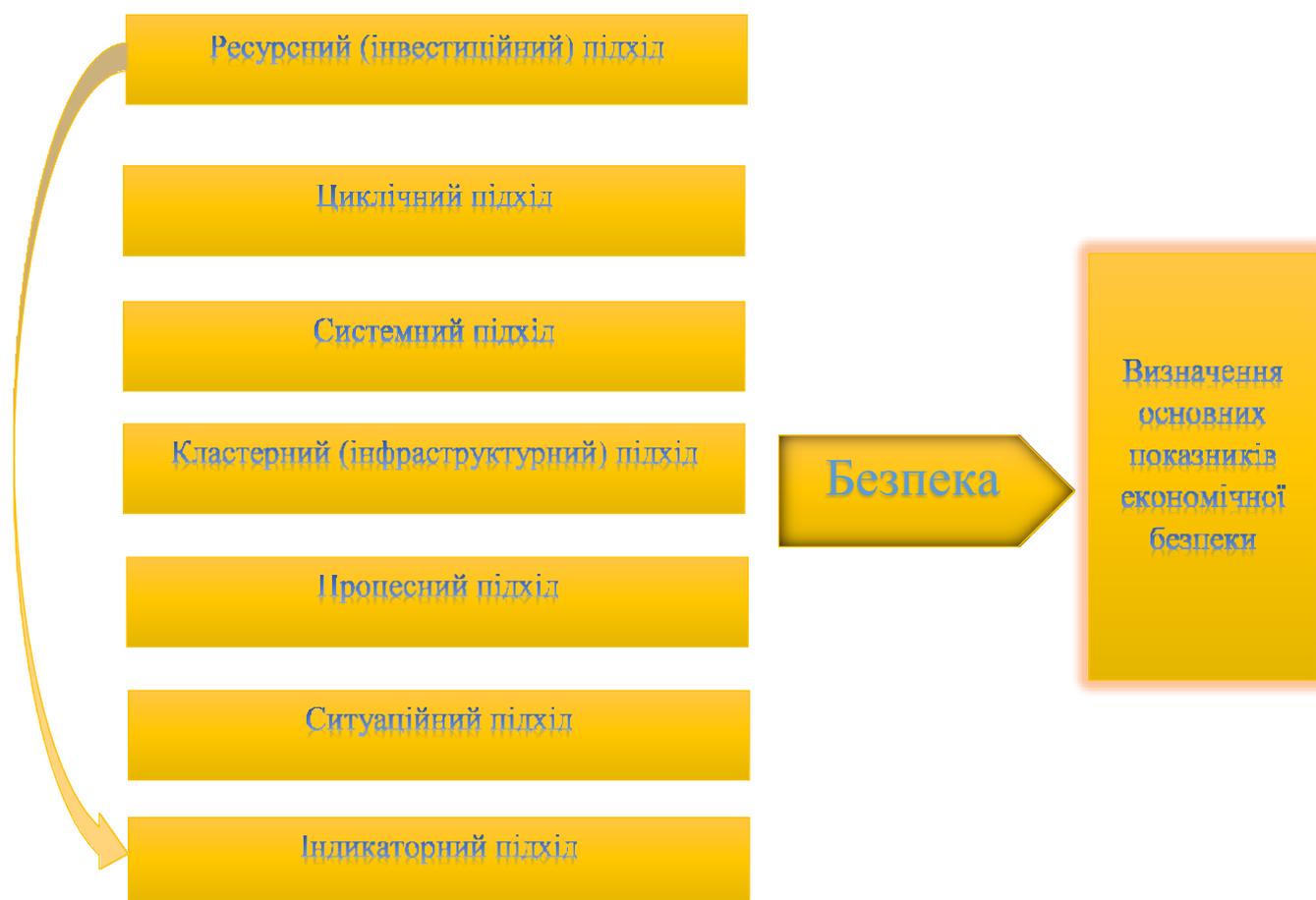


Рис. 1.3. Підходи до визначення основних показників економічної безпеки

*Складено автором

Доречно в даній роботі розглянути визначення теоретичних підходів оцінки економічної безпеки підприємства. Основні сучасні підходи з визначеннями, які надані у науковій літературі згруповані в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Методичні підходи до оцінювання фінансово-економічної безпеки.

Назва	Визначення
1	2
Ресурсний (інвестиційний) підхід [37]	Являє собою сукупність методів опису та аналізу економічної безпеки на підставі достатності та доступності фінансування витрат, необхідних для здійснення виробничого процесу, а також віддачі від вкладених ресурсів. Даний підхід пов'язаний з інвестиційним аналізом, який зводиться до прогнозування одержуваного корисного економічного ефекту від впровадження інвестицій за критеріями, що враховують забезпечення безпеки бізнесу [13].

Продовження табл. 1.4

Циклічний підхід [38]	заснований на застосуванні теорії економічних циклів, пов'язаних з підйомом і спадом ділової активності. Саме на стику підйому і спаду реалізуються форми переходу до нового циклу економічного розвитку, або втратою конкурентних переваг. При цьому загрози економічній безпеці утворюються також на цих стиках [13].
Системний підхід [39]	визначає економічну безпеку як сукупність елементів, що складають його структуру. На підставі рівня значимості кожного з елементів і кількісного виміру його стану визначається інтегральний рівень економічної безпеки організації [10].
Кластерний (інфраструктурний) підхід [40]	Визначає економічну безпеку як здатність системи за рахунок забезпечуючих її факторів (у тому числі інфраструктурних) досягати певних заданих цілей, пов'язаних з якістю продукції (послуг), обсягами ринку, конкурентними перевагами, мінімізацією ризику або економічних збитків тощо) [11]
Процесний підхід [41]	Характеризує рівень економічної безпеки як реально отриманий ефект від економічної діяльності у вигляді збільшення корисного результату (кількості виробленої продукції, якості послуг тощо) і зниження витрат на його досягнення шляхом раціонального комбінування тих чи інших факторів використання ресурсів [12].
Ситуаційний підхід [42]	Об'єктом дослідження виступає ситуація, конкретні обставини, які впливають на безпеку організації в конкретний момент часу. Це зумовлено потребою у швидкій реакції на зміну ситуації (насамперед, у зовнішньому середовищі) в умовах інформаційної невизначеності [13].
Індикаторний підхід [43]	Визначає рівень економічної безпеки за допомогою так званих індикаторів. Приблизно 150 індикаторів, що характеризують економічну безпеку, проводиться відбір такої сукупності, яка володіє особливою чутливістю до збоїв в життєзабезпеченні організації [14].
Захисний підхід [44]	Найбільш повно відображає головну сутність економічної безпеки підприємства, тобто захист від негативних впливів, які можуть з'явитися в усіх напрямках діяльності [16].
Стратегічний підхід [45]	Економічна безпека розглядається з точки зору досягнення підприємством цілей, стратегічних інтересів, забезпечення тривалого виживання на ринку тощо [17].
Гармонізаційний підхід [46]	Орієнтований на взаємоузгодження економічних інтересів підприємства з інтересами зовнішнього середовища, але за такого підходу до визначення поняття «економічна безпека» не враховується вплив внутрішнього середовища на економічну безпеку підприємства [18].

*Складено автором

Можна використати ці визначення, представлені в таблиці 1.2 як висновок, що вагомий внесок зробили вітчизняні та зарубіжні вчені щодо

розробки теоретико-методологічних підходів до оцінки рівня безпеки бізнесу. Крім того, відсутній в економічній науковій літературі унікальний підхід до методології оцінки економічної безпеки компанії.

Використовуючи експертизу рівня економічної безпеки підприємства, ці підходи можна згрупувати у два види: перший тип - методи, за допомогою яких оцінка економічної безпеки здійснюється переважно шляхом експертні оцінки [47], другий тип - оцінка здійснюється переважно за формалізованими розрахунками експертів методи використовуються лише для окремих компонентів [48].

Методів першого типу, що мають дуже високий рівень суб'єктивності, немає може бути основою ефективного управління бізнесом, т.е. оцінка економічної безпеки за цим методом не дозволяє прийняти обґрунтовані управлінські рішення.

Другий тип методу є більш зрозумілим і об'єктивним, але проблема відокремлення складових економічної безпеки підприємства та навчання формує систему показників для кожного компонента недоліки даного виду техніки. А саме: важкість, неоднозначність і суперечливість розрахунків, відсутність глобального, вичерпного та об'єктивного результату, який слугував би інструментом ефективного управління бізнесом.

Усі існуючі підходи до оцінки рівня економічної безпеки можна поділити на три напрямки. Перший напрямок використовує методи маркетингу - SWOT-аналіз, PEST-аналіз - для виявлення та оцінки можливостей та загроз від зовнішніх впливів. Другий науковий напрямок полягає в тому, щоб виявити систему показників, що відносяться до показників економічної безпеки, визначити їхню фактичну або плановану величину, а потім обчислити інтегральний показник економічної безпеки. Як перший, так і другий напрямок має недоліки:

- 1) принципи формування системи показників економічної безпеки індивідуальні кожному підприємстві з огляду на їх специфічних особливостей;

2) показники системи економічної безпеки здебільшого пов'язані з ключовими стратегічними показниками загальної системи управління підприємством і можуть мати окремої системи управління.

Підприємство, яке віддає перевагу агресивній стратегії, відчуватиме максимальний вплив негативних факторів. Чим вище прибутковість бізнесу, тим вище ризики. Інвестуючи кошти в нове обладнання та технології, можна виробляти продукт вищої якості та знижувати ціни. Нормативні показники є тимчасовим орієнтиром у діяльності підприємства. У разі зміни стратегії або її коригування ключові стратегічні показники змінюються. Підлягають зміні їх граничні значення.

Таким чином, кожен виток зміни умов бізнесу ставить перед підприємством інші і, як правило, більш високі цілі. Структура економічної безпеки, реалізуючи свою стратегію, також підвищує значення індикаторів фінансово-економічної, інформаційної, кадрової, виробничо-технологічної та загалом рівень економічної безпеки. У разі підвищення рівня індикаторів економічної безпеки збільшується ризик. Головне завдання структури економічної безпеки – підтримувати баланс між прибутковістю та ризиком.

Високий рівень економічної безпеки забезпечує стабільність розвитку та конкурентоспроможність продукції та підприємств у довгостроковій перспективі. Стратегічний рівень економічної безпеки сприяє досягненню відповідних показників ефективності, фінансової стійкості, привабливості інвестицій, конкурентоспроможності підприємства. Їх значення не повинні бути нижчими за значення, при яких досягається стратегічна мета.

Звідси випливає, що пороговий рівень економічної безпеки підприємства має дві межі:

1) рівень, що визначається стратегічними цілями підприємства в їх кількісному відношенні;

2) рівень нижньої межі тих самих показників, які забезпечують досягнення стратегічних цілей, але забезпечують належне функціонування підприємства в процесі простого відтворення з урахуванням ризику.

Підприємство, що розвивається – це нормальний стан суб'єкта господарювання за сучасних ринкових умов.

Метод розвитку менеджменту спрямований на розвиток процесів, структур і ключових активів компанії. Рівнем, що гарантує економічну безпеку підприємства при реалізації стратегічних цілей, є рівень ефективного використання ресурсів з урахуванням більшої величини ринкових і внутрішніх ризиків [49].

2.2. Характеристика індикаторного підходу до визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства

Індикативний метод передбачає визначення нормативних або розрахункових критеріїв (показників), які дають змогу визначити, наскільки далеко підприємство знаходиться від бажаного стану об'єкта. Пороги вказують на межу, за якою об'єкт буде в небезпеці. Встановлення граничних значень для показників є відповідальним кроком в управлінні організацією, оскільки нормативні або розрахункові значення для ключових показників будуть визначати стратегію та зону ризику компанії. Таким чином, основним завданням визначення рівня економічної безпеки є забезпечення стабільності та ефективності організації [50].

Ступінь впливу загрози визначається на основі розрахунку та моніторингу системи індикаторів та їх порівняння з пороговими значеннями. Індикатор (оф лат. *indico* — вказувати, визначати) — це елемент, що відображає процес чи стан об'єкт спостереження, його якісні та кількісні характеристики.

Хороша система показників дає можливість швидко реалізувати аналіз фінансової безпеки різних об'єктів, запобігання розвитку тенденції, внести необхідні корективи як у повсякденну діяльність, так і на перспективи, передбачити розвиток подій.

Залежно від специфіки досліджуваного явища визначаються пороги значення показників, які неможливо визначити точними розрахунками, і

визначаються фахівцями на основі досвіду. Значення фінансової безпеки України також мають враховувати порогові значення критерії, встановлені для країн-кандидатів до ЄС.

Рівень фінансової забезпеченості визначається багатьма показниками, у тому числі основним якими є: дефіцит бюджету, державний борг, інфляція, банківські кредити, рівень монетизації економіки, обсяги резервів Національного банку України.

Індикаторний підхід вивчають Ковальова Д.О., Сухороукова Т.І., Тамбовцева В.Л., Барановський О.М., Бендікова М.А., Ігнат'єва І.А., Бендіков М.А., Ілларіонов А., Ковальов Д., Сухороукова Т., Шпанковська Н.Г., Костанецький В.В., Котенко Н. О. При оцінці рівня економічної безпеки підприємства використовуються показники індикатори - порогові значення показників, що охарактеризувати діяльність фірм різних галузей.

Кризова ситуація відбувається, коли перевищено бар'єрне значення більшості показників економічної безпеки; критичний стан - коли порушуються всі (або майже всі) бар'єри, як основні, так і незначні (вторинні). Індикаторний підхід до оцінки економічної безпеки підприємства дає можливість оцінити загальний рівень економічної безпеки підприємства, оскільки оцінюються якщо не всі (за системою показників), то основні аспекти бізнесу.

Порівняння фактичних значень індикатори з порогоми дозволяють стежити за динамікою, як самі показники так і рівень економічної безпеки підприємства. Коли не вистачає точної оцінки показників може невірно трактуватися і рівень економічної безпеки, що в свою чергу може призвести до неадекватних управлінських рішень у сфері забезпечення належного рівня.

Неточне визначення значень показника рівень економічної безпеки компаній буде слабо визначений. Недоліком є методологічна основа визначення показників, склад показників –індикаторів, визначення порогових значень для них. Потребує систематичності збір і моніторинг великої кількості фінансово-економічних показників діяльності та може бути використаний на

етапі оцінки та аналізу рівня безпеки. Коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт залежність, коефіцієнт платоспроможності підприємства, коефіцієнт ефективності використання власних ресурсів [51].

Використання системи індикаторів можна швидко проаналізувати стан економічної безпеки країни, регіону чи компанії (інше питання, що переважно в ретроспективі). Але сучасні публікації про оцінку економічної безпеки за допомогою показників говорять переважно за показниками або їх граничними значеннями для економічної безпеки держави або регіону [52].

Система індикаторів [53], побудована таким чином, що з її використанням можна оцінити не лише безпеки регіону, а й рівня його підпільної економіки, оскільки при побудові груп показників економічної безпеки регіону враховано особливості методів, які найчастіше використовуються для визначення тіньового рівня регіону, в цілому та за різними його видами (або сферами) - метод «витрати на населення - малий оборот», грошовий і «електричний» методи, втратний метод компанії.

Для оцінки економічної безпеки підприємства індикаторний підхід використовується значно рідше [54;55;56]. І навіть коли автори констатують використання показників та критеріїв економічної безпеки, нарешті послідовність оцінки зводиться до функціонального підходу [57].

Індикаторний підхід до оцінки економічної безпеки виглядає простим у використанні. Але ця простота вводить в оману. Насправді використання цього підходу є простий, якщо у вас є досконала методологічна база для визначення та постійного уточнення значень показників економічної безпеки охоронний об'єкт.

Так, Райсберг підкреслив основні проблеми індикаторного підходу оцінювання економічної безпеки на будь-якому рівні, наявність якого не дозволяє отримати достовірні оцінки економічної безпеки - якість показників, їх взаємозв'язок (взаємодія) та визначення коридору ціннісних розривів реальних показників від індикаторів. При відзначених Рейсбергом проблем слід додати ретроспективні значення використовуваних показників.

Справа в тому, що для зменшення складності розрахунків інформаційного забезпечення та часу обробки інформації часто обирають показники економічної та фінансової діяльності підприємства.

В результаті використовуються з індикаторами їх ретроспективні значення в порівнянні з показниками, що дозволяє оцінити економічну безпеку протягом попереднього періоду, чи визначені показники з урахуванням вимоги, викликає неправильне порівняння.

Отже, сьогодні серйозні результати у вирішенні проблем підходу показників до оцінки економічної безпеки на всіх рівнях мають підстави вважатися відсутнім. Як і в попередні роки, кожен із авторів на свій розсуд набирає склад показників (особливо на регіональному та корпоративному рівні), серйозні обґрунтування складу показників, їх перевірку на мультиколінеарність та відповідність вимогам, сформульованим Б. А. Рейсбергом, зазвичай не виконується.

Водночас розробка системи показників економічної безпеки є складною методологічною проблемою, оскільки їх кількість і якість повинні бути достатніми, щоб завчасно та адекватно сигналізувати про появи і розвиток дестабілізуючих тенденцій, і при цьому не обтяжувати економічну ефективну систему безпеки, яка створена для оперативного реагування на можливі загрози.

2.3. Особливості ідентифікації загроз фінансово-економічній безпеці підприємства

Економічні загрози близькі до фінансових, і більшість дослідників - економісти об'єднують їх в єдину групу. Фінансово-економічні загрози діяльності компанії-виробника включає фінансові загрози (збитки, ліквідність, зниження рентабельності активів, кредитні загрози та погіршення стану фінансові результати), економічні загрози (збільшення амортизації та

зменшення достатності виробничих фондів, зниження рентабельності виробництва, робіт, послуг) [58].

Важливим напрямом ефективного функціонування підприємництва є його безпека, що представляє сукупність відповідних методів щодо нейтралізації потенційних небезпек і створення таких умов для господарюючих суб'єктів, щоб забезпечити економічний розвиток і ефективну діяльність згідно поставлених цілей та висунутих завдань. Економічна безпека підприємництва є особливістю стабільного розвитку вітчизняної економіки. Для подолання дестабілізаційних чинників, які негативно впливають на функціонування та результативність підприємств, комплексним механізмом протидії є організаційні, матеріально-технічні, фінансово-економічні, інноваційні та інші заходи. У сучасних умовах процес успішної діяльності та економічного розвитку українських підприємств багато в чому залежить від вдосконалення їх діяльності у сфері забезпечення економічної безпеки. Слід зазначити, що сьогодні не всі керівники підприємств готові повною мірою оцінити необхідність створення надійної системи економічної безпеки [59].

Існує величезна різноманітність загроз економічній безпеці, проте основним критерієм пропонується взяти розподіл загроз на зовнішні і внутрішні (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці підприємства

Внутрішні загрози	Зовнішні загрози
1	2
низький професійний рівень керівників та перевищення ними повноважень	політичні і економічні обставини в країні і регіоні підприємницької сфери
порушення працівниками підприємства трудової дисципліни	зміна законодавства, що впливає на умови господарської діяльності
відтік кваліфікованих кадрів через несприятливі умови праці	макроекономічні потрясіння (економічні кризи, порушення виробничих зв'язків, інфляція, втрата ринків сировини, матеріалів,
енергоносіїв, товарів тощо)	
вибір ненадійних партнерів та інвесторів	протиправні дії кримінальних структур
порушення режиму збереження комерційної таємниці	використання недобросовісної конкуренції
істотні упущення як у тактичному, так і в стратегічному плануванні	промислово-економічне шпигунство

Продовження табл. 1.5

1	2
високий рівень зношеності основних засобів	розкрадання матеріальних засобів
низький технічний і технологічний рівень виробництва	недобросовісна конкуренція
відсутність ефективної системи впровадження інновацій на промислових підприємствах	протизаконні фінансові операції
підвищення матеріаломісткості й енергомісткості продукції, зниження продуктивності праці, зростання травматизму на промислових підприємствах унаслідок високої зношеності обладнання	надзвичайні ситуації природного і технічного характеру
невисокий рівень організаційної та корпоративної культури	несанкціонований доступ конкурентів до конфіденційної інформації
відсутність системи виявлення та вирішення конфліктних ситуацій	крадіжки фінансових коштів і цінностей
відсутність ефективної системи планування на всіх рівнях	
низька привабливість робітничих професій, що пов'язано з низьким рівнем заробітної плати, важкими умовами праці та відсутністю чіткої системи кар'єрного росту	
форс-мажорні обставини (аварії, пожежі, вибухи; перебої в енерго-, водо- і теплопостачанні; вихід з ладу комп'ютерної техніки)	

*Складено автором [85]

Звичайно, поділ загроз на внутрішні та зовнішні є досить умовним, особливо в часи глобалізації всіх економічних, політичних і технічних процесів. Однак необхідно визначити коло проблем, на які підприємство і країна мають можливість впливати, вирішувати, запобігати. Найчастіше компанія навіть не знає своїх внутрішніх ресурсів і потенціалу, оскільки, як правило, всі зусилля більшості керівників спрямовані на боротьбу із зовнішніми загрозами, не звертаючи уваги на те, що є найбільш руйнівним саме внутрішні сили можуть бути творчими.

Таким чином, формування системи економічної безпеки компаній потребує створення організаційно-економічних механізмів розвитку партнерських відносин з гравцями ринку та державними органами. У зв'язку з цим компанії повинні постійно контролювати та розробляти заходи щодо

запобігання загрозам у процесі взаємодії з різними гравцями ринку. З огляду на вищезазначене, пропонується ідентифікувати загрози економічній безпеці відповідно до процесу взаємодії з різними суб'єктами господарювання.

Таблиця 1.6

Ідентифікація загроз економічній безпеці підприємств у процесі взаємодії з різними суб'єктами господарювання

Суб'єкти господарювання	Ідентифікація загроз
1	2
Постачальники	Несвоєчасність постачання матеріальних ресурсів; розрив зв'язків; невиконання умов договору постачання; непередбачуване збільшення цін на товари і витрат на їх постачання; постачання неякісної продукції, яка не відповідає стандартам і нормам
Споживачі	Зміна смаків, зниження платоспроможного попиту; об'єднання в групи з метою впливу на рівень цін; недосконалість законодавства щодо захисту прав споживача; поширення неправдивої інформації про підприємство, персонал, продукцію
Конкуренти	Агресивна політика збільшення ринкової частки (у тому числі шляхом розвитку мережі збуту); недобросовісна конкурентна політика; демпінг цін; співробітництво конкурентів з органами влади, спрямоване на ускладнення доступу до споживчого ринку та господарських ресурсів для інших підприємств; переманювання персоналу; впровадження технічних інновацій; монополізація зв'язків із постачальниками
Органи державного управління	Зміна чинного законодавства; корупційні дії; лояльність до окремих підприємств; непрозорість дозвільної системи; збільшення податкового тиску; підвищення мінімальної заробітної плати та єдиного соціального внеску; введення жорстких екологічних норм.

*Складено автором [86]

Таким чином, виявлення можливих загроз економічній безпеці компаній пропонується в процесі взаємодії з постачальниками, споживачами, конкурентами та державними органами. Кожен суб'єкт взаємодії може

становити відповідну загрозу, яка впливає на результати господарської діяльності суб'єктів господарювання та їх подальший розвиток.

Висновки до розділу 2

Отже, на сучасному етапі розвитку концепції економічної безпеки велика увага приділяється методам її оцінки на національному рівні, але на рівні підприємства не існує єдиного, комплексного методологічного підходу до оцінки та аналізу.

Усі існуючі підходи до оцінки рівня економічної безпеки можна поділити на три напрямки. Перший напрямок використовує методи маркетингу - SWOT-аналіз, PEST-аналіз - для виявлення та оцінки можливостей та загроз від зовнішніх впливів. Другий науковий напрямок полягає в тому, щоб виявити систему показників, що відносяться до показників економічної безпеки, визначити їхню фактичну або плановану величину, а потім обчислити інтегральний показник економічної безпеки.

Поділ загроз на внутрішні та зовнішні є досить умовним, особливо в часи глобалізації всіх економічних, політичних і технічних процесів. Однак необхідно визначити коло проблем, на які підприємство і країна мають можливість впливати, вирішувати, запобігати. Найчастіше компанія навіть не знає своїх внутрішніх ресурсів і потенціалу, оскільки, як правило, всі зусилля більшості керівників спрямовані на боротьбу із зовнішніми загрозами, не звертаючи уваги на те, що є найбільш руйнівним саме внутрішні сили можуть бути творчими.

Структура економічної безпеки, реалізуючи свою стратегію, також підвищує значення індикаторів фінансово-економічної, інформаційної, кадрової, виробничо-технологічної та загалом рівень економічної безпеки. У разі підвищення рівня індикаторів економічної безпеки збільшується ризик. Головне завдання структури економічної безпеки – підтримувати баланс між прибутковістю та ризиком.

Пороговий рівень економічної безпеки підприємства має дві межі:

1) рівень, що визначається стратегічними цілями підприємства в їх кількісному відношенні;

2) рівень нижньої межі тих самих показників, які забезпечують досягнення стратегічних цілей, але забезпечують належне функціонування підприємства в процесі простого відтворення з урахуванням ризику. Підприємство, що розвивається – це нормальний стан суб'єкта господарювання за сучасних ринкових умов.

Індикативний метод передбачає визначення нормативних або розрахункових критеріїв (показників), які дають змогу визначити, наскільки далеко підприємство знаходиться від бажаного стану об'єкта. Пороги вказують на межу, за якою об'єкт буде в небезпеці.

Ступінь впливу загрози визначається на основі розрахунку та моніторингу системи індикаторів та їх порівняння з пороговими значеннями. Індикатор (оф лат. *indico* — вказувати, визначати) — це елемент, що відображає процес чи стан об'єкт спостереження, його якісні та кількісні характеристики.

Індикаторний підхід вивчають Ковальова Д.О., Сухороукова Т.І., Тамбовцева В.Л., Барановський О.М., Бендікова М.А., Ігнат'єва І.А., Бендіков М.А., Ілларіонов А., Ковальов Д., Сухороукова Т., Шпанковська Н.Г., Костанецький В.В., Котенко Н. О. При оцінці рівня економічної безпеки підприємства використовуються показники індикатори - порогові значення показників, що охарактеризувати діяльність фірм різних галузей.

Порівняння фактичних значень індикатори з порогами дозволяють стежити за динамікою, як самі показники так і рівень економічної безпеки підприємства. Коли не вистачає точної оцінки показників може невірно трактуватися і рівень економічної безпеки, що в свою чергу може призвести до неадекватних управлінських рішень у сфері забезпечення належного рівня.

РОЗДІЛ 3
ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПрАТ «ПОЛТАВАМАШ»

3.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності та основних фінансових показників ПрАТ «Полтавамаш»

Приватне акціонерне товариство «Полтавський машинобудівний завод» (далі ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод») засноване 11 липня 1994 року шляхом перетворення державного підприємства «Полтавський машинобудівний завод» у відкрите акціонерне товариство. 12 квітня 2011 р. відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства» підприємство рішенням Загальних зборів акціонерів затверджено нову редакцію Статуту та змінено назву на ПАТ «Полтавський машинобудівний завод».

З 31.05.2017 ПАТ «Полтавський машинобудівний завод» було змінено на Приватне Акціонерне Товариство «Полтавський машинобудівний завод» (надалі ПрАТ «Полтавамаш»).

Обсяги виробництва наведені в додатку А.

Згідно Статуту метою ПрАТ «Полтавамаш» є забезпечення досягнення суспільно-корисних цілей та одержання прибутку для наступного його розподілу між акціонерами Товариства, шляхом здійснення виробничо-господарської, інвестиційної, комерційної та іншої підприємницької діяльності від фінансово-господарської діяльності та задоволення на цій основі соціально-економічних потреб акціонерів та членів трудового колективу ПрАТ.

На підприємстві кількість працівників становить 220.

Предметом діяльності ПрАТ є:

1) виробництво і реалізація продукції виробничо-технічного призначення для агропромислового комплексу та запчастин до нього, товарів широкого вжитку;

- 2) комерційна, торговельна, постачально-збутова та посередницька діяльність;
- 3) науково-дослідна діяльність, реалізація наукових, технічних, технологічних, економічних, проектних, конструкторських розробок;
- 4) відкриття мережі магазинів дня оптової, комісійної торгівлі товарами, як власного виробництва, так і інших підприємств України та інших держав;
- 5) заняття як внутрішніми так і міжнародними перевезеннями вантажів і пасажирів, транспортно-експедиційні послуги;
- 6) здійснення зовнішньоекономічної діяльності згідно законодавств України.

В результаті дослідження встановлено, що згідно теорії системного підходу ПрАТ «Полтавамаш» є відкритою системою, а система управління складається з двох основних взаємозалежних підсистем: керуючої і керованої. Схематично ПрАТ, як систему, що має об'єкти і суб'єкт управління.

Внутрішнє середовище підприємства складається з основних елементів, серед яких цілі, задачі, технологія, структура, персонал (люди), організаційна культура. Враховуючи, що важливим елементом об'єкту управління є персонал підприємства, для багатьох підприємств України, в тому числі і для ПрАТ «Полтавамаш», в умовах ринкової економіки все більшого значення набуває проблема більш ефективного використання людських ресурсів.

Орієнтація діяльності фірми – переважно на внутрішній ринок в загальнодержавному масштабі та ринки близького зарубіжжя (Білорусії, Молдови, ін. країн пострадянського простору). Місію підприємство формулює, як задоволення потреб переробних вітчизняних підприємств та зарубіжних партнерів в технологічному обладнанні з переробки м'яса і виробництва ковбас та копченостей; з переробки птиці; для забою худоби; з переробки відходів і конфіскатів; для виробництва тваринних жирів; теплоенергетичне обладнання та задоволення на цій основі соціально-економічних потреб акціонерів та членів трудового колективу ПрАТ.

Для ПрАТ «Полтавамаш» характерним є вивчення основних груп споживачів щодо пропонованого товару, відповідно якого формується пропозиція; постійно досліджуються тенденції в динаміці попиту, маючи на увазі, що в основному ситуація розвивається в руслі загальносвітових тенденцій по даній товарній групі; приділення уваги національним та зовнішнім особливостям в розвитку структури попиту; врахування загальних світових тенденцій зростання цін на високотехнологічну продукцію.

Щодо конкурентів, то фірма вважає їх присутність такою, що суттєво не впливає на розвиток бізнесу. Потенціал українського ринку 23 машинобудування доволі значний, що дозволяє оперувати на ньому кільком потужним компаніям. Але продукція ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» конкурентоспроможна і користується попитом.

Як говорилося вище, пріоритетними ринками підприємства є внутрішній ринок та ринки країн близького зарубіжжя. Тенденції розвитку цих країн є подібними до українських, так як головна їх особливість – перехідна економіка. Особливостями підприємств цих країн у порівнянні з підприємствами розвинутих країн: мотиви діяльності – це переважно виживання, а не розширення діяльності; конкурентні переваги - низькі витрати, а не диференціація; цільові ринки збуту - ринки СНД та Азії, а не ринки далекого зарубіжжя.

При розгляді структури системи управління підприємства відзначимо, що вона вищим органом управління є Загальні збори акціонерів, які приймають найважливіші рішення. До другого рівня управління відносяться Правління ПрАТ «Полтавамаш», Наглядова Рада ПрАТ та Ревізійна комісія ПрАТ. До функцій Правління належить виконання доручень та наказів, 24 прийнятих на Загальних Зборах Акціонерів управління підприємством ПрАТ «Полтавамаш» за допомогою апарату управління.

До складу акціонерного товариства входять 2 машинобудівні заводи з високим рівнем технології виготовлення обладнання і значним досвідом обробки і зварювання неіржавіючих сталей, спеціальне конструкторсько-

технологічне бюро, торговельно-промисловий комплекс з широкою мережею магазинів, ряд дочірніх підприємств.

Апарат управління включає наступні складові: Голова правління; технічний директор; комерційний директор; начальник виробництва, головний бухгалтер; головний економіст; директор торгово-виробничого комплексу «Гамма»; начальники відділів: кадрів і побуту, маркетингу і збуту продукції, виробничо-диспетчерського, бухгалтерського обліку і фінансів, планово-економічного, головного конструктора, головного технолога, матеріально-технічного постачання, головного енергетика, зовнішньої кооперації, маркетингу і збуту продукції.

Основними функціями підрозділів управління є забезпечення стратегічного планування діяльності підприємства, розподілу відповідальності і повноважень персоналу, забезпечення підприємства необхідними ресурсами, проведення періодичного аналізу та контролю діяльності підприємства з метою її удосконалення.

Виробнича структура ПАТ «Полтавамаш» є формою організації виробничого процесу і виражається в розмірі підприємства, кількості й складі цехів та служб, їх плануванні, а також у кількості виробничих ділянок та робочих місць усередині цехів. Виробнича структура сформована за цеховим принципом.

У своїй структурі підприємство має: механічний, два складально-зварювальні та енергетичний цехи. Також у виробничій структурі підприємства є ливарна, пресово-заготівельна, дослідно-експериментальна, інструментальна ремонтно-будівельна ремонтно-механічна транспортна дільниці та дільниця енергозапчастин.

Фінансову складову також пропонується досліджувати на основі оцінки та аналізу його фінансової стійкості, тобто визначення ступеня достатності власних чи позичених оборотних засобів для виконання виробничо-збутової діяльності таблиця 3.1, та також для визначення типу фінансової стійкості використаємо трикомпонентний показник.

Таблиця 3.1

Показники фінансово-економічної безпеки для відображення різних видів джерел формування запасів і витрат

ПрАТ «Полтавамаш» за 2019-2020 роки (тис.грн)

№ п/п	Назва показника	Роки	
		2019 рік	2020 рік
1	2	4	5
1	Наявність власних оборотних коштів	-19257	-23558
2	Наявність власних оборотних коштів і довгострокових позикових джерел для формування запасів і витрат	-5548	-12858
3	Загальна величина основних джерел коштів для формування запасів і витрат	-5548	-12093
4	Надлишок чи дефіцит власних оборотних коштів	-33699	-43609
5	Надлишок чи дефіцит власних оборотних і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат	-19990	-32909
6	Надлишок чи дефіцит загальної величини основних джерел для формування запасів і витрат	-19990	-32144
7	Трикомпонентний показник фінансової стійкості $S(\Phi) = \{S1(\pm\PhiВ), S2(\pm\PhiВД), S3(\pm\PhiЗК)\}$	$S_{2018} = \{0,0,0\}$	$S_{2019} = \{0,0,0\}$
8	Зона фінансово-економічної безпеки підприємства	Фінансово небезпечна	Фінансово небезпечна

*Складено автором

Отже, провівши розрахунок фінансової стійкості ПрАТ «Полтавамаш». Можна сказати, що наявність власних, загальних та довгострокових позикових коштів немає, це свідчить про те, що підприємство залежить повністю від зовнішніх кредиторів.

Фінансове становище у 2019 та 2020 роках кризове, що означає, що підприємство перебувало на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають кредиторської заборгованості. У звітному році спостерігається тенденція до покращення фінансової стійкості підприємства, і у звітному році фінансове становище характеризується - як передкризове, що означає, що на підприємстві

спостерігається порушення платоспроможності , але зберігається можливість відновлення рівноваги у наслідок поповнення джерел власних коштів дебіторської заборгованості , прискорення оборотності запасів.

Для аналізу динаміки змін статей балансу (горизонтальний аналіз) і визначення його структури (вертикальний аналіз) складають агрегований баланс за три роки.

Аналіз майна підприємства включає проведення аналізу складу майна і його структури, вивчення джерел формування власності, зміни копонтів майна і джерел їх формування.

Майновий стан підприємства характеризується використанням коштів (активів) і джерел їх утворення (пасивів). Джерелом інформації для оцінки стану майна є баланс. У процесі аналізу активів та пасивів балансу визначаються показники структури, динаміки балансу та структурна динаміка балансу, а саме:

- 1) абсолютні величини по статтям активу і пасиву балансу на початок і кінець періоду та зміни абсолютних величин;
- 2) питома вага окремих статей у валюті балансу на початок і кінець періоду та зміни у питомій вазі;
- 3) зміни статей балансу на кінець періоду у порівнянні із відповідними значеннями на початок періоду (абсолютні прирости і темпи росту).

Розраховані показники порівнюють з показниками попередніх періодів на основі яких роблять висновки щодо динаміки показників.

Аналіз активів та пасивів балансу дозволяє відповісти на запитання, з яких джерел відбулося збільшення нових засобів та напрямки їх інвестування, позитивні та негативні тенденції таких змін.

Аналіз проводиться шляхом порівнювання загальних даних вартості майна підприємства (валюті балансу) на початок та кінець звітного періоду. У той час, зниження валюті балансу за звітний період свідчить про зниження підприємства господарської діяльності, що призводить його до неплатоспроможності.

Методика аналізу майна підприємства така.

1. Аналіз структури, динаміки та структурної динаміки майна підприємства.
2. Аналіз виробничого потенціалу.
3. Аналіз складу і динаміки необоротних активів.
4. Аналіз складу і динаміки оборотних активів.
5. Аналіз джерел майна підприємства.
6. Аналіз ефективності використання майна підприємства.
7. Складання аналітичного висновку аналізу структури та динаміки майна підприємства.

Агрегований баланс фірми дозволяє встановити елементи, що характеризують стан фірми. За своєю формою нагадує звіти, що використовують у міжнародній практиці. Добре збалансований баланс є запорукою відмінного фінансового аналізу. Відображає за вартістю, що вираженні складом та джерелом майна, грошових коштів, заборгованості і зобов'язань підприємства [60].

В агрегованому балансі зазвичай використовується горизонтальний (трендовий) і вертикальний (структурний) аналіз. Горизонтальний – передбачає порівняння кожного пункту звіту з аналогічною позицією попереднього періоду. Під час впровадження розраховується темп росту окремих показників та визначають загальні тенденції змін.

Вертикальний аналіз має визначити структуру фінансових показників для виявлення впливу кожного звітного елемента у цілому (у вигляді відносних величин) [61].

Таблиця 3.2

Агрегований баланс підприємства ПрАТ «Полтавамаш» за 2018-2020 роки

АКТИВ	2018		2019		Відх. (+,-)		Темп зростання, %	2019		2020		Відхилення (+,-)		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. Необоротні активи -1095	34716	68,14	37858	65,58	3142	-2,56	109,05	37858	65,58	41510	61,53	3652	-4,05	109,65
1.1. Основні засоби і нематеріальні активи (1000+...+1020)	28574	56,08	31716	54,94	3142	-1,14	111,00	31716	54,94	82965	122,98	51249	68,04	261,59
1.2. Довгострокові фінансові інвестиції (1030+1035)	6094	11,96	6094	10,56	0	-1,40	100,00	6094	10,56	6094	9,03	0	-1,52	100,00
1.3. Відстрочені податкові активи (1045)	48	0,09	48	0,08	0	-0,01	100,00	48	0,08	48	0,07	0	-0,01	100,00
1.4 Інші необоротні активи і довгострокова дебіторська заборгованість (1040+1050+...+1090)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
2. Оборотні активи 1195	16232	31,86	19867	34,42	3635	2,56	122,39	19867	34,42	25951	38,47	6084	4,05	130,62
2.1. Запаси (1100+1110)	11123	21,83	14442	25,02	3319	3,19	129,84	14442	25,02	20051	29,72	5609	4,70	138,84
2.2. Дебіторська заборгованість (1120+...+1155)	3291	6,46	4627	8,02	1336	1,56	140,60	4627	8,02	4993	7,40	366	-0,61	107,91
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти (1160+1165)	620	1,22	21	0,04	-599	-1,18	3,39	21	0,04	255	0,38	234	0,34	1214,29
2.4. Витрати майбутніх періодів (1170)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
2.5. Інші оборотні активи (1180+1190)	1198	2,35	777	1,35	-421	-1,01	64,86	777	1,35	652	0,97	-125	-0,38	83,91
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (1200)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього майна (1300)	50948	100,00	57725	100,00	6777	0,00	113,30	57725	100,00	67461	100,00	9736	0,00	116,87

Продовження таблиці 3.2

АКТИВ	2018		2019		Відхилення (+,-)		Темп зростання, %	2019		2020		Відхилення (+,-)		Темп зростання, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %		Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ПАСИВ														
1. Власний капітал 1495	19246	37,78	18601	32,22	-645	-5,55	96,65	18601	32,22	17952	26,61	-649	-5,61	96,51
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення (1595)	1954	3,84	13709	23,75	11755	19,91	701,59	13709	23,75	10700	15,86	-3009	-7,89	78,05
3. Поточні зобов'язання і забезпечення (1695)	29748	58,39	25415	44,03	-4333	-14,36	85,43	25415	44,03	38809	57,53	13394	13,50	152,70
3.1. Короткострокові кредити банків (1600)	9200	18,06	0	0,00	-9200	-18,06	0,00	0	0,00	765	1,13	765	1,13	#ДЕЛ/0!
3.2. Кредиторська заборгованість (1605+...+1650)	17610	34,56	22885	39,64	5275	5,08	129,95	22885	39,64	15638	23,18	-7247	-16,46	68,33
3.3. Інші поточні зобов'язання (1660+...+1690)	2938	5,77	2530	4,38	-408	-1,38	86,11	2530	4,38	22406	33,21	19876	28,83	885,61
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (1700)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Всього капіталу (1900)	50948	100,00	57725	100,00	6777	0,00	113,30	57725	100,00	67461	100,00	9736	0,00	116,87

За результатом аналізу структурної динаміки активів та пасивів ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» слід відзначити, що відбулося збільшення майна у 2019 році з 50948 тис.грн до 57725 тис.грн, також у 2020 році відбулось зростання з 57725 тис.грн до 67461 тис.грн (рис.2.1). Таке суттєве збільшення майна відбулося за рахунок оборотних активів, а саме збільшення запасів, протягом 2020 року на 5609 тис грн. У 2019 році у структурі оборотних активів відбулось зменшення частки грошових коштів і запасів, в зв'язку з чим мало місце зменшення виготовленої продукції, а в 2020 році грошові кошти різко збільшилися і становлять 225 тис.грн.

У 2020 році спостерігається позитивна тенденція обсягу майна, така зміна зумовлена як збільшенням необоротних активів на 41510 тис.грн, та оборотних активів на 25951 тис.грн (рис.3.1).

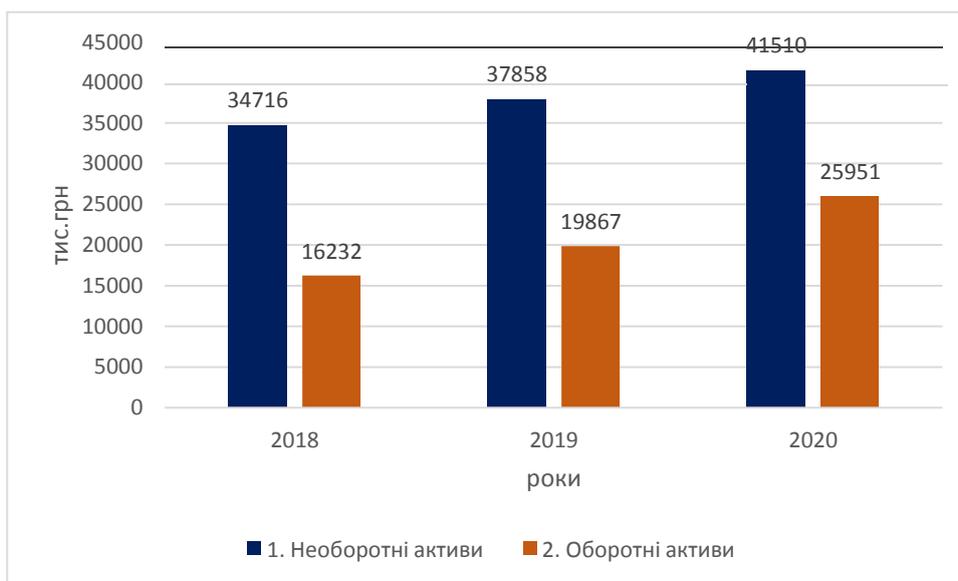


Рис. 3.1. Динаміка співвідношення оборотних та необоротних активів ПрАТ «Полтавамаш» за 2018-2020 рр.

*Складено автором

Як бачимо на рисунку 1.4, то необоротні активи значно зростають і наприкінці 2020 року становили 41510 тис.грн, що на 3652 тис.грн більше ніж в 2019 році. У оборотних активах на підприємстві відбулось суттєве збільшення з 19867 тис.грн до 25951 тис.грн.

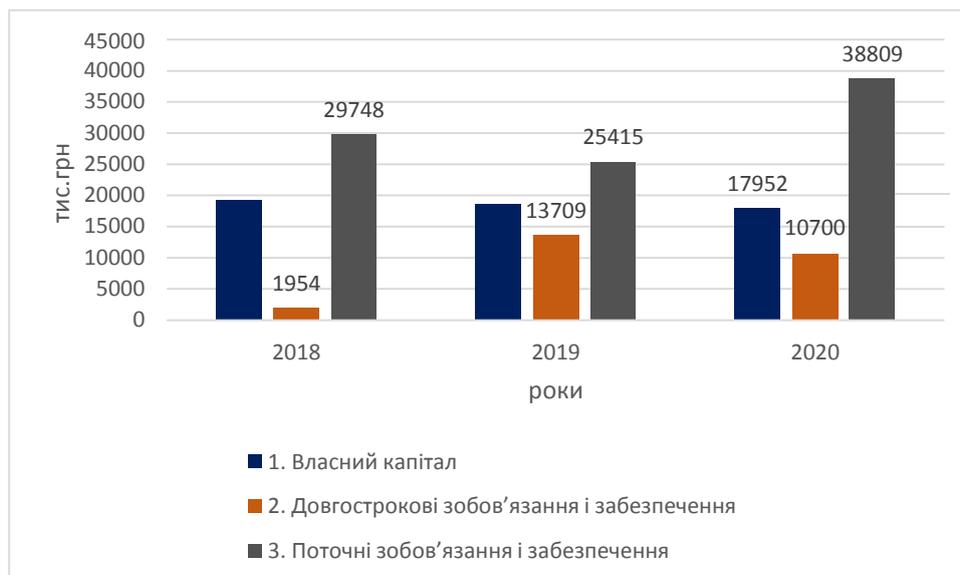


Рис. 3.2. Динаміка пасивів ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» за 2018-2020 роки.

*Складено автором

Формування загальної суми майна ПрАТ «Полтавамаш» у 2018 році відбулось за рахунок поточних зобов'язань, частка яких становила 57,53%. Проте у 2019 році були відсутні короткострокові кредити банків, що призвело до зменшення частки поточних зобов'язань у загальній величині капіталу підприємства. Разом із цим у 2019 році відбулось суттєве збільшення довгострокових зобов'язань на підприємстві 13709 тис.грн а у 2020 році до 107010 тис.грн.

Фінансово-економічний стан - одна з найважливіших характеристик діяльності підприємства. Він залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності підприємства.

Аналіз абсолютних показників передбачає:

- 1) аналіз звітності, оцінку за статтями вихідного звітного балансу на початок і кінець періоду;
- 2) оцінювання їхніх змін в абсолютному виразі;
- 3) оцінювання питомих значень статей балансу структурних характеристик;

- 4) оцінювання динаміки структурних змін (питомої ваги);
- 5) оцінювання змін у відсотках до значень на початок періоду (темپ приросту статей балансу).

Узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства є його прибуток, який формується як фінансовий результат за всіма видами його діяльності: операційній, інвестиційній, фінансовій. Динаміку проведення операцій формування і розподілу прибутку підприємства проаналізуємо в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз формування та розподілу прибутку підприємства, тис.грн
ПрАТ «Полтавамаш» за 2018-2020 роки

№ з/п	Показник	Рядок	Розрахунок	2018	2019	2020	Абс. відх. (7-6)	Абс. відх. (8-7)
		Ф№2						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		72788	85844	71630	13056	-14214
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		61365	71998	57698	10633	-14300
3	Валовий прибуток	2090	(p1-p2)	11423	13846	13932	2423	86
4	Інші операційні доходи	2120		3208	5866	460	2658	-5406
5	Сумарні операційні доходи	(2000+2120)	(p1+p4)	75996	91710	72090	15714	-19620
6	Адміністративні витрати	2130		4805	5805	6352	1000	547
7	Витрати на збут	2150		9034	9819	10432	785	613
8	Інші операційні витрати	2180		1190	2899	13236	1709	10337
9	Сумарні операційні витрати	(2050+2130+ +2150+2180)	(p2+p6+ +p7+p8)	76394	90521	87718	14127	-2803
10	Прибуток від операційної діяльності	2190	(p5-p9)	0	1189	- 15628	1189	-16817

Продовження табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
11	Дохід від інвестиційної та фінансової діяльності	(2200+2220+2240)		0	0	0	0	0
12	Витрати від інвестиційної і фінансової діяльності	(2250+2255+2270)		0	0	0	0	0
13	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	2290	(p10+p11-p12)	0	324	386	324	62
14	Витрати з податку на прибуток	2300		100	219	186	119	-33
15	Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	(p13-p14)	0	105	200	105	95
16	Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0	0	0	0	0
17	Сукупний дохід	2465	(p15+p16)	0	105	200	105	95

*Складено автором

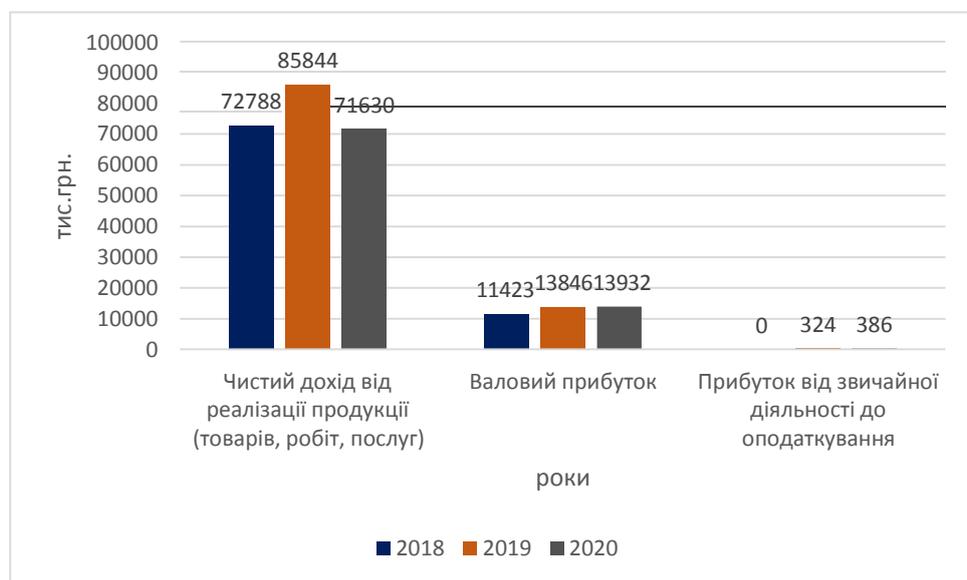


Рис. 3.3. Динаміка формування та розподілу прибутку ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» за 2018-2020 роки.

*Складено автором

Проаналізувавши формування та розподіл прибутку підприємства, можна зробити висновок, що відбувається збільшення валового прибутку, та становить 13932 тис.грн, тобто підприємство ПрАТ «Полтавамаш» реалізувало велику кількість товарів. Чистий дохід від реалізації звітному періоді порівняно із минулим періодом спав і становить 71630 тис.грн, підприємство за рахунок зменшення витрат на управління та персонал, намагається зменшити свої витрати. Чистий прибуток зменшився, у 2020 році становить 200 тис.грн.

Отже, дослідивши соціально-економічний стан ПрАТ «Полтавамаш» та надавши йому оцінку, дає змогу зробити висновки, що ефективна діяльність підприємства зменшується. Це може спонукати загальна економічна криза країни, а також не ефективне управління. Наслідком цих процесів є збільшення незадоволеності працівників та контрагентів підприємства, що може призвести до конфліктних ситуацій. Більш детально підходи до управління конфліктами ПрАТ «Полтавамаш» та основні методи їх вирішення розкриємо в наступному підрозділі.

Необоротні активи значно зростають і наприкінці 2020 року становили 41510 тис.грн, що на 3652 тис.грн більше ніж в 2019 році. У оборотних активах на підприємстві відбулось суттєве збільшення з 19867 тис.грн до 25951 тис.грн.

Формування загальної суми майна ПрАТ «Полтавамаш» у 2018 році відбулось за рахунок поточних зобов'язань, частка яких становила 57,53%. Проте у 2019 році були відсутні короткострокові кредити банків, що призвело до зменшення частки поточних зобов'язань у загальній величині капіталу підприємства. Разом із цим у 2019 році відбулось суттєве збільшення довгострокових зобов'язань на підприємстві 13709 тис.грн а у 2020 році до 107010 тис.грн.

3.2. Аналіз індикаторів та визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства

Для оцінювання економічної безпеки підприємства ПрАТ «Полтавамаш»

необхідно обрати індикаторний підхід на основі методики комплексного оцінювання фінансового стану підприємства, яка спрямована на виявлення й аналіз проблем діяльності підприємства, оцінка поточного і перспективного стану, резервів потенціалу стійкого розвитку [62].

Індикаторний підхід, тобто порівняння реальних значень показників фінансової безпеки з пороговими значеннями показників її рівня [63]. Під пороговими значеннями показників фінансової безпеки розуміють їх граничні значення, недотримання яких призводить до формування негативних тенденцій (загроз) у сфері фінансової безпеки. Згідно з цим підходом, найвищий рівень фінансової безпеки підприємства досягається, якщо всі показники знаходяться в межах порогових значень, а порогове значення кожного з показників досягається не на шкоду іншим.

Алгоритми розрахунку інтегральних показників можуть описуватися детермінованим і стохастичним методами тоді, тоді найпростіші методи: арифметична норма важливої цінності; сума фактичних показників; середній показник; сума місць; сума відстаней до значення.

Успішне застосування методики заважає відмінна риса українських компаній у порівнянні з тінновою діяльністю, значні демографічні зміни в динаміці; налаштування шаблону, призначені для інтегральних показників поточного періоду. Об'єктивність і точність оцінки діяльності компанії багато в чому залежать від ефективності роботи системи управління каналами на макро- та мікрорівні

Такий підхід необхідно вважати правильним, виправданим. У той же час використання цього підходу в основному залежить від визначення порогів рідини відповідно до стану навколишнього середовища, які підприємство може лише враховувати. Крім того, дуже важко визначити ці пороги для компаній і, крім того, вони будуть різними для кожної окремої компанії.

Таким чином, під час моделювання управління фінансовою безпекою компанії

особливу увагу слід приділити проблемі оцінки рівня фінансової забезпеченості. В магістерській роботі на сьогодні не існує єдиного підходу до оцінки та аналізу рівня фінансової безпеки підприємства, запропоновані показники фінансової безпеки. Певні показники оцінки фінансового стану підприємства дали змогу розрахувати інтегральний показник рівня фінансової забезпеченості ПрАТ «Полтавамаш» і визначити ступінь впливу окремих показників.

Методика інтегрального оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки підприємства подана послідовністю таких етапів:

1. Формування, групування вихідної інформації для проведення комплексної оцінки фінансового стану за даними фінансової звітності.
2. Вибір індикаторів фінансово-економічної безпеки підприємства, який виконується з точки зору обґрунтування взаємозв'язку показників аналізу з результатами фінансово-економічної діяльності.
3. Оцінка динаміки ключових показників для обґрунтування взаємозв'язку індикаторів фінансово-економічної безпеки підприємства з результатами фінансово-економічної діяльності.
4. Розрахунок відхилень фактичних показників аналізованого періоду від порогових значень.
5. Розрахунок співвідношення фактичних показників із пороговими значеннями.
6. Розрахунок інтегральної оцінки i -го коефіцієнта в групі як добутку вагомості показника в групі та співвідношення i -го показника j -ї характеристики і порогового значення.
7. Розрахунок інтегральної оцінки j -ї групи як середньозваженого за формулою.
8. Формування інтегральної комплексної оцінки з урахуванням вагомості груп і даних, отриманих на 7 етап.

Таблиця 3.4

Результати комплексної оцінки фінансового стану підприємства ПрАТ «Полтавамаш» за 2018 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від Порогового значення	Відношення фактичних Іпорогових значень	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнта в групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
					ст.5 -ст.4	ст.4/ст.5		ст.7× ст.8	∑ст.9	ст.2× ст.10
І група – "Платоспроможність"	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,172	0,2	-0,028	0,86	0,32	0,275	0,275	0,110
		Коеф. покриття	0,546	2	-1,454	0,273	0,22	0,060		
		Коеф. Забезпеченості оборотних активів ВО засобами	-0,833	0,1	-0,933	-8,33	0,18	-1,499		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,417	1	-0,583	0,417	0,24	0,100		
		Коеф. співвідношення ЧОА з ЧА	-0,804	0,3	-1,104	-2,68	0,04	-0,107		
II – група "Фінансова стійкість"	0,3	Коеф. автономії	0,378	0,5	-0,122	0,756	0,19	0,144	0,144	0,043
		Коеф. Фінансової стійкості	0,416	0,7	-0,284	0,594	0,08	0,048		
		Коеф. Фінансової залежності	2,647	0,5	2,147	5,294	0,08	0,424		
		Коеф. інвестування	0,554	1	-0,446	0,554	0,26	0,144		
	Коеф. Маневреності власного капіталу	-0,045	1	-1,045	-0,045	0,15	-0,007			
		Коеф. Співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	0,525	0,5	0,025	1,05	0,24	0,252		
III – група "Ефективність фінансово-економічної діяльності"	0,3	Коеф. трансформації	0,642	1,5	-0,858	0,428	0,24	0,103	0,103	0,031
		Рентабельність ВК	0,009	0,2	-0,191	0,045	0,28	0,013		
		Рентабельність продажів	0,003	0,2	-0,197	0,015	0,24	0,004		
		Рентабельність чистих активів	0,003	0,1	-0,097	0,03	0,24	0,007		
	∑=1	Комплексна оцінка					0,184			

Таблиця 3.5

Результати комплексної оцінки фінансового стану підприємства ПрАТ «Полтавамаш» за 2019 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від Порогового значення	Відношення фактичних Порогових значень	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнтів у групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
					ст.5 -ст.4	ст.4/ст.5		ст.7× ст.8	∑ст.9	ст.2× ст.10
I група – "Платоспроможність"	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,213	0,2	0,013	1,065	0,32	0,341	0,341	0,136
		Коеф. покриття	0,782	2	-1,218	0,391	0,22	0,086		
		Коеф. Забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	-0,279	0,1	-0,379	-2,79	0,18	-0,502		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,405	1	-0,595	0,405	0,24	0,097		
		Коеф. співвідношення ЧОА з ЧА	-1,04	0,3	-1,335	-3,45	0,04	-0,138		
II – група "Фінансова стійкість"	0,3	Коеф. автономії	0,322	0,5	-0,178	0,644	0,19	0,122	0,122	0,037
		Коеф. Фінансової стійкості	0,56	0,7	-0,14	0,8	0,08	0,064		
		Коеф. Фінансової залежності	3,103	0,5	2,603	6,206	0,08	0,496		
		Коеф. інвестування	0,491	1	-0,509	0,491	0,26	0,128		
	Коеф. Маневреності власного капіталу	-0,1	1	-1,096	-0,096	0,15	-0,014			
		Коеф. Співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	0,525	0,5	0,025	1,05	0,24	0,252		
III – група "Ефективність фінансово-економічної діяльності"	0,3	Коеф. трансформації	0,693	1,5	-0,807	0,462	0,24	0,111	0,111	0,033
		Рентабельність власного капіталу	1	0,2	0,8	5	0,28	1,400		
		Рентабельність продажів	0,004	0,2	-0,196	0,02	0,24	0,005		
		Рентабельність чистих активів	0,004	0,1	-0,096	0,04	0,24	0,010		
	∑=1	Комплексна оцінка					0,170			

Таблиця 3.6

Результати комплексної оцінки фінансового стану підприємства ПрАТ «Полтавамаш» за 2020 рік

Групи оцінки	Значимість групи	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відхилення від Порогового значення	Відношення фактичних Порогових значень	Вагомість показників у групі	Інтегрована оцінка коефіцієнтів у групі	Інтегрована оцінка групи	Комплексна оцінка групи
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
					ст.5 -ст.4	ст.4/ст.5		ст.7× ст.8	Σст.9	ст.2× ст.10
I група – "Платоспроможність"	0,4	Коеф. критичної ліквідності	0,152	0,2	-0,05	0,76	0,32	0,24	0,24	0,10
		Коеф. покриття	0,699	2,0	-1,30	0,35	0,22	0,08		
		Коеф. Забезпеченості оборотних активів власними оборотними засобами	-0,495	0,1	-0,60	-4,95	0,18	-0,89		
		Коеф. співвідношення дебіторської заборгованості у власному капіталі й кредиторській заборгованості	0,682	1,0	-0,32	0,68	0,24	0,16		
		Коеф. співвідношення ЧОА з ЧА	-1,312	0,3	-1,61	-4,37	0,04	-0,17		
II – група "Фінансова стійкість"	0,3	Коеф. автономії	0,266	0,5	-0,23	0,53	0,19	0,10	0,10	0,03
		Коеф. Фінансової стійкості	0,425	0,7	-0,28	0,61	0,08	0,05		
		Коеф. Фінансової залежності	3,758	2,0	1,76	1,88	0,08	0,15		
		Коеф. інвестування	0,432	1,0	-0,57	0,43	0,26	0,11		
		Коеф. Маневреності власного капіталу	-1,191	0,5	-1,69	-2,38	0,15	-0,36		
		Коеф. Співвідношення мобільних і іммобілізованих засобів	0,625	0,5	0,13	1,25	0,24	0,30		
III – група "Ефективність фінансово-економічної діяльності"	0,3	Коеф. трансформації		1,5	-1,50	0,00	0,24	0,00	0,00	0,00
		Рентабельність власного капіталу	0,152	0,2	-0,05	0,76	0,32	0,24		
		Рентабельність продажів	0,699	2,0	-1,30	0,35	0,22	0,08		
		Рентабельність чистих активів	-0,495	0,1	-0,60	-4,95	0,18	-0,89		
	Σ=1	Комплексна оцінка					0,128			

Однією з найважливіших складових процесу управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є комплексна оцінка фінансового стану. Слід розуміти, що це процедура втілення комплексу заходів, яка включає аналіз найважливіших параметрів фінансово-господарської діяльності із застосуванням сучасних методів фінансового аналізу для забезпечення інформаційної бази прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на створення умов для сталого розвитку підприємства. Дослідження фінансового стану підприємства дозволяє визначити рівень його конкурентоспроможності і місце підприємства в економічному середовищі [64].

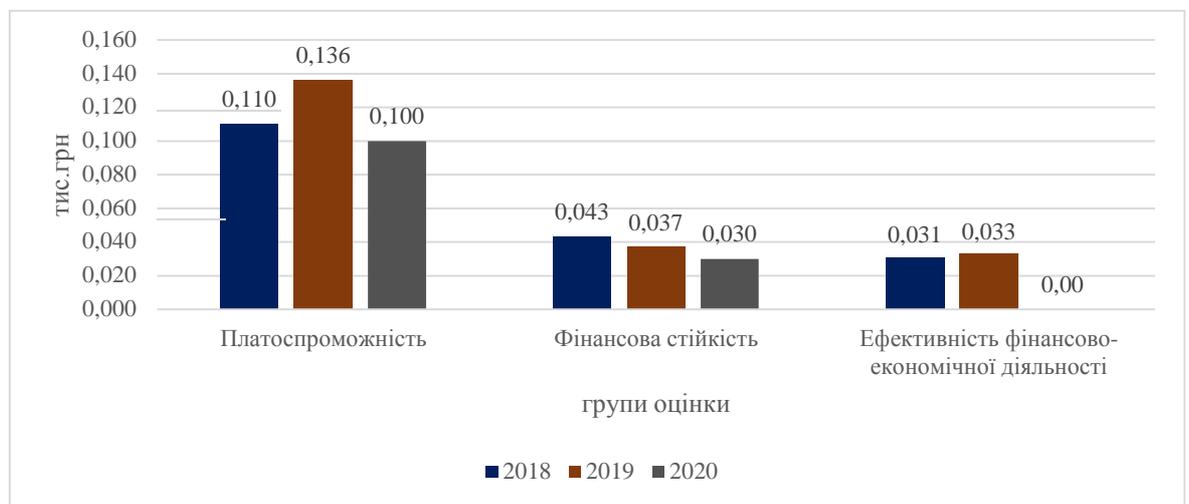


Рис. 3.4. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства ПрАТ «Полтавамаш» за 2018-2020 рр.

*Складено автором

Провівши результат комплексної оцінки ПрАТ «Полтавамаш» за 2018, 2019 та 2020 рік можна зробити висновок, що в першій групі платоспроможності, коефіцієнт покриття має тенденцію до збільшення від 97,79% до 136,04% 2018 рік, в 2020 році відбувається різке зменшення до 89,39%. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами не відповідає значенню, який має бути не нижче за 0,5, а за 2018, 2019 та 2020 роки цей коефіцієнт має від'ємне значення. Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами поступово зменшується та має негативні значення і в 2020 році становить -1,312 грн.

Якщо перейти до другої групи фінансової стійкості, то також показники мають негативні значення, тому що в 2020 році показники становлять менше ніж в 2019 та 2018 роках.

Третя група ефективність фінансово-економічної діяльності, якщо взяти показник рентабельності чистих активів за три роки, то можемо спостерігати як він різко зменшився з 0,280 до -0,495 тис. грн, саме на це вплинув чистий прибуток та активи.

Комплексна оцінка за 2018, 2019 та 2020 рік не відповідає нормативному значенню 1, так як комплексна оцінка в 2018 році становить 0,184, в 2019 році 0,170, а в 2020 році ще менше 0,128.

Отже, аналіз показників комплексної оцінки фінансового стану підприємства показав, що не існує загальноприйнятого підходу до виміру його рівня і дозволив виявити недоліки існуючого методичного забезпечення комплексної оцінки, що зумовило необхідність його подальшого вдосконалення з метою розробки оптимальних заходів щодо підвищення рівня фінансового стану підприємств.

Фінансово-економічна безпека підприємства як комплексне та багатогранне поняття характеризується значною складністю його системи внутрішніх і зовнішніх економічних та фінансових відносин, що відображається на видах фінансово-економічної безпеки:

- 1) страхову, що полягає в організації взаємовідносин підприємства зі страховими компаніями з приводу захисту його майнових інтересів;
- 2) інвестиційну, яка показує можливість залучення, вкладення та використання інвестиційних ресурсів у розвиток діяльності підприємства;
- 3) фондову, що характеризує ринкову привабливість цінних паперів підприємства та можливість його виходу на фінансовий ринок з метою вкладення коштів у фінансові активи;
- 4) грошово-кредитну – щодо дотримання розрахунково-платіжної та кредитної дисципліни на підприємстві.

Проведемо розрахунок та аналіз показників, щоб визначити рівень фінансово-економічної безпеки підприємства.

Таблиця 3.7

Комплексна оцінка складових економічної безпеки

ПрАТ «Полтавамаш» за 2019 рік

Складова ФЕБ	Значимість складової	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення показника	Відношення фактичних і порогових значень	Вагомість показників у	Інтегрована оцінка коефіцієнта складової	Інтегрована оцінка складової	Комплексна оцінка складової
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11
I складова – «Фінансова»	0,3	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,560	0,7	1,251	0,15	0,188	0,188	0,056
		Коефіцієнт загальної ліквідності	1,023	2	1,955	0,15	0,293		
		Коефіцієнт термінової ліквідності	0,182	0,8	4,384	0,1	0,438		
		Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,001	0,2	200	0,15	30		
		Коефіцієнт загальної платоспроможності	2,271	2	0,881	0,15	0,132		
		Коефіцієнт оборотності активів	3,066	1	0,326	0,1	0,033		
		Коефіцієнт рентабельності активів	0,002	0,2	95,413	0,1	9,541		
		Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,007	0,2	30,745	0,1	3,075		
II складова – «Інтелектуальна та кадрова»	0,25	Коефіцієнт плинності кадрів	0,013	0,05	3,846	0,25	0,962	0,962	0,240
		Фондоозброєність працівників	265,54	100	0,377	0,2	0,075		
		Коефіцієнт кваліфікованих працівників	0,678	0,8	1,180	0,3	0,354		
III складова «Технічна»	0,25	Коефіцієнт придатності основних засобів	1,395	0,7	0,502	0,4	0,201	0,201	0,050
		Фондовіддача	1,748	1	0,572	0,4	0,229		
		Коефіцієнт зносу	-0,395	0,3	-0,759	0,2	-0,152		
V склад – «Екологічна»	0,1	Конкурентоспроможність продукції	0,64	1	1,563	0,7	1,094	1,094	0,109
		Коефіцієнт забруднення середовища	0,3	0,1	0,333	0,4	0,133		
		Коефіцієнт безпечності продукції	0,8	1	1,250	0,6	0,750		
	Σ=1	Рівень фінансово-економічної безпеки підприємства	0,4562						

*Складено автором

Таблиця 3.8

Комплексна оцінка складових економічної безпеки

ПрАТ «Полтавамаш» за 2020 рік

Складова ФЕБ	Значимість складової	Показники	Фактичне значення показника	Порогове значення	Відношення фактичних і порогових	Вагомість показників у	Інтегрована оцінка коефіцієнта	Інтегрована оцінка складової	Комплексна оцінка складової
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11
I складова – «Фінансова»	0,3	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,425	0,7	1,648	0,15	0,247	0,247	0,074
		Коефіцієнт загальної ліквідності	0,825	2	2,423	0,15	0,363		
		Коефіцієнт термінової ліквідності	0,135	0,8	5,928	0,1	0,593		
		Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,006	0,2	31,811	0,15	4,772		
		Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,363	2	1,468	0,15	0,220		
		Коефіцієнт оборотності активів	3,127	1	0,320	0,1	0,032		
		Коефіцієнт рентабельності активів	0,003	0,2	72,539	0,1	7,254		
		Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,010	0,2	19,303	0,1	1,930		
II складова – «Інтелектуальна та кадрова»	0,25	Коефіцієнт плинності кадрів	0,014	0,05	3,571	0,25	0,893	0,893	0,223
		Фондоозброєність працівників	303,15	100	0,330	0,2	0,066		
		Коефіцієнт кваліфікованих працівників	0,778	0,8	1,028	0,3	0,308		
III складова «Технічна»	0,25	Коефіцієнт придатності основних засобів	1,386	0,7	0,505	0,4	0,202	0,202	0,051
Фондовіддача		2,148	1	0,466	0,4	0,186			
Коефіцієнт зносу		-0,386	0,3	-0,778	0,2	-0,156			
V склад. – «Екологічна»	0,1	Конкурентоспроможність продукції	0,65	1	1,538	0,7	1,077	1,077	0,108
		Коефіцієнт забруднення середовища	0,2	0,1	0,500	0,4	0,200		
		Коефіцієнт безпечності продукції	0,9	1	1,111	0,6	0,667		
	$\Sigma=1$	Рівень фінансово-економічної безпеки підприємства	0,4556						

*Складено автором

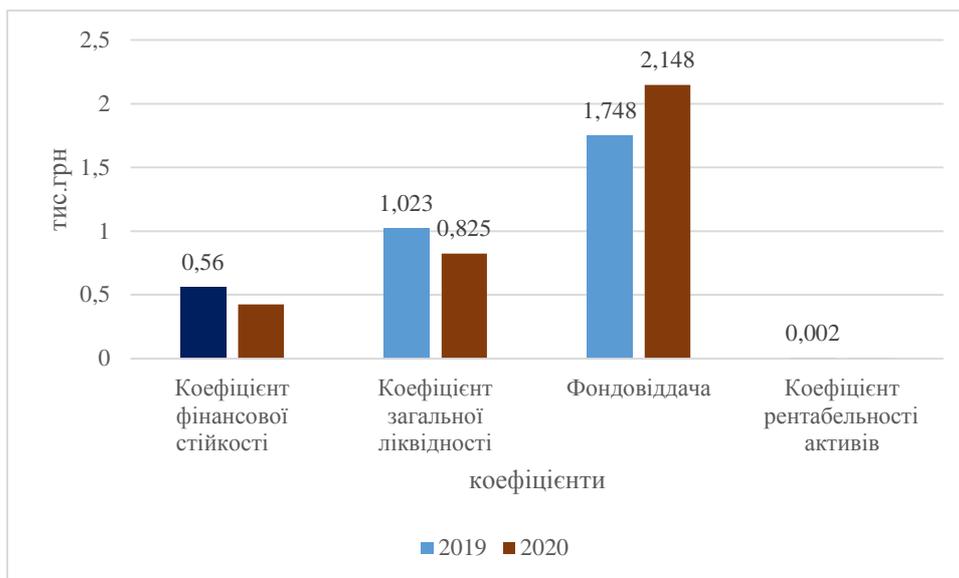


Рис. 3.5. Динаміка оцінки складових фінансово-економічної безпеки
ПрАТ «Полтавамаш» за 2019-2020 роки

*Складено автором

Як бачимо, коефіцієнт фінансової стійкості, загальної ліквідності поступово зменшився в 2020 році, а наприклад фондівіддача збільшилась в 2020 році до 2,148 тис.грн.

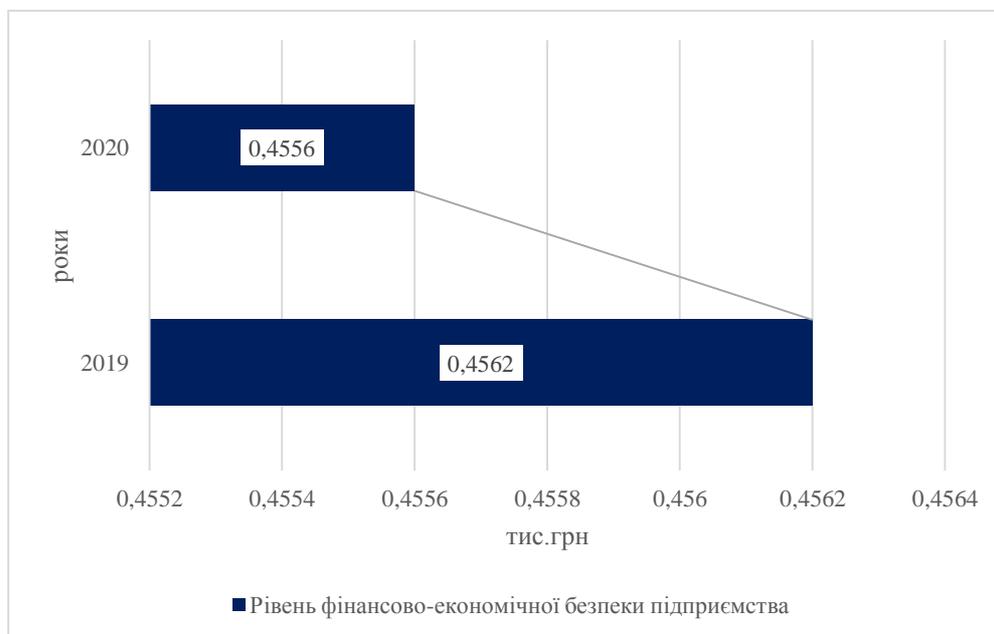


Рис. 3.6. Динаміка рівня фінансово-економічної безпеки
ПрАТ «Полтавамаш» за 2019-2020 роки

*Складено автором

У ході дослідження щодо рівня фінансово-економічної безпеки аналізованого підприємства результати є наступними.

Така складова як техніко-технологічна (2019-2020 роки) перебуває у безпечній зоні та відповідає безпосередньо усім граничним значенням.

Усі інші складові, а саме: ринкова, інтелектуальна та кадрова, фінансова екологічна, перебувають на весь досліджуваний період у зоні небезпеки.

Ситуація що склалася, показує, що на підприємстві є фізичне та моральне зношування основних засобів та які потребують негайного оновлення, економічні показники є критичними та не відповідають нормативним значенням, це є вкрай негативним фактором для функціонування суб'єкта господарювання та говорить про те, що найближчим часом ПрАТ «Полтавамаш» може втратити платоспроможність і стати нерентабельним.

Головною метою аналізу ділової активності підприємства є оцінка ефективності управління активами і визначення потенційних можливостей її підвищення.

Ступінь ділової активності на рівні підприємств визначається за допомогою коефіцієнтів оборотності.

1. Коефіцієнт оборотності оборотних активів;
2. Коефіцієнт ефективності використання ресурсів;
3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
4. Тривалість оборотів дебіторської та кредиторської заборгованості;
5. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;
6. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів;
7. Період обороту власного оборотного капіталу.

Ділову активність підприємства визначають за умови виконання так званого «золотого правила» економіки підприємства.

$$T_{пр} > T_r > T_k > 100\%, \quad (3.1)$$

де $T_{пр}$ – темп зростання прибутку до оподаткування, %;

T_r – темп збільшення обсягу реалізації, %;

T_k – темп зростання авансованого капіталу, %

За даними балансу та звіту про фінансові результати ПрАТ «Полтавамаш» було розраховано «золоте правило» економіки за звітний період.

Таблиця 3.7

Вихідні дані для розрахунку золотого правила ПрАТ «Полтавамаш»
за 2017-2020 роки

Показники	2017	2018	2019	2020
1	2	3	4	5
Валовий прибуток	3976	10703	11269	11311
Виручка від реалізації	35857	50102	51978	55348
Сукупний капітал	51251	55002	50948	57725

*Складено автором

$$2018 \text{ рік} = 269,19 > 105,29 > 100,37 > 100\% \quad (3.2)$$

$$2019 \text{ рік} = 139,73 > 103,74 < 106,48 > 100\% \quad (3.3)$$

$$2020 \text{ рік} = 107,32 > 92,63 < 113,30 > 100\% \quad (3.4)$$

Порівнявши «золоте правило» економіки по рокам, можна дійти висновка, що умова виконувалась лише в 2018 році, тобто прибуток до оподаткування більший за обсягу реалізації, а обсяг реалізації більший за темп капіталу. В 2019 та 2020 рівність не виконується, тому відбувається зростання витрат.

Одним із важливих показників, що характеризують ділову активність підприємства, є тривалість операційного та фінансового циклу. Операційний

грошовий цикл – це період часу між оплатою товарів постачальникові і отриманням грошових коштів від клієнта за поставлену продукцію.

Ліквідність - це здатність підприємства розраховуватися зі своїми поточними зобов'язаннями перед закордонними контрагентами шляхом перетворення активів на гроші. Ліквідність підприємства свідчить про наявність грошових коштів для термінового виконання фінансових зобов'язань даного періоду [65].

Аналіз ліквідності передбачає:

1. складання балансу ліквідності;
2. розрахунок і аналіз основних показників ліквідності.

До них належать:

- 1) власний оборотний капітал;
- 2) коефіцієнт ліквідності (покриття);
- 3) коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності;
- 4) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- 5) коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами.

Для визначення ліквідності балансу слід порівняти підсумки наведених груп по активу і пасиву. Баланс є абсолютно ліквідним, коли виконуються наступне співвідношення:

$$\begin{array}{l} A1 \geq П1 \quad A3 \geq П3 \\ A2 \geq П2 \quad A4 \leq П4 \end{array} \quad (3.5)$$

Розглянемо показники ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Полтавамаш» на основі даних фінансової звітності за період 2018-2020 рр. (табл. 7.2)

Таблиця 3.8

Баланс ліквідності підприємства ПрАТ «Полтавамаш» за 2016-2018 роки

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Пасив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Надлишок +,-		
								2018 рік	2019 рік	2020 рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Група А1				Група П1						
Грошові кошти	1728	620	21	Поточні зобов.	23459	20548	25415	-21731	-19928	-25394
				Кредиторська заборгованість за товари, роботи						
Група А2				Група П2						
Дебіторс. заборгован.	3236	3291	4627	Короткострокові кредити банку	10599	9200	0	-7363	-5909	4627
Готова продукція										
Група А3				Група П3						
Виробничі запаси	21240	18463	21361	Довгострокові зобов'язання	1082	1954	13709	20158	16509	7652
незавершене виробництво										
Група А4				Група П4						
Необоротні активи	28798	28574	31716	Власний капітал	19862	19246	18601	8936	9328	13115
Баланс	55002	50948	57725	Баланс	55002	50948	57725	0	0	0

*Складено автором

Отже, виходячи з розрахунку маємо такі нерівності:

Для 2018 року:

$$A1=1728 \text{ тис.грн} < П1=23459 \text{ тис.грн}$$

$$A2 = 3236 \text{ тис.грн} < П2 = 10599 \text{ тис.грн}$$

$$A3 = 21240 \text{ тис.грн} > П3 = 1082 \text{ тис.грн}$$

$$A4 = 28798 \text{ тис.грн} > П4 = 19862 \text{ тис.грн}$$

Для 2019 року:

$$A1 = 620 \text{ тис.грн} < П1 = 20548 \text{ тис.грн}$$

$$A2 = 3291 \text{ тис.грн} < П2 = 9200 \text{ тис.грн}$$

$$A3 = 18463 \text{ тис.грн} > П3 = 1954 \text{ тис.грн}$$

$$П4 = 28574 \text{ тис.грн} > П4 = 19246 \text{ тис.грн}$$

Для 2020 року:

$$A1 = 21 \text{ тис.грн} < П1 = 25415 \text{ тис.грн}$$

$$A2 = 4627 \text{ тис.грн} > П2 = 0 \text{ тис.грн}$$

$$A3 = 21361 \text{ тис.грн} > П3 = 13709 \text{ тис.грн}$$

$$A4 = 31716 \text{ тис.грн} > П4 = 18601 \text{ тис.грн}$$

По результатам балансу ліквідності можна зробити такий висновок, що зіставлення першої та другої груп активів із першими двома групами пасивів дозволяє оцінити поточну ліквідність, яка свідчить про платоспроможність підприємства на найближчий час, але в нашому випадку перша та друга група має такий вигляд: $A1 \leq П1$ та $A2 \leq П2$ не відповідає співвідношенню, потрібно збільшити суму грошових коштів у касі, але за 2018 рік активи, що швидко реалізуються та короткострокові пасиви відповідають даному підсумку $A2 \geq П2$.

Порівняння активів (A3), що повільно реалізуються з довгостроковими пасивами (П3) відображає перспективну ліквідність – прогноз платоспроможності на основі порівняння майбутніх надходжень і платежів. В нашому випадку група відповідає співвідношенню тільки у 2018, 2019 та 2020 році $A3 \geq П3$. Можна сказати, що підприємство не є ліквідним.

3.3. Виявлення внутрішніх та зовнішніх загроз економічній і фінансовій безпеці підприємства та оцінювання їх впливу

Оскільки будь-яка економічна діяльність супроводжується можливими загрозами було б доцільно розглянути їхні основні види.

Існують різні класифікації загроз економічній безпеці організації[66].

По відношенню до суб'єкта небезпеки можуть бути зовнішніми та внутрішніми.

Зовнішні загрози обумовлені впливом довкілля:

- 1) політична та економічна нестабільність;
- 2) підвищення споживачами вимог до якості продукції організації при одночасному зменшенні обсягу споживання;
- 3) зміна структури ринку товарів та послуг;
- 4) зміна умов фінансування та ускладнення процесу залучення кредитних ресурсів;
- 5) розрив господарських зв'язків між організаціями, що становлять єдиний технологічний ланцюжок;
- 6) розбалансованість між виробляючими, заготівельними та переробними галузями;
- 7) низький рівень ресурсозбереження;
- 8) загострення глобальних екологічних проблем тощо.

Внутрішні ризики обумовлені станом самої організації. В теж час внутрішні чинники можуть як посилювати, і послаблювати дію зовнішніх загроз та навпаки. До внутрішніх загроз економічній безпеці організації слід зарахувати:

- 1) збільшення собівартості продукції внаслідок неефективної організації виробничих та управлінських процесів;
- 2) значні управлінські витрати внаслідок відсутності оптимізації систем бюджетного управління, управлінської облікової політики;

3) повільне реагування та коригування виробничих та управлінських процесів у разі зміни вимог доквілля тощо.

Загрози можуть мати опосередкований характер, діяти за певних додаткових умов і виявлятися безпосередньо, прямо викликаючи негативні зміни. Загрози економічної безпеки організації, залежно від джерела виникнення ділять на об'єктивні та суб'єктивні.

Об'єктивні виникають без участі та без волі організації або його співробітників і залежать від прийнятих управлінських рішень. До об'єктивних загрозам відносять стан фінансової кон'юнктури, наукові відкриття, форс – мажорні обставини тощо.

Суб'єктивні загрози породжені навмисними чи ненавмисними діями людей, різних органів та організацій, у тому числі державних та міжнародних організацій-конкурентів. Саме тому їх запобігання багато в чому пов'язане з впливом на суб'єкти економічні відносини.

Фінансова безпека – це процес запобігання загрозам економічній безпеки організації, пов'язаних з формуванням та використанням фінансових ресурсів, досягненням цільових показників фінансових результатів та фінансового стану

Будь-який бізнес необхідний, щоб він успішно функціонував захищая себе в цілому, а також його складові (особовий склад, інформацію, обладнання та нематеріальні активи, фінанси, клієнти) і, крім того, зберегти перспективи розвитку. Це розбиття можна розглядати як структуру компанії. Для цього випадку слід наголосити які можливі загрози:

- 1) компанія в цілому: фінансова неспроможність або недієздатність управління або пошкодження репутації (що веде до неплатоспроможності);
- 2) персонал: звільнення за власним бажанням або смерть внаслідок смерті; інформація: витік стратегічно важливої інформації;
- 3) матеріальні блага: зникнення або фізична деградація;
- 4) нематеріальні активи - їх ліквідація (наприклад, анулювання ліцензії, непоновлення сертифікату тощо);
- 5) фінанси - збитки;

- б) замовники - його зменшення в кількості та зниження ефективності;
- 7) перспективи розвитку - несприятлива ринкова кон'юнктура.

На малюнку 3.6 представимо зовнішні та внутрішні загрози фінансовій безпеки ПрАТ «Полтавамаш».



Рис. 3.6. Зовнішні та внутрішні загрози ПрАТ «Полтавамаш»

*Складено автором

Питання безпеки є більш актуальними підприємства в цілому, корпоративні та нематеріальні активи та фінанси. Рух матеріальних і фінансових ресурсів, у великій кількості заходів, нормативних актів, припущень.

Зміни співробітників щодо персоналу, інформації, клієнтів та перспектив розвитку ця проблема. Персонал більш уразливий, їм усім доводиться працювати де компенсація є пріоритетом.

Загроза сама по собі не шкодить організації: вона існує об'єктивно, потенційно, незалежно від того, ми знаємо про його існування. Однак у певному

У момент часу кожна загроза може перейти від потенційної до реальної, тобто реалізованої.

Висновки до розділу 3

Отже, з 31.05.2017 ПАТ «Полтавський машинобудівний завод» було змінено на Приватне Акціонерне Товариство «Полтавський машинобудівний завод» (надалі ПрАТ «Полтавамаш»).

Предметом діяльності ПрАТ є:

1) виробництво і реалізація продукції виробничо-технічного призначення для агропромислового комплексу та запчастин до нього, товарів широкого вжитку;

2) комерційна, торговельна, постачально-збутова та посередницька діяльність;

3) науково-дослідна діяльність, реалізація наукових, технічних, технологічних, економічних, проектних, конструкторських розробок;

4) відкриття мережі магазинів дня оптової, комісійної торгівлі товарами, як власного виробництва, так і інших підприємств України та інших держав;

5) заняття як внутрішніми так і міжнародними перевезеннями вантажів і пасажирів, транспортно-експедиційні послуги;

6) здійснення зовнішньоекономічної діяльності згідно законодавств України.

При розгляді структури системи управління підприємства відзначимо, що

вона вищим органом управління є Загальні збори акціонерів, які приймають найважливіші рішення. До другого рівня управління відносяться Правління ПрАТ «Полтавамаш», Наглядова Рада ПрАТ та Ревізійна комісія ПрАТ. До функцій Правління належить виконання доручень та наказів, 24 прийнятих на Загальних Зборах Акціонерів управління підприємством ПрАТ «Полтавамаш» за допомогою апарату управління.

Основними функціями підрозділів управління є забезпечення стратегічного планування діяльності підприємства, розподілу відповідальності і повноважень персоналу, забезпечення підприємства необхідними ресурсами, проведення періодичного аналізу та контролю діяльності підприємства з метою її удосконалення.

Фінансове становище у 2019 та 2020 роках кризове, що означає, що підприємство перебувало на межі банкрутства ,оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають кредиторської заборгованості . У звітному році спостерігається тенденція до покращення фінансової стійкості підприємства , і у звітному році фінансове становище характеризується - як передкризове, що означає, що на підприємстві спостерігається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги у наслідок поповнення джерел власних коштів дебіторської заборгованості , прискорення оборотності запасів.

За результатом аналізу структурної динаміки активів та пасивів ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» слід відзначити, що відбулося збільшення майна у 2019 році з 50948 тис.грн до 57725 тис.грн, також у 2020 році відбулось зростання з 57725 тис.грн до 67461 тис.грн (рис.2.1). Таке суттєве збільшення майна відбулося за рахунок оборотних активів, а саме збільшення запасів , протягом 2020 року на 5609тис грн. У 2019 році у структурі оборотних активів відбулось зменшення частки грошових коштів і запасів, в зв'язку з чим мало місце зменшення виготовленої продукції,а в 2020 році грошові кошти різко збільшилися і становлять 225 тис.грн.

Проаналізувавши формування та розподіл прибутку підприємства, можна зробити висновок, що відбувається збільшення валового прибутку, та становить 13932 тис.грн, тобто підприємство ПрАТ «Полтавамаш» реалізувало велику кількість товарів. Чистий дохід від реалізації звітному періоді порівняно із минулим періодом спав і становить 71630 тис.грн, підприємство за рахунок зменшення витрат на управління та персонал, намагається зменшити свої витрати. Чистий прибуток зменшився, у 2020 році становить 200 тис.грн.

Отже, дослідивши соціально-економічний стан ПрАТ «Полтавамаш» та надавши йому оцінку, дає змогу зробити висновки, що ефективна діяльність підприємства зменшується. Це може спонукати загальна економічна криза країни, а також не ефективне управління. Наслідком цих процесів є збільшення незадоволеності працівників та контрагентів підприємства, що може призвести до конфліктних ситуацій. Більш детально підходи до управління конфліктами ПрАТ «Полтавамаш» та основні методи їх вирішення розкриємо в наступному підрозділі.

Для оцінювання економічної безпеки підприємства ПрАТ «Полтавамаш» необхідно обрати індикаторний підхід на основі методики комплексного оцінювання фінансового стану підприємства, яка спрямована на виявлення й аналіз проблем діяльності підприємства, оцінка поточного і перспективного стану, резервів потенціалу стійкого розвитку.

Однією з найважливіших складових процесу управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є комплексна оцінка фінансового стану. Слід розуміти, що це процедура втілення комплексу заходів, яка включає аналіз найважливіших параметрів фінансово-господарської діяльності із застосуванням сучасних методів фінансового аналізу для забезпечення інформаційної бази прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на створення умов для сталого розвитку підприємства.

Комплексна оцінка за 2018, 2019 та 2020 рік не відповідає нормативному значенню 1, так як комплексна оцінка в 2018 році становить 0,184, в 2019 році 0,170, а в 2020 році ще менше 0,128.

РОЗДІЛ 4

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПрАТ «ПОЛТАВАМАШ»

4.1. Закордонний досвід та забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Сьогодні наука державного управління і теорія безпеки знають досить складний період його розвитку. Це пов'язано з необхідністю переїхати з систематичне осмислення розрізненого набору накопиченого досвіду у явищах державного управління та безпеки (як національних, так і міжнародні) для побудови цілісних теорій як теоретичних систем знань про науку.

Серед найважливіших розробок у цій сфері варто виділити праці вітчизняних учених, зокрема О. Барановського, І. Бінько, З. Варналія, О. Власюк, В. Гейц, Б. Губський, М. Єрмошенко, Я. Жаліл, В. Кириленко, С. Кіреєв, Т. Ковальчук, Г. Козаченко, Ф. Медвідь, В. Мунтян, О. Саєнко, О. Стародубцева, А. Сухороукова, В. Шлемко та ін.

Проте є потреба аналізу і дослідження міжнародного досвіду фінансової безпеки держави, зокрема країни, які мають стабільно високий рівень безпеки, з метою більшої адаптації до сучасних умов народного господарства України.

При цьому кожна країна, незалежно від рівня економічного розвитку, не є такою тому не застрахована від агресивних проявів іншого стану чи його складової.

Тому до пріоритетних завдань держави входить цей вид діяльності, як забезпечення власної економічної безпеки.

Політика розвинених країн характеризується розвитком стратегічного планування щодо зміцнення безпеки компаній та країни в цілому.

Підприємці мають важливу місію в економічній та соціальній діяльності країни, і рівень їх захисту безпосередньо залежить від впливу факторів зовнішнього середовища.

Важливість результатів підприємницької діяльності та рівня їх фінансової забезпеченості, найбільш економічно за останні роки розвинені країни зняли більшість адміністративних і законодавчих обмежень і створили сприятливі фінансово-економічні умови діяльності, а також запровадження низких податкових пільг [67].

Тому, враховуючи міжнародний досвід, доцільно проаналізувати характеристики економічної безпеки компаній на макро- та макрорівнях найбільш економічно розвинених країн представлено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Особливості забезпечення фінансової безпеки підприємств у розвинених країнах

Країна	Основні заходи фінансової безпеки підприємств	
	На макрорівні	На мікрорівні
1	2	3
Німеччина	Чинне законодавство щодо збереження та нерозголошення комерційної таємниці ставить в обов'язок кожної особи, якій вона стала відомою в силу її службового становища чи трудових відносин; населення повинно інформувати відповідні органи про правопорушення	Контрольно-розвідувальні підрозділи, які у взаємодії з приватними охороннодетективними агентствами виконують функції безпеки як щодо фірми, так і щодо її керівництва й окремих працівників і клієнтів; приватні агентства допомагають в отриманні оперативно-значущої інформації на загальнодержавному рівні
Франція	Діють десятки правових актів, які детально регулюють статус суб'єктів інформаційної діяльності, режим інформаційного обміну і підключення до загальних інформаційних систем, автоматизованих банків даних; систематичне виявлення актів промислового шпигунства відносно компаній – іноземних конкурентів французьких фірм	Власники промислово-торгівельних та фінансово-кредитних установ формують системи безпеки через створення власних або залучення підприємницьких детективноохоронних агентств; працівники служб безпеки проводять моніторинг міри ризику інформаційної діяльності; розробляють способи протидії та мінімізації широкого спектру загроз і небезпек французькому бізнесу

Продовження табл. 4.1

1	2	3
Японія	Об'єднання Торгово-промислової палати та асоціації корпоративних керівників у формуванні економічної безпеки бізнесу; держава враховує інтереси бізнесу і намагається передбачити ймовірні відповідні заходи урядів-конкурентів і реакцію як своїх, так і закордонних ТНК на певні кроки; економічна розвідка заснована на ефективному розподілі ролей між великим числом організацій, орієнтованих на експорт; підтримка державними органами узгоджених дій між усіма суб'єктами ринку	Відсутність законів, які передбачають відповідальність за розголошення комерційної таємниці, що пов'язано з вихованням у співробітників почуття патерналізму, коли вони вважають себе членами однієї сім'ї; на департаменти кадрів покладається контроль за неухильним дотриманням режиму секретності; забороняють передавати стороннім особам відомості, що містять комерційну таємницю; укладати угоди, які можуть підірвати довіру до компанії з боку клієнтів; влаштовуватися без дозволу керівництва на роботу за сумісництвом
США	Широкомасштабна система державної підтримки безпеки бізнесу; держава забезпечує захист секретної інформації на базі жорстких стандартів, вимог і процедур по захисту цінної науково-технічної, технологічної та комерційної інформації приватного сектора; мікроекономічна розвідка ведеться державними службами в інтересах американських корпорацій і в їх боротьбі з іноземними конкурентами; користуючись можливостями спецслужб, корпорації отримують високі конкурентні переваги	Найбільшим попитом користуються програми профілактики і боротьби з економічними злочинами у взаємодії правоохоронних органів країни з державними та приватними установами охоронних і детективних бюро; характерною особливістю американського бізнесу є тенденція безконфліктного вирішення проблем у сфері економічної безпеки; конфіденційна інформація розбивається на блоки, кожному блоку присвоюється свій код, а для кожного співробітника розробляється картка-припис із переліком тих кодів

*Складено автором [88]

Таким чином, компанії в силу власних національних, релігійних та культурних факторів мають свої специфічні засоби досягнення економічної безпеки компанії. Спільним для них є те, що вони діють на основі постулатів: наукового знання є ключем до майбутнього; технологія забезпечує фінансову

безпеку компанії; Обов'язок бізнес-лідерів – заохочувати розвиток технології та науки.

Багато країн орієнтуються на розвиток прикладної теорії принцип підвищення фінансової безпеки компанії та формування принципів сприятливого середовища. У цій сфері отримано найкращі результати компанії зі США, Японії, Німеччини [68].

Вивчивши найкращий світовий досвід розвинених країн світу організації фінансової безпеки компаній, можна сказати, що є найефективнішими інструментами забезпечення фінансової безпеки компаній є удосконалення нормативно-правової бази, здійснення постійних превентивних заходів загрози, ефективне використання кадрової політики, користь інновації в усіх сферах господарської діяльності компанії.

Якісне зростання економіки забезпечується: формування інтенсивної моделі економічного зростання в неухильно зростає частка наукомістких виробництв, оновлення виробнича база за рахунок використання енергозберігаючих ресурсів і технологій, розвиток електроніки та її впровадження у всі виробничі та невиробничі процеси (електроніка та комп'ютеризація економіки), революційні зміни комунікаційні системи та перехід до моделі інформаційного суспільства.

У розвинених країнах сучасні технології виробництва будь-якої продукції, зокрема будівництво, змінили характер: нарощувати обсяги стало вигідніше, обсяги виробничих і невиробничих послуг, революціонізувала продуктивність праці, підвищила кваліфікаційні вимоги до робочої сили.

Щодо перспектив фінансового розвитку, то непрямі вигоди інновації – це створення робочих місць у нових галузях (компаній) за рахунок комерціалізації технології (створення продукт) та отримання великої кількості патентів представниками с обробні галузі проти високотехнологічних галузей (аерокосмічна промисловість, комп'ютерна та оргтехніка, зв'язок, фармацевтична промисловість).

Одним із пріоритетних напрямків діяльності іноземних спецслужб стало проводити фінансову розвідку, що означає повну допомогу сили та засоби зовнішньоекономічного курсу держави та комерційної діяльності кола приватного права. Одночасно з фінансовою вахтою спецслужб вживати заходів для протидії подібним діям інших іноземних держав, зокрема, вони спрямовані на сферу приватних справ [69].

Визнати пряму залежність між стимулюванням розвитку малого та середнього підприємництва та рівнем економічної безпеки компаній, в економічно розвинених країнах за останні 15-20 років знято більшість адміністративних законодавчих обмежень, сприятливі для підприємництва фінансові, економічні та фіскальні стимули.

Тому що реалізація такого комплексу заходів в західноєвропейських країн та Японії перебувають на сучасному етапі розвитку світу економіка займає лідируючі позиції за рівнем розвитку бізнесу та показниками економічної безпеки компаній і високі місця Росії міжнародні рейтинги за рівнем сприятливого економічного та правового середовища для ведення бізнесу. В результаті ці країни є особливо привабливими для інвестицій.

Уряди багатьох розвинених країн (зокрема Японії, США) офіційно визнають об'єктивне існування ризиків, пов'язаних із зростанням агресивності ринкового середовища та загостренням конкуренції в різних сферах глобальних ринках. Це вимагає організаційних заходів та спеціальних ресурсів для підтримки та забезпечення стійкості та безпеки бізнесу, особливо малий та середній бізнес у цих екстремальних ситуаціях. Японський уряд визнає це за умов глобалізація економіки, швидкі та масштабні зміни компаній у цьому секторі економіки більшою мірою, ніж великі потребує допомоги та підтримки з боку держави [70].

У розвинених країнах світу позитивним моментом є те, що крім моніторингу рівня розвитку бізнесу, розвитку та впровадження пропозиції щодо вдосконалення державного регулювання щодо його розвитку, до переліку основних завдань державних органів управління включає в себе:

1) створення підрозділів структурної політики у сфері економічної безпеки підприємництва за територіальним принципом (американський досвід, де крім Управління малого бізнесу питання економічної безпеки підприємництво покладено на регіональні управління МВС для малого бізнесу [71]);

2) розроблення документів стратегічного планування, а також оперативних заходів щодо зміцнення економічної безпеки Підприємництво (Японія), в якому серед офіційно встановлених документів стратегічного планування, які систематично розробляються та впроваджені Міністерством економіки, торгівлі та промисловості, надає документ під назвою «Підвищення стійкості підприємств сектор малого та середнього підприємництва та розвиток систем економічної безпеки підприємств» [72]. Крім того, державна стратегія посилення конкурентоспроможності японської промисловості на світових ринках потребує семи основних стратегічних напрямків реалізовано, серед яких п'ятий напрямок безпосередньо пов'язаний з розвитком економічної безпеки підприємств. До головного оперативні завдання стратегії включають посилення фінансової підтримки, покращення умов для створення нових підприємств, розвиток система національної економічної безпеки тощо [73]);

3) систематичний моніторинг внутрішнього та зовнішнього ринків та розробка рекомендацій для двох органів державного управління та безпосередньо бізнесу щодо заходів щодо посилення конкурентних позицій національні компанії, захист їхніх економічних інтересів (досвід США, Японії, Німеччини, Великобританії та Франції [74]);

4) пошук та надання доступних джерел венчурного фінансування, у тому числі в інтересах інновацій для цілей підвищення рівня довгострокових НДДКР (досвід країн ЄС). Загалом це інвестиційне фінансування, як у підприємствах і високотехнологічних, а також у розвитку малого та середнього високотехнологічного динамічного дослідницького сектору компанії. Для забезпечення останнього ведеться робота зі створення сприятливого

макроекономічного клімату, стабільність фінансових ринків, податкового режиму та регулювання прав інтелектуальної власності [75];

5) виконання робіт з планування життєвого циклу бізнесу в різних галузях і сферах економіки і надання консультацій щодо забезпечення високої життєздатності компаній відповідно до їх життєвих циклів, управління конкуренція та сприяння підприємництву в перспективних сферах (досвід Фінляндії [76]);

б) підтримка підприємств, які починають діяльність, шляхом створення фондів та механізмів фінансування на їх різних етапах навчання (досвід майже всіх країн ЄС, Мексики [77]).

Важливу роль у забезпеченні економічної безпеки бізнесу в розвинених країнах відіграє страхова галузь, яка виступає основним фактором зниження ризику та допомагає забезпечити доступ компаній до фінансових ресурсів та конкурентні позиції на зовнішніх ринках.

Основні потоки капіталу висококласних страхових компаній у галузі з темпами старіння. У розвитку страхування. Сфера є прихованим економічним резервом підтримки підприємництва (зокрема малого та середнього та середнього підприємництва), зокрема малого та середнього та середнього підприємництва та зміцнення економічної безпеки суб'єктів господарювання У стратегічних документах органів державне управління страхуванням розглядається як інституційний фактор забезпечення конкурентоспроможність, стабільність та зміцнення економічної безпеки країни та бізнес-сектора; заплановані заходи про відновлення позицій держави як суб'єкта страхової діяльності та механізмів сприяння вступу велик основні іноземні страхові компанії.

Запозичити позитивні моменти аналізованого досвіду зміцнення економічної безпеки підприємств України приділяється недостатньо уваги.

Тому фінансово-економічна безпека підприємства повинна забезпечуватися шляхом: досягнення фінансової стабільності, платоспроможності та ліквідності компанії, а також за рахунок якості навчання

та використання потенціалу ресурсів; боротися із загрозами економічній безпеці підприємства; вдосконалення законодавства безпеки всіх сфер підприємницької діяльності; підтримувати високий рівень кваліфікації персоналу; досягти високого рівня конкурентоспроможності компанії.

4.2. Напрями протидії загрозами фінансово-економічній безпеці підприємства в умовах кризи

Фінансова безпека діяльності підприємства – це певний фінансово-економічний стан, який характеризується його здатністю і можливістю протистояти наявним і новітнім загрозам реалізації його фінансових інтересів на ринку.

Основною метою забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання є захист його фінансових активів, власності і працівників від внутрішніх і зовнішніх загроз фінансової природи, їх своєчасне виявлення і, за можливості, усунення причин їх виникнення [78].

Для забезпечення власної фінансової безпеки підприємства повинні розвиватися, створюючи нові робочі місця, здійснюючи диверсифікацію фінансової і виробничої діяльності, що сприяє росту прибутку.

Система заходів щодо підвищення рівня фінансової безпеки на сучасних підприємствах повинна здійснюватися адресно, тобто співробітники підприємств, на яких будуть покладені обов'язки з управління цим процесом, повинні володіти методиками і навичками здійснення відповідних дій щодо нейтралізації загроз фінансовій безпеці.

Щоб уникнути фінансової кризи на підприємстві та гарантувати його фінансову безпеку, недостатньо тільки аналізу стану обслуговуючого банку. Також необхідно здійснювати періодичний моніторинг фінансового стану партнерів із бізнесу. Під час роботи з постачальниками і споживачами часто вигідно використовувати принцип «just-in-time». Така робота передбачає

скорочення часу між поставками і оплатою товару, тобто відсутність великих дебіторсько-кредиторських заборгованостей.

Широкий спектр загроз фінансовій безпеці господарюючого суб'єкта пов'язаний із відносинами у сфері оподаткування. В Україні простежується тенденція неухильного зростання податкової злочинності. Безграмотна, неефективна мінімізація податкових платежів приводить підприємство до погіршення фінансового стану і банкрутства.

Процес забезпечення фінансової безпеки бізнесу можна розглядати як процес запобігання загальним збиткам, що виникають внаслідок негативного впливу на економічну безпеку бізнесу в різних аспектах його фінансово-господарської діяльності.

У сучасних економічних умовах існує багато загроз, які впливають на фінансові інтереси компанії, які в довгостроковій перспективі можуть негативно вплинути на її фінансову стабільність, платоспроможність та загальний фінансовий стан.

Загрози з боку зовнішнього середовища зумовлені переважно об'єктивними процесами: глобалізацією фінансових зв'язків, високим ступенем інтеграції, загостренням обмеженості ресурсів, посиленням конкуренції та конфліктами між країнами у завоюваннях світового економічного простору

Інсайдерські загрози є результатом неефективної фінансово-економічної політики керівництва компанії, нераціонального визначення пріоритетів фінансового менеджменту та небажаної реакції на негативні бізнес-тенденції.

Щоб запобігти загрозам фінансовій безпеці, важливо визначити ряд завдань, які мають бути пріоритетними, зокрема:

- 1) завжди забезпечувати та підтримувати високий рівень кваліфікації працівників;
- 2) забезпечити розвиток технічних і технологічних можливостей і потужностей підприємства для досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності;

- 3) досягти високої ефективності в управлінні підприємством;
- 4) забезпечити фінансову стабільність та економічне зростання підприємства [79].

У системі фінансово-економічної безпеки компаній важливе місце займає реалізація ефективної стратегії. Стратегія фінансово-економічної безпеки має включати:

- 1) характеристику та класифікацію внутрішніх і зовнішніх загроз економічної безпеки;
- 2) визначення та моніторинг факторів, які ставлять під загрозу стійкість фінансового стану підприємства;
- 3) визначити критерії та параметри, які характеризувати фінансово-економічні інтереси та відповідають їх вимогам;
- 4) формування фінансово-економічної політики та необхідного механізму, що усуває або сприяє дії факторів, що ставить під загрозу стабільність системи фінансово-економічної безпеки;
- 5) широкі рекомендації щодо фінансової та економічної безпеки.

Всього існує п'ять можливих стратегій, які можна використовувати при оптимізаціях рівнях фінансових ризиків при побудові фінансової стратегії компанії:

- 1) відмова від діяльності, яка містить джерело фінансового ризику;
- 2) прийняття відповідальності за ризик фінансової стратегії з повною гарантією відшкодування збитків з власних джерел;
- 3) продаж і переклад відповідальності за фінансовий ризик перед третіми особами (у тому числі страховими компаніями);
- 4) зменшення або запобігання можливим негативним наслідкам фінансового аспекту ризику через профілактичні заходи;
- 5) зосередитися на фінансовому ризик, тобто використання всіх видів ресурсів у сфері діяльності з метою отримання прибутку з високим рівнем ризику [80].

В основі пропозиції фінансова безпека підприємства — це концепція системного поєднання функцій контролю, планування, зворотний зв'язок та інформаційна підтримка

Для забезпечення економічної безпеки країни і зниження загроз в реальному секторі економіки в умовах кризи необхідно вирішити ряд завдань:

- 1) підтримка ліквідності підприємств реального сектору економіки та запобігання їх масового банкрутства;
- 2) проведення ефективної імпортозаміщуючої промислової політики та насичення внутрішнього ринку продукцією вітчизняних товаровиробників, у першу чергу споживчого призначення;
- 3) проведення ефективної політики енергозбереження в усіх галузях економіки;
- 4) державна податкова підтримка зростання виробництва у провідних галузях економіки;
- 5) розробка і впровадження національної програми розвитку реального сектора виробництва.

Згідно з аналізом, зараз необхідно вдосконалити систему безпеки економічна безпеки підприємства. Економічна безпека підприємства переживає ряд особливостей. Серед них: своєчасне, оперативне виявлення, прогнозування загроз економічній безпеці підприємства.

Таким чином, компанії постійно перебувають під впливом різноманітних загроз і факторів, які безпосередньо впливають на їх фінансово-економічну безпеку і можуть призвести до фінансової кризи.

Напрями забезпечення фінансової безпеки, які обирає для себе підприємство, мають бути документально оформлені у вигляді стратегії забезпечення фінансової безпеки. Оцінка ефективності реалізації стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах економічної нестабільності здійснюється шляхом порівняння запланованого значення рівня фінансової безпеки і фактично досягнутого його показника.

Концептуальні аспекти фінансово-економічної безпеки компанії зазначають, що існують необхідні умови для формування фінансової та економічної безпеки бізнесу та повинні забезпечувати: рівень захисту підприємництва шляхом посилення відповідальності держави (юридичні, судові, інституційні тощо) перед комерційними суб'єктами; ефективність політики підтримки бізнесу; впровадження адаптивних систем управління безпеки; забезпечити внутрішню збалансованість основних фінансово-економічних складових параметри бізнесу; довгостроковий стратегічний напрямок і раціональний розвиток підприємства.

Підвищення ефективності управління є головною умовою поліпшення кінцевих результатів. Забезпечення високої ефективності системи управління багато в чому залежить від об'єктивності та достовірності її оцінки. Обґрунтована оцінка вносить визначеність, виявляє реальні тенденції, дозволяє виявити, виміряти і оцінити головні чинники, що впливають на ефективність управління, а через нього – на результати діяльності підприємства.

Ось чому серед проблем, вирішення яких вимагає сьогодні практика господарської діяльності, слід виділити проблему вдосконалення оцінки ефективності системи управління підприємством, при цьому особливої уваги заслуговує виявлення її істотних характеристик. Пандемія COVID-19 спричинила безпрецедентну кризу в економіці.

Безумовно пандемія справила колосальний вплив на економічний стан більшості країн світу та суб'єктів підприємництва, які функціонували. Проблеми розвитку підприємництва в Україні 91 всередині та поза меж їх кордонів, виявивши вузькі місця, як у низці специфічних сфер, до прикладу таких як проблеми національних систем охорони здоров'я, бюрократизованості та фактичної дисфункціональності окремих державних інститутів, так і проблематику, яка вже давно назріла серед приватного сектору. Разом з тим, варто погодитися з думкою, що пандемічні наслідки мали і матимуть певні позитивні прояви, адже подібні процеси, по-перше, частково мали оздоровчий вплив на якісний склад суб'єктів підприємництва (усунувши слабкі та низько

конкурентні суб'єкти), а по-друге, стали сприятливим підґрунтям до генерації передових форм комунікації на рівні виробник-споживач, виробник-держава, а також суспільство-держава, не говорячи про те, що завдячуючи пандемії прискорилися процеси розвитку віртуального сектору зокрема у сфері хмарних, телекомунікаційних технологій, а також електронної комерції. Саме тому наразі, все більшої актуальності набуває проблематика здійснення якісного аналізу у контексті суперечливості впливів пандемічних наслідків на суб'єкти підприємництва, особливо щодо забезпечення прибутковості їх діяльності, що слугує універсальним результуючим індикатором ефективності економічних взаємодій підприємницького сектору, його можливостей до подальшого росту і розвитку.

На основі проведеного дослідження та аналізу представленої інформації можна виокремити наступні тенденції розвитку підприємницького сектору виникнення та прогресивний характер яких напряму пов'язаний з існуючою наразі коронакризою.

1. Трансформація традиційних форм зайнятості та особливостей налагодження трудового процесу. Введення урядом різних країн карантинних обмежень справило вкрай негативний вплив на показники прибутковості підприємства, хоча мало й свої позитивні впливи, які виявили себе у вдосконаленні адаптивних можливостей підприємств набуття ними більшої гнучкості в організації трудової діяльності, використанні дистанційних форм комунікації, що у перспективі після подолання коронакризи стане одним із напрямків зміни існуючих підходів у напрямку поступової відмови від офісів на користь дистанційної зайнятості.

2. Галузева діджиталізація. Окремі сфери підприємницької діяльності зазнали потужного оновлення власного технологічного забезпечення з метою забезпечення наростаючих потреб, що в першу чергу стосується сфери онлайн-платежів, доставки та транспортних послуг, електронний обіг документації тощо. Проблеми розвитку підприємництва в Україні

3. Стрімкий ріст електронної комерції, що пояснюється рядом обмежень, які накладає коронакриза на особливості роботи магазинів та торговельних центрів, що в свою чергу спонукає споживачів до використання онлайн-закупівель.

4. Проблеми у забезпеченні стійкості та стабільності основних ланцюгів поставок як національного, так і зовнішньоекономічного формату охоплення, що знову ж таки, пояснюється різницею у введених різними регіонами або країнами тих чи інших обмежуючих заходів, які відповідним чином позначаються на роботі виробничої інфраструктури.

5. Активний ріст використання соціальних мереж та стрімінгових сервісів як основного формату проведення дозвілля у часи коронакризи, що також накладає відповідний вплив на прибутковість традиційних галузей розваг сприяючи як переливу прибутків, так і поступовому переливу капіталу у дані сфери.

На основі аналізу приведеної інформації та дослідженні основних тенденцій розвитку підприємницького сектору в умовах коронакризи пропонуємо виокремити найбільш вагомні заходи, імплементація яких з боку підприємницьких структур дозволить знизити негативні впливи кризових явищ та частково втримати докризові ринкові та фінансові позиції.

Рекомендованими заходами є наступні:

1) побудова довгострокових планів розвитку компанії в умовах критичної обмеженості можливостей ринкового середовища та їх подальша часова деталізація;

2) аналіз можливостей щодо максимального переводу працюючих на дистанційну форму трудової діяльності паралельно впроваджуючи ряд запобіжників у вигляді програмного забезпечення, яке б дозволяло в умовах дистанційності реалізовувати контрольні функції менеджменту;

3) забезпечити чітку регламентованість (формування інструкцій, положень, наказів тощо) дистанційного трудового процесу з метою

синхронізації та системності роботи усіх функціональних ланок та самих працівників;

4) розробка чіткої послідовності дій у разі виявлення коронавірусної хвороби серед працівників колективу, що має включати необхідні медичні, соціальні та організаційні процедури (починаючи з матеріального забезпечення захворівшого, закінчуючи системою перерозподілу його функціональних обов'язків);

5) перегляд базової концепції на якій будується діяльність підприємства з метою забезпечення максимальної адаптації та переорієнтації діяльності у більш прибуткові напрямки, в межах наявних фінансових та кон'юнктурних можливостей;

6) забезпечення постійності процесу моніторингу зовнішнього інформаційного середовища, розробка потенційних сценаріїв розвитку подій з відповідними діями підприємства за тих чи інших обставин;

7) контроль за ефективним перерозподілом вивільнених коштів за рахунок виключення окремих статей витрат, які були актуальними в докоронакризові часи.

Таким чином, запропоновані заходи дозволяють більш комплексно підійти до процесу управління прибутковістю підприємства в умовах коронакризи, на основі врахування найбільш важливих аспектів його діяльності, які найчастіше стають причиною зниження показників прибутковості в умовах пандемії.

Висновки до розділу 4

Отже, сьогодні наука державного управління і теорія безпеки знають досить складний період його розвитку. Це пов'язано з необхідністю переїхати з систематичне осмислення розрізненого набору накопиченого досвіду у явищах державного управління та безпеки (як національних, так і міжнародні) для побудови цілісних теорій як теоретичних систем знань про науку.

При цьому кожна країна, незалежно від рівня економічного розвитку, не є такою тому не застрахована від агресивних проявів іншого стану чи його складової

Підприємці мають важливу місію в економічній та соціальній діяльності країни, і рівень їх захисту безпосередньо залежить від впливу факторів зовнішнього середовища.

Багато країн орієнтуються на розвиток прикладної теорії принцип підвищення фінансової безпеки компанії та формування принципів сприятливого середовища. У цій сфері отримано найкращі результати компанії зі США, Японії, Німеччини.

Уряди багатьох розвинених країн (зокрема Японії, США) офіційно визнають об'єктивне існування ризиків, пов'язаних із зростанням агресивності ринкового середовища та загостренням конкуренції в різних сферах глобальних ринках. Це вимагає організаційних заходів та спеціальних ресурсів для

підтримки та забезпечення стійкості та безпеки бізнесу, особливо малий та середній бізнес у цих екстремальних ситуаціях.

Тому фінансово-економічна безпека підприємства повинна забезпечуватися шляхом: досягнення фінансової стабільності, платоспроможності та ліквідності компанії, а також за рахунок якості навчання та використання потенціалу ресурсів; боротися із загрозами економічній безпеці підприємства; вдосконалення законодавства безпеки всіх сфер підприємницької діяльності; підтримувати високий рівень кваліфікації персоналу; досягти високого рівня конкурентоспроможності компанії.

Основною метою забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання є захист його фінансових активів, власності і працівників від внутрішніх і зовнішніх загроз фінансової природи, їх своєчасне виявлення і, за можливості, усунення причин їх виникнення.

Для забезпечення власної фінансової безпеки підприємства повинні розвиватися, створюючи нові робочі місця, здійснюючи диверсифікацію фінансової і виробничої діяльності, що сприяє росту прибутку.

У сучасних економічних умовах існує багато загроз, які впливають на фінансові інтереси компанії, які в довгостроковій перспективі можуть негативно вплинути на її фінансову стабільність, платоспроможність та загальний фінансовий стан.

Інсайдерські загрози є результатом неефективної фінансово-економічної політики керівництва компанії, нераціонального визначення пріоритетів фінансового менеджменту та небажаної реакції на негативні бізнес-тенденції.

Компанії постійно перебувають під впливом різноманітних загроз і факторів, які безпосередньо впливають на їх фінансово-економічну безпеку і можуть призвести до фінансової кризи.

Напрями забезпечення фінансової безпеки, які обирає для себе підприємство, мають бути документально оформлені у вигляді стратегії забезпечення фінансової безпеки.

Підвищення ефективності управління є головною умовою поліпшення кінцевих результатів. Забезпечення високої ефективності системи управління багато в чому залежить від об'єктивності та достовірності її оцінки. Обґрунтована оцінка вносить визначеність, виявляє реальні тенденції, дозволяє виявити, виміряти і оцінити головні чинники, що впливають на ефективність управління, а через нього – на результати діяльності підприємства.

Ось чому серед проблем, вирішення яких вимагає сьогодні практика господарської діяльності, слід виділити проблему вдосконалення оцінки ефективності системи управління підприємством, при цьому особливої уваги заслуговує виявлення її істотних характеристик. Пандемія COVID-19 спричинила безпрецедентну кризу в економіці.

Запропоновані заходи дозволяють більш комплексно підійти до процесу управління прибутковістю підприємства в умовах коронакризи, на основі врахування найбільш важливих аспектів його діяльності, які найчастіше стають причиною зниження показників прибутковості в умовах пандемії

ВИСНОВКИ

Забезпечення належного рівня безпеки бізнесу є однією із фундаментальних засад підтримання його життєздатності в умовах динамічного економічного середовища. Безпека бізнесу – це основа збереження стійких конкурентних позицій, передумова ефективного функціонування та стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

Безпека – це найважливіша категорія й необхідна передумова збалансованого функціонування системи суспільних відносин, що забезпечує захищеність, життєдільність і дієздатність держави, суспільства, особи від внутрішніх і зовнішніх загроз.

Головною метою економічної безпеки є досягнення максимальної стабільності функціонування та створення основи і перспективи зростання для виконання цілей бізнес-одиниць, незалежно від об'єктивних і суб'єктивних чинників ризику.

Під економічною безпекою підприємства можна розуміти захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих чи непрямих економічних загроз, пов'язаних із впливом зовнішнього середовища, та його здатність до гнучкого розвитку.

Фінансово-економічна безпека (ФЕБ) підприємства є складною системою, яка містить набір характерних параметрів для надання раціональності та ефективності використання економічних ресурсів: фінансові, матеріальні, трудові та інформаційні.

Основним завданням системи фінансово-економічної безпеки підприємств є забезпечення її стійкого та максимально ефективного функціонування, створення високого потенціалу для розвитку та зростання у майбутньому.

До основних завдань економічної безпеки підприємств належать: захист законних прав та інтересів підприємства та його працівників; збір, аналіз,

оцінка та прогнозування даних; вивчення партнерів, замовників, конкурентів, кандидатів; виявлення, запобігання та припинення можливої протиправної та іншої негативної діяльності працівників підприємства на шкоду його безпеці;

забезпечити збереження матеріальних цінностей та інформації; отримати інформацію, необхідну для вироблення найбільш оптимальних управлінських рішень щодо стратегії та тактики господарської діяльності підприємства тощо.

Основне значення системи фінансово-економічної безпеки підприємств полягає в тому, що вона має бути превентивною

Рівень фінансово-економічної безпеки компанії залежить від ефективності, з якою її керівництво здатне уникати реальних загроз та усувати шкідливий вплив певних негативних складових зовнішнього та внутрішнього середовища. В умовах посткризового відновлення досить важливо знайти основні шляхи пришвидшення бізнесу з мінімальними витратами для формування ефективної системи суб'єктів господарювання, спрямованої на максимізацію прибутку та гармонізацію відносин між зацікавленими сторонами.

Загрози економічній безпеці – сукупність викликів, ризиків, чинників та умов, що унеможливають стабільному функціонуванню економічної системи держави, створюють небезпеку національним економічним інтересам, цінностям та соціально-економічним пріоритетам.

Забезпечення економічної безпеки ґрунтується на протидії загрозам діяльності підприємства, що виникають внаслідок прояву несприятливих факторів зовнішнього середовища.

Основою їх виявлення є комплексне дослідження стану економічної безпеки, що базується на оцінці її рівня та дозволяє пов'язати отримані результати із факторами, які є джерелами загроз стабільному та ефективному функціонуванню підприємства.

Таким чином, виклики, ризики та загрози є невід'ємною частиною будь-якої комерційної діяльності. Компанії повинні звернути особливу увагу на ряд стратегічних, оперативних та зовнішніх загроз.

На сучасному етапі розвитку концепції економічної безпеки велика увага приділяється методам її оцінки на національному рівні, але на рівні підприємства не існує єдиного, комплексного методологічного підходу до оцінки та аналізу.

Структура економічної безпеки, реалізуючи свою стратегію, також підвищує значення індикаторів фінансово-економічної, інформаційної, кадрової, виробничо-технологічної та загалом рівень економічної безпеки. У разі підвищення рівня індикаторів економічної безпеки збільшується ризик. Головне завдання структури економічної безпеки – підтримувати баланс між прибутковістю та ризиком.

Пороговий рівень економічної безпеки підприємства має дві межі:

1) рівень, що визначається стратегічними цілями підприємства в їх кількісному відношенні;

2) рівень нижньої межі тих самих показників, які забезпечують досягнення стратегічних цілей, але забезпечують належне функціонування підприємства в процесі простого відтворення з урахуванням ризику. Підприємство, що розвивається – це нормальний стан суб'єкта господарювання за сучасних ринкових умов.

Індикативний метод передбачає визначення нормативних або розрахункових критеріїв (показників), які дають змогу визначити, наскільки далеко підприємство знаходиться від бажаного стану об'єкта. Пороги вказують на межу, за якою об'єкт буде в небезпеці.

Ступінь впливу загрози визначається на основі розрахунку та моніторингу системи індикаторів та їх порівняння з пороговими значеннями. Індикатор (оф. лат. *indico* — вказувати, визначати) — це елемент, що відображає процес чи стан об'єкт спостереження, його якісні та кількісні характеристики.

Порівняння фактичних значень індикатори з порогами дозволяють стежити за динамікою, як самі показники так і рівень економічної безпеки підприємства. Коли не вистачає точної оцінки показників може невірно

тракуватися і рівень економічної безпеки, що в свою чергу може призвести до неадекватних управлінських рішень у сфері забезпечення належного рівня.

Економічна безпека підприємства постійно розвивається під впливом факторів і загроз, що впливають на внутрішнє та зовнішнє середовище. Нині в літературі є багато понять, що мають схожі значення: «загроза економічній безпеці», «загроза безпеці бізнесу», «загроза безпеці бізнесу».

З 31.05.2017 ПАТ «Полтавський машинобудівний завод» було змінено на Приватне Акціонерне Товариство «Полтавський машинобудівний завод» (надалі ПрАТ «Полтавамаш»).

Предметом діяльності ПрАТ є:

1) виробництво і реалізація продукції виробничо-технічного призначення для агропромислового комплексу та запчастин до нього, товарів широкого вжитку;

2) комерційна, торговельна, постачально-збутова та посередницька діяльність;

3) науково-дослідна діяльність, реалізація наукових, технічних, технологічних, економічних, проектних, конструкторських розробок; відкриття мережі магазинів дня оптової, комісійної торгівлі товарами, як власного виробництва, так і інших підприємств України та інших держав;

4) заняття як внутрішніми так і міжнародними перевезеннями вантажів і пасажирів, транспортно-експедиційні послуги;

5) здійснення зовнішньоекономічної діяльності згідно законодавств України.

Згідно Статуту метою ПрАТ «Полтавамаш» є забезпечення досягнення суспільно-корисних цілей та одержання прибутку для наступного його розподілу між акціонерами Товариства, шляхом здійснення виробничо-господарської, інвестиційної, комерційної та іншої підприємницької діяльності від фінансово-господарської діяльності та задоволення на цій основі соціально-економічних потреб акціонерів та членів трудового колективу ПрАТ.

На підприємстві кількість працівників становить 220.

При розгляді структури системи управління підприємства відзначимо, що вона вищим органом управління є Загальні збори акціонерів, які приймають найважливіші рішення. До другого рівня управління відносяться Правління ПрАТ «Полтавамаш», Наглядова Рада ПрАТ та Ревізійна комісія ПрАТ. До функцій Правління належить виконання доручень та наказів, 24 прийнятих на Загальних Зборах Акціонерів управління підприємством ПрАТ «Полтавамаш» за допомогою апарату управління.

Орієнтація діяльності фірми – переважно на внутрішній ринок в загальнодержавному масштабі та ринки близького зарубіжжя (Білорусії, Молдови, ін. країн пострадянського простору). Місію підприємство формулює, як задоволення потреб переробних вітчизняних підприємств та зарубіжних партнерів в технологічному обладнанні з переробки м'яса і виробництва ковбас та копченостей; з переробки птиці; для забою худоби; з переробки відходів і конфіскатів; для виробництва тваринних жирів; теплоенергетичне обладнання та задоволення на цій основі соціально-економічних потреб акціонерів та членів трудового колективу ПрАТ.

Основними функціями підрозділів управління є забезпечення стратегічного планування діяльності підприємства, розподілу відповідальності і повноважень персоналу, забезпечення підприємства необхідними ресурсами, проведення періодичного аналізу та контролю діяльності підприємства з метою її удосконалення.

Фінансове становище у 2019 та 2020 роках кризове, що означає, що підприємство перебувало на межі банкрутства, оскільки грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не покривають кредиторської заборгованості. У звітному році спостерігається тенденція до покращення фінансової стійкості підприємства, і у звітному році фінансове становище характеризується - як передкризове, що означає, що на підприємстві спостерігається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відновлення рівноваги у наслідок поповнення джерел власних коштів дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

За результатом аналізу структурної динаміки активів та пасивів ПрАТ «Полтавський машинобудівний завод» слід відзначити, що відбулося збільшення майна у 2019 році з 50948 тис.грн до 57725 тис.грн, також у 2020 році відбулось зростання з 57725 тис.грн до 67461 тис.грн (рис.2.1). Таке суттєве збільшення майна відбулося за рахунок оборотних активів, а саме збільшення запасів, протягом 2020 року на 5609 тис грн. У 2019 році у структурі оборотних активів відбулось зменшення частки грошових коштів і запасів, в зв'язку з чим мало місце зменшення виготовленої продукції, а в 2020 році грошові кошти різко збільшилися і становлять 225 тис.грн.

Проаналізувавши формування та розподіл прибутку підприємства, можна зробити висновок, що відбувається збільшення валового прибутку, та становить 13932 тис.грн, тобто підприємство ПрАТ «Полтавамаш» реалізувало велику кількість товарів. Чистий дохід від реалізації звітному періоді порівняно із минулим періодом спав і становить 71630 тис.грн, підприємство за рахунок зменшення витрат на управління та персонал, намагається зменшити свої витрати. Чистий прибуток зменшився, у 2020 році становить 200 тис.грн.

Дослідивши соціально-економічний стан ПрАТ «Полтавамаш» та надавши йому оцінку, дає змогу зробити висновки, що ефективна діяльність підприємства зменшується. Це може спонукати загальна економічна криза країни, а також не ефективне управління. Наслідком цих процесів є збільшення незадоволеності працівників та контрагентів підприємства, що може призвести до конфліктних ситуацій. Більш детально підходи до управління конфліктами ПрАТ «Полтавамаш» та основні методи їх вирішення розкриємо в наступному підрозділі.

Для оцінювання економічної безпеки підприємства ПрАТ «Полтавамаш» необхідно обрати індикаторний підхід на основі методики комплексного оцінювання фінансового стану підприємства, яка спрямована на виявлення й аналіз проблем діяльності підприємства, оцінка поточного і перспективного стану, резервів потенціалу стійкого розвитку.

Однією з найважливіших складових процесу управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є комплексна оцінка фінансового стану. Слід розуміти, що це процедура втілення комплексу заходів, яка включає аналіз найважливіших параметрів фінансово-господарської діяльності із застосуванням сучасних методів фінансового аналізу для забезпечення інформаційної бази прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на створення умов для сталого розвитку підприємства. Дослідження фінансового стану підприємства дозволяє визначити рівень його конкурентоспроможності і місце підприємства в економічному середовищі.

Комплексна оцінка за 2018, 2019 та 2020 рік не відповідає нормативному значенню 1, так як комплексна оцінка в 2018 році становить 0,184, в 2019 році 0,170, а в 2020 році ще менше 0,128.

Порівняння активів (АЗ), що повільно реалізуються з довгостроковими пасивами (ПЗ) відображає перспективну ліквідність – прогноз платоспроможності на основі порівняння майбутніх надходжень і платежів. В нашому випадку група відповідає співвідношенню тільки у 2018, 2019 та 2020 році $A3 \geq P3$. Можна сказати, що підприємство не є ліквідним.

Сьогодні наука державного управління і теорія безпеки знають досить складний період його розвитку. Це пов'язано з необхідністю переїхати з систематичне осмислення розрізненого набору накопиченого досвіду у явищах державного управління та безпеки (як національних, так і міжнародні) для побудови цілісних теорій як теоретичних систем знань про науку.

При цьому кожна країна, незалежно від рівня економічного розвитку, не є такою тому не застрахована від агресивних проявів іншого стану чи його складової.

Підприємці мають важливу місію в економічній та соціальній діяльності країни, і рівень їх захисту безпосередньо залежить від впливу факторів зовнішнього середовища.

Багато країн орієнтуються на розвиток прикладної теорії принцип підвищення фінансової безпеки компанії та формування принципів

сприятливого середовища. У цій сфері отримано найкращі результати компанії зі США, Японії, Німеччини.

Уряди багатьох розвинених країн (зокрема Японії, США) офіційно визнають об'єктивне існування ризиків, пов'язаних із зростанням агресивності ринкового середовища та загостренням конкуренції в різних сферах глобальних ринках. Це вимагає організаційних заходів та спеціальних ресурсів для підтримки та забезпечення стійкості та безпеки бізнесу, особливо малий та середній бізнес у цих екстремальних ситуаціях.

Тому фінансово-економічна безпека підприємства повинна забезпечуватися шляхом: досягнення фінансової стабільності, платоспроможності та ліквідності компанії, а також за рахунок якості навчання та використання потенціалу ресурсів; боротися із загрозами економічній безпеці підприємства; вдосконалення законодавства безпеки всіх сфер підприємницької діяльності; підтримувати високий рівень кваліфікації персоналу; досягти високого рівня конкурентоспроможності компанії.

Основною метою забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання є захист його фінансових активів, власності і працівників від внутрішніх і зовнішніх загроз фінансової природи, їх своєчасне виявлення і, за можливості, усунення причин їх виникнення

Для забезпечення власної фінансової безпеки підприємства повинні розвиватися, створюючи нові робочі місця, здійснюючи диверсифікацію фінансової і виробничої діяльності, що сприяє росту прибутку.

У сучасних економічних умовах існує багато загроз, які впливають на фінансові інтереси компанії, які в довгостроковій перспективі можуть негативно вплинути на її фінансову стабільність, платоспроможність та загальний фінансовий стан.

Інсайдерські загрози є результатом неефективної фінансово-економічної політики керівництва компанії, нераціонального визначення пріоритетів фінансового менеджменту та небажаної реакції на негативні бізнес-тенденції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вівчар О. І. Концептуальні підходи SPACE-методики при діагностиці та оцінці економічної безпеки підприємств / О. І. Вівчар // Науковий журнал “Virtus: Scientific Journal”. – February, issue 5 – 2016 – С. 231-235.
2. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. – К.: ЦУЛ, 2009. – 256 с.
3. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы / Н. Капустин // Бизнесинформ. – 1999. – № 11–12.
4. Бендиков М. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект) / М. Бендиков // Консультант директора. – 2000. – №2
5. Кірієнко А. В. Механізм досягнення і підтримки економічної безпеки підприємства: Автореф. дис... канд. екон. наук.: 08.06.01 / Київський нац. екон. ун-т., К., 2000.
6. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство/ Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та ін.; За ред. Геєця В.М.: монографія. Харків : ВД “ІНЖЕК”, 2006. – 240 с.
7. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємств: сутність і передумови формування / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов // Теорія та практика управління у трансформаційний період: Зб. наук. праць. – Донецьк: ІЕП НАН України, 2001. – Т. 3. – С. 3–7.
8. Соколенко Т.М. Економічна безпека підприємства в умовах транзитивної економіки // VII Міжнародна науково-практична інтернет конференція «Наука і життя: сучасні тенденції, інтеграція у світову наукову думку». URL: <https://int-konf.org/uk/>
9. Давыденко И.Г., Алешин В.А. Экономический анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия учебное пособие // М.: КНОРУС. 2016. с. 376.

10. Мельничук Л.С. Поняття та аспекти формування економічної безпеки підприємства / Л.С. Мельничук. URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer34/624.pdf>
11. Складовими економічної безпеки URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>
12. Мельничук Л.С. Поняття та аспекти формування економічної безпеки підприємства / Л.С. Мельничук. URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer34/624.pdf>
13. On National Security of Ukraine: Law of Ukraine № 964 - IV of 10.06.2003 URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
14. Methods of calculating the level of economic security of Ukraine. Order of the Ministry of Economy of Ukraine. Order of the Ministry of Economy of Ukraine of 02.03.2007 № 60.
15. Threat. Wikipedia. URL: uk.wikipedia.org/wiki/threat.
16. Economic security: teach. guidances. Ed. Varnaliy Z.S. - К.: Knowledge, 2009, p.647.
17. Krush, P.V. and Podvigina V.I. and Serduk B.M. (2007), "Factory economy: the manual", Elga, Kiev, Ukraine. – 780p.
18. Mihus, I.P. and Laptev, S.M. (2011), "The need for the distinction between "threat" and "risk" in Diagnosis of economic security entities" *Efektyvna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua> (Accessed 3 October 2015).
19. Vasylytsiv, T.G. (2008), "The economic security of Ukraine Entrepreneurship: Strategy and strengthening mechanism": monograph. - Lviv: Aral, p.384.
20. Kuzenko, T.B. (2004), "Planning the economic security of enterprises in the market economy" European University of Finances, Information Systems, Management and Business. - European university, Kiev, Ukraine.
21. Muntiyanyan, V.I. (2004), "Basic theory informatshennoyi economy model". - Kiev: YAYTS, Ukraine. P. 368.

22. Didovych, I.I. and Fabin I.J. (2009), “Formation of the economic security of the state and region” Scientific Herald NLTU Ukraine. - 2009 - Vol. 19.11, pp.152 -158.
23. Kaczynski, A.B. (2001), “Environmental safety Ukraine: a systematic analysis of prospects for improvement” – Kiev: YAYTS, Ukraine. - 312 p.
24. Daniel Miessler The Difference Between Threats, Threat Actors, Vulnerabilities, and Risks. URL: <https://danielmiessler.com/study/threats-vulnerabilities-risks/>
25. What's the difference between a threat, vulnerability and a risk. URL: <https://www.bayt.com/en/specialties/q/7100/what-s-the-difference-between-a-threat-vulnerability-and-arisk>
26. Threat vs Vulnerability. URL:<http://www.simplicable.com/new/threat-vs-vulnerability>
27. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. на CD) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
28. Gary Langham. Threat v’s Risk. URL: <http://www.intelmsl.com/insights/other/threat-vs-risk/>
29. David Strachan-Morris, (Previous Manager, Information and Intelligence Services, of Pilgrims Group Ltd) states in his 2010 article, Threat and Risk: What’s the Difference. URL:<https://www.pilgrimgroup.com/news.php?id=94>
30. Сисоліна Н. П. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник. Кіровоград: КНТУ, 2014.
31. Фень К.С. Сучасний стан забезпечення економічної безпеки (Modern condition of providing economic security of enterprises). European Journal of Economics and Management Svazek 4, 2. vydani, 2018, С. 68-77. (0,5 друк. арк.). Індексуються і реферується в базах даних Index Copernicus.
32. Кримчук Н.О. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства / Н.О. Кримчук // Науковий блог. – Національний університет «Острозька академія». – 2018.

33. Белокуров В. В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия. URL: <http://www.safetyfactor.ru>
34. Белокуров В. В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия. URL: <http://www.safetyfactor.ru>
35. Безбожний В. Л. Вибір способу забезпечення соціально-економічної безпеки великих промислових підприємств: дис. канд. екон. Наук. 08.00.04. СНУ ім. В. Даля МОН України. Луганськ, 2009. 189 с.
36. Бельтюков Є.А., Некрасова Л.А. Конкурентна стратегія підприємства: сутність та формування на основі оцінки рівня конкурентоспроможності // Економіка: реалії часу. 2014. № 12. С. 6 – 13.
37. Отенко, І. П. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / укл. І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков.— Х.: Вид. ХНЕУ, 2012.— 256 с.
38. Отенко, І. П. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / укл. І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков.— Х.: Вид. ХНЕУ, 2012.— 256 с.
39. Коваленко, О. В. Підходи до визначення поняття економічної безпеки підприємства. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_028.pdf (1.09.15).
40. Костюкевич Д. В. Оценка и организация кластерных взаимодействий предпринимательских структур. Автореферат. URL: <http://geum.ru/aref/a397-6-ref.htm> (1.09.15)
41. Шкарлет, С. М. Формування економічної безпеки підприємств засобами активізації їх інноваційного розвитку: автореф. дис. докт. екон. наук: 08.00.04 / С. М. Шкарлет.— К., 2007.— 24 с.
42. Отенко, І. П. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / укл. І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков.— Х.: Вид. ХНЕУ, 2012.— 256 с.
43. Пралиев, Ж. С. Критерии и показатели экономической безопасности

предприятия URL: http://www.rusnauka.com/21_DNIS_2009/Economics/49441.do.htm (1.09.15).

44. Захисний підхід до визначення економічної безпеки регіону / В. О. Онищенко, О. М. Бондаревська // Проблеми економіки. - 2018. - № 1. - С. 158-164. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2018_1_21

45. Шемаєва Л. Г. Економічна безпека підприємств у стратегічній взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня дра. екон. наук: 21.04.02 «Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності» / Людмила Григорівна Шемаєва ; Ун-т економіки та права «КРОК». – К., 2010. – 39 с.

46. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.

47. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / [Небава М. І., Міронова Ю.В.] – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 73 с

48. Варналій З. С. Економічна безпека: навч. посіб. К.: Знання, 2009.– 647 с.

49. Метод розвитку менеджменту спрямований на розвиток процесів. URL:https://studme.org/342968/ekonomika/osnovnye_metody_otsenki_urovnya_ekonomicheskoy_bezopasnosti

50. Основним завданням визначення рівня економічної безпеки .URL: https://studme.org/342977/ekonomika/tematicheskie_issledovaniya_ekonomicheskoy_bezopasnosti#627

51. Недоліком є методологічна основа визначення показників. URL: https://studme.org/342977/ekonomika/tematicheskie_issledovaniya_ekonomicheskoy_bezopasnosti#627

52. Баженова О. В. Аналіз стану економіки України в контексті її економічної безпеки / О. В. Баженова // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Сб. науч. тр. ДонНУ. — Донецк : ДонНУ, 2004. — С. 839.

53. Козаченко Г. В. Властивості системи тіньової економіки та її вплив на економічну безпеку регіону / Г. В. Козаченко, М. В. Кравченко. — У кн.: Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : [монографія]; в 3-х т. Т. 3 / за заг. ред. Г. В. Козаченко. — Луганськ: "Промдрук", 2014. — С. 130 – 164.

54. Доценко І. О. Формування системи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства з урахуванням впливу підприємницьких ризиків / І. О. Доценко. Вісник Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. Т. 18. Вип. 1. — Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечникова, 2013. — С. 69-78.

55. Індикатори економічної безпеки підприємства. URL: <http://ffre.ru/rnarnamerpolmerotr.html>

56. Шергіна Л. А. Методичні засади оцінювання рівня економічної безпеки підприємства: показники, критерії ефективності / Л. А. Шергіна, Т. В. Кузнецова // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. Спец. вип. : у 2 ч. Економіка підприємства: теорія і практика. Ч. 2. — К. : КНЕУ, 2010. — С. 203– 212.

57. Черняк О. І. Методика визначення зовнішньоекономічної безпеки України / О. І. Черняк, А. В. Ставицький // Экономическая безопасность, разведка и контрразведка. — 2002. — № 1 (1). — С. 3 - 7.

58. Каркавчук В.В. Економетричне моделювання динаміки рівня фінансової безпеки підприємства. Вісник Львівського національного університету – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка. 2008. Вип. 40. С. 124-129.

59. Довбня С. Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С. Б. Довбня, Н. Ю. Гічова // Фінанси України. — 2008. — № 4. — С. 88-97.

60. Нестерова С.В. Адаптація балансу для оцінки фінансового стану підприємства: кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів 2015 року

61. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава: РВВД ПДАА, 2018. 290 с

62. Методичні вказівки для виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємств» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Управління фінансово-економічною безпекою» / С.В. Онищенко, О.А. Маслій. – Полтава: НУПП, 2020.

63. Гладченко Т. М. Науково-методичні основи створення механізму державного управління і регулювання системи безпеки підприємницької діяльності: регіональний аспект : автореф. дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / Т. М. Гладченко; Донец. держ. акад. упр. – Донецьк, 2004. – 19 с.

64. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream>

65. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник / М.М. Бердар. – [2-ге вид., перероб. і доп]. – К.:Видавець Паливода А.В., 2012. – 464 с.

66. Існують різні класифікації загроз економічній безпеці організації. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4372>

67. Якубович З. В. Недоліки методики оцінювання рівня фінансової безпеки підприємств та шляхи їх усунення // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. 2011. № 704. С. 71—76.

68. Буковинський С. А. Фінансова криза в Україні: вплив на розвиток економіки та деякі заходи з досягнення фінансової стабілізації // Фінанси України. Вип. 11. С. 10—30.

69. Сунцова О. О. Особливості реформування комунального сектору в умовах української моделі самоврядування // Актуальні проблеми економіки. 2004. № 6. С. 12—17.

70. Горбатовская Н.В. Организационное развитие как элемент системы обеспечения экономической безопасности предприятия / Н.В. Горбатовская // Социально-экономические аспекты промышленной политики. – Донецк, 2007. – Т.3. – С. 94–98.

71. Білов Г.О. Деякі аспекти методики попередження ризику рейдерського набігу на підприємство / Г.О. Білов // Економічний вісник НГУ. – 2008. – № 3. – С.111–115
72. Біла О.Г. Робочий капітал – передумова поточної ліквідності підприємств / О.Г. Біла // Фінанси України. – 2003. – № 10. – С. 56–61.
73. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
74. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту / І.А. Бланк. – Т. 2. – К.: Ніка-Центр, 1999. – 512 с.
75. Горбатовская Н.В. Организационное развитие как элемент системы обеспечения экономической безопасности предприятия / Н.В. Горбатовская // Социально-экономические аспекты промышленной политики. – Донецк, 2007. – Т.3. – С. 94–98.
76. Богомолов В.А. Экономическая безопасность / В.А. Богомолов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 302 с.
77. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту / Є. Брігхем; пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
78. Колесніков А. П. Засади механізму забезпечення стійкого розвитку підприємств / А. П. Колесніков // Інноваційна економіка. – Всеукраїнський науково-виробничий журнал – 1'2013 [39] – С. 97–100.
79. Щоб запобігти загрозам фінансовій безпеці.
URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5186>
80. Фоміченко І.П. Формування системи управління економічної безпеки на підприємствах України [Текст] / І.П. Фоміченко, С.О. Баракова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2013 – № 3 (23). – С. 57 – 66.
81. Погосова М. Ю. Аналіз методичного забезпечення оцінювання фінансової безпеки підприємства / М. Ю. Погосова, В. С. Лебедева // Збірник наукових праць ХНЕУ. Економічні науки. – 2014. – №3. – С. 57-61.

82. Омелянович Л.О. Економічна безпека торговельного підприємства / Л.О. Омелянович, Г.Є. Долматова; Донецьк, держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. – Донецьк, 2012. – 195 с.

83. Огарок Л.Л. Системний підхід до управління економічною безпекою як регіональна складова державного механізму / Л.Л. Огарок. – Донецьк: ДДУУ, 2006. – С. 5-11.

84. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб./ І. О. Школьник, І. М. Боярко, Б. І. Сюркало; за ред. І. О. Школьник. – Суми: Університетська книга, 2008. – 342 с.

85. Храпкина В. Анализ подходов и методов определения финансовой безопасности предприятия/ В. Храпкина// Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 8, ч. 2. – С. 359-364.

86. Тимощенко К. С. Невизначеність інвестиційних процесів / К. С. Тимощенко// Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – Дніпропетровськ.: ДНУ. – Вип. 4 (1). – 2010. – С. 28-35.

87. Тимощенко К. С. Недоліки інтегральної оцінки рівня фінансової безпеки суб'єктів підприємництва/ К. С. Тимощенко //Економіка і менеджмент – 2015: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпропетровськ, 2015. – т. 9. – С. 61-64.

88. Тимощенко К. С. Системний підхід у формуванні поняття механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва/ К. С. Тимощенко// Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 17. – С. 79-82.

ДОДАТКИ

Річна фінансова звітність емітента

		Дата(рік, місяць, число)	КОДИ 2018 01 01
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Полтавський машинобудівний завод"	за ЄДРПОУ	14307417
Територія		за КОАТУУ	5310136400
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	за КВЕД	28.93
Середня кількість працівників	235		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	36007, Полтавська, Київський, м. Полтава, М.Бірюзова, 27, (0532) 66-96-54		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку) V

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0
первісна вартість	1001	216	216	0
накопичена амортизація	1002	216	216	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	665	0
Основні засоби:	1010	28798	27909	0
первісна вартість	1011	47019	47230	0
знос	1012	18221	19321	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0

Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0			
інші фінансові інвестиції	1035	6094	6094	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	48	48	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	34940	34716	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	14741	11123	0
Виробничі запаси	1101	2818	1818	0
Незавершене виробництво	1102	5119	2550	0
Готова продукція	1103	6745	6698	0
Товари	1104	59	57	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1082	906	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	0			
> бюджетом	1135	966	81	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0
> нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1394	2304	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	1	10	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1727	610	0
Готівка	1166	1	2	0
Рахунки в банках	1167	1726	608	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	0			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	678	1198	0
Усього за розділом II	1195	20589	16232	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0

Баланс	1300	55529	50948	0
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	567	567	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	20231	17872	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	142	142	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	435	665	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	21375	19246	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	1082	1954	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	1287	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	1082	1954	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	10599	9200	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	11308	8163	0

за розрахунками з бюджетом	1620	0	0	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	212	239	0
за розрахунками з оплати праці	1630	701	1000	0
за одержаними авансами	1635	5998	8208	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4254	2938	0
Усього за розділом III	1695	33072	29748	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	55529	50948	0

Примітки

Керівник Коломієць Віктор Володимирович

Головний бухгалтер Іванова Світлана Миколаївна

	Дата(рік, місяць, число)	КОДИ
		2018 01 01
Підприємство Приватне акціонерне товариство "Полтавський машинобудівний завод" (найменування)	за ЄДРПОУ	14307417

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	51978	50102
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0

Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(40709)	(39399)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	11269	10703
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	450	167
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(6137)	(5133)
Витрати на збут	2150	(1110)	(934)
Інші операційні витрати	2180	(3566)	(3921)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	906	882
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	371	406
Інші доходи	2240	849	849
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(1820)	(1871)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(5)	(4)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	301	262
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-71	-82
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	230	180
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ
ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
--------	-----------	-------------------	---

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	230	180

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	27877	27143
Витрати на оплату праці	2505	14372	11475
Відрахування на соціальні заходи	2510	3414	2584
Амортизація	2515	1436	1325
Інші операційні витрати	2520	6226	7685
Разом	2550	53325	50212

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	2268000	2268000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2268000	2268000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.1014	0.0794
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.1014	0.0794
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Іванова
Світлана
Миколаївна

	Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство Приватне акціонерне товариство "Полтавський машинобудівний завод" (найменування)	за ЄДРПОУ	14307417

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2018 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	51878		
Повернення податків і зборів	3005	3197	4715
у тому числі податку на додану вартість	3006	3197	4715
Цільового фінансування	3010	0	4
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	54	120
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	26	62
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	0	0
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	271	232
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	(33146)		
Праці	3105	(11895)	(9650)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(3159)	(2959)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(5101)	(6245)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(488)	(2304)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(4613)	(3941)
Витрачання на оплату авансів	3135	(1367)	(0)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(952)	(880)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	4565	4131

II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності

Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	0	0
Надходження від отриманих: відсотків	3215	26	0
дивідендів	3220	344	344
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0)	(0)
необоротних активів	3260	(1118)	(2565)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(0)	(0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-748	-2221
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	280	970
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	1399	400
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(1820)	(1871)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(1975)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-4914	-1301
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-1097	609
Залишок коштів на початок року	3405	1727	1054
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-20	64
Залишок коштів на кінець року	3415	610	1727

Примітки

Керівник Коломієць Віктор Володимирович

Головний бухгалтер Іванова Світлана Миколаївна

КОДИ

	Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство "Приватне акціонерне товариство "Полтавський машинобудівний завод" (найменування)	за ЄДРПОУ	14307417

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом) за 2018 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	0	0	0	0
Коригування на: амортизацію необоротних активів	3505	0	X	0	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	0	0	0	0
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	0	0	0	0
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	0	0	0	0
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	0	0	0	0
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	0	0	0	0
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	0	0	0	0
Фінансові витрати	3540	X	0	X	0
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) запасів	3551	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	0	0	0	0

Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	0	0	0	0
Сплачений податок на прибуток	3580	X	0	X	0
Сплачені відсотки	3585	X	0	X	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	0	0	0	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	X	0	X
необоротних активів	3205	0	X	0	X
Надходження від отриманих: відсотків	3215	0	X	0	X
дивідендів	3220	0	X	0	X
Надходження від деривативів	3225	0	X	0	X
Надходження від погашення позик	3230	0	X	0	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	X	0	X
Інші надходження	3250	0	X	0	X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	0	X	(0)
необоротних активів	3260	X	0	X	0
Виплати за деривативами	3270	X	0	X	0
Витрачання на надання позик	3275	X		X	
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X		X	
Інші платежі	3290	X	0	X	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	0	0	0	0
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	X	0	X
Отримання позик	3305	0	X	0	X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	X	0	X
Інші надходження	3340	0	X	0	X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X	0	X	0
Погашення позик	3350	X	0	X	0

Сплату дивідендів	3355	X	0	X	0
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	0	X	0
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	0	X	0
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	0	X	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	0	X	0
Інші платежі	3390	X	0	X	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	0	0	0
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	0	0	0	0
Залишок коштів на початок року	3405	0	X	0	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	0	0	0
Залишок коштів на кінець року	3415	0	0	0	0

Примітки	д/в
Керівник	Коломієць Віктор Володимирович
Головний бухгалтер	Іванова Світлана Миколаївна

КОДИ

	Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство "Приватне акціонерне товариство "Полтавський машинобудівний завод"	за ЄДРПОУ	14307417
(найменування)		

Звіт про власний капітал за 2018 рік

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	567	0	20231	142	435	0	0	21375
Коригування: Зміна облікової політики	4005	0	0	0	0	0	0	0	0
Виправлення помилок	4010	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші зміни	4090	0	0	0	0	0	0	0	0
Скоригований залишок на початок року	4095	567	0	20231	142	435	0	0	21375
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	0	0	0	0	230	0	0	230
Інший сукупний									

дохід за звітний період	4110	0	0	0	0	0	0	0	0
----------------------------	------	---	---	---	---	---	---	---	---

Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	0	0	0	0	0	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	0	0	0	0	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	4113	0	0	0	0	0	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	0	0	0	0	0	0	0	0
Інший сукупний дохід	4116	0	0	0	0	0	0	0	0
Розподіл прибутку: Виплати власникам (дивіденди)	4200	0	0	0	0	0	0	0	0
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	0	0	0	0	0	0	0	0
Відрахування до резервного капіталу	4210	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	0	0	0	0	0	0	0	0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	0	0	0	0	0	0	0	0
Внески учасників: Внески до капіталу	4240	0	0	0	0	0	0	0	0
Погашення заборгованості з капіталу	4245	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260	0	0	0	0	0	0	0	0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	0	0	0	0	0	0	0	0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучення частки в капіталі	4275	0	0	0	0	0	0	0	0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	0	0	0	0	0	0	0	0

Інші зміни в капіталі	4290	0	0	-2359	0	0	0	0	-2359
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	0	0	0	0	0	0	0	0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	-2359	0	230	0	0	-2129
Залишок на кінець року	4300	567	0	17872	142	665	0	0	19246

Станом на 01 січня 2018 року зареєстрований та сплачений статутний капітал складався з 2 268 000 простих іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. за кожною, на суму 567 тис.грн. Станом на 31 грудня 2018 року ніяких змін в статутному капіталі Товариства не було, його сума становить 567 тис.грн.

Додатковий капітал.

Станом на 31.12.2018 р. додатковий капітал складає 17872 тис.грн., та відображає дооцінку активів

Примітки Резервний капітал
Резервний капітал складає станом на 31.12.2018 року 142 тис. грн. .

Керівник Коломієць Віктор Володимирович

Головний бухгалтер Іванова Світлана Миколаївна

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Полтавський машинобудівний завод"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	коди		
			19	01	01
Територія		за КОАТУУ	14307417		
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	5310136400		
Вид економічної діяльності	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	за КВЕД	230		
Середня кількість працівників, осіб (1)	224				
Адреса, телефон:	36007, Полтавська, Київський, м. Полтава, М.Бірюзова, 27 (0532) 66-96-54				

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

На 31.12.2019

Форма № 1

Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000			
первісна вартість	1001	216	216	
накопичена амортизація	1002	(216)	(216)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	665	144	
Основні засоби	1010	27909	31572	
первісна вартість	1011	47230	52212	
знос	1012	(19321)	(20640)	
Інвестиційна нерухомість	1015			
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016			
Знос інвестиційної нерухомості	1017			
Довгострокові біологічні активи	1020			
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021			
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035	6094	6094	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045	48	48	
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	34716	37858	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	11123	14442	
- виробничі запаси	1101	1818	3606	
- незавершене виробництво	1102	2550	4504	
- готова продукція	1103	6698	6277	
- товари	1104	57	55	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховування	1115			
Векселі одержані	1120			

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	906	1234	
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130			
з бюджетом	1135	81	73	
- у тому числі з податку на прибуток	1136			
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140			
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2304	3320	
Поточні фінансові інвестиції	1160	10	10	
Гроші та їх еквіваленти	1165	610	11	
- готівка	1166	2		
- рахунки в банках	1167	608	11	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
- в резервах довгострокових зобов'язань	1181			
- в резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
- в резервах незароблених премій	1183			
- в інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	1198	777	
Усього за розділом II	1195	16232	19867	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	50948	57725	
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	567	567	
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	17872	17024	
- емісійний дохід	1411			
- накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	142	142	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	665	868	
Неоплачений капітал	1425			
Вилучений капітал	1430			
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	19246	18601	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510		11604	
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520	1954	2105	
- довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	1278	1437	
Цільове фінансування	1525			
- благодійна допомога	1526			
Страхові резерви	1530			
- резерв довгострокових зобов'язань	1531			
- резерв збитків або резерв належних виплат	1532			
- резерв незароблених премій	1533			
- інші страхові резерви	1534			
Інвестиційні контракти	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	1954	13709	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	9200		
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість за:				

довгостроковими зобов'язаннями	1610			
товари, роботи, послуги	1615	8163	7525	
розрахунками з бюджетом	1620		186	
- у тому числі з податку на прибуток	1621			
розрахунками зі страхування	1625	239	385	
розрахунками з оплати праці	1630	1000	1310	
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	8208	13479	
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640			
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645			
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660			
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	2938	2530	
Усього за розділом III	1695	29748	25415	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	50948	57725	

Керівник

Коломієць Віктор Володимирович

Головний бухгалтер

Іванова Світлана Миколаївна

Звіт роздруковано з використанням програмної системи Фондові технології. Звіт АТ
Версія 09.10.03 (с) ТОВ "Фондові технології та консультації", ММШ - ММХІХ

Підприємство

Приватне акціонерне товариство "Полтавський
машинобудівний завод"

найменування

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

коди		
19	01	01
14307417		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

За 2019 р.
Форма № 2

Код за ДКУД 1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	55348	51978
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(44037)	(40709)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий:			
прибуток	2090	11311	11269
збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
- зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
- зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	296	450
- дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
- дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(7229)	(6137)
Витрати на збут	2150	(1296)	(1110)
Інші операційні витрати	2180	(2653)	(3566)
- витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
- витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	429	906
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	404	371
Інші доходи	2240	849	849
- дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(1356)	(1820)
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(2)	(5)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	324	301
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-121	-71
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	203	230
збиток	2355		

II. Сукупний дохід

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період
--------	-----	-------------------	-----------------------

	рядка		попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	203	230

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	25418	27877
Витрати на оплату праці	2505	20354	14372
Відрахування на соціальні заходи	2510	4604	3414
Амортизація	2515	1481	1436
Інші операційні витрати	2520	6508	6226
Разом	2550	58365	53325

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2268000	2268000
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2268000	2268000
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,0895	0,1014
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,1014	0,1014
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Примітки:
д/в

Керівник

Коломієць Віктор Володимирович

Головний бухгалтер

Іванова Світлана Миколаївна

Звіт роздруковано з використанням програмної системи Фондові технології. Звіт АТ Версія 09.10.03 (с) ТОВ "Фондові технології та консультації", ММШ - ММХІХ

Підприємство

Приватне акціонерне товариство "Полтавський
машинобудівний завод"
найменуванняДата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

коди		
19	01	01
14307417		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)За 2019 р.
Форма № 3

Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	63266	57958
Повернення податків і зборів	3005	1245	3197
у тому числі податку на додану вартість	3006	1245	3197
Цільового фінансування	3010		
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011		
Надходження авансів від покупців і замовників	3015		
Надходження від повернення авансів	3020		54
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	23	26
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		
Надходження від операційної оренди	3040		
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045		
Надходження від страхових премій	3050		
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055		
Інші надходження	3095	408	271
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(35995)	(34467)
Праці	3105	(14765)	(11895)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(4420)	(3159)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(7852)	(5101)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(142)	
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(1923)	(488)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(5787)	(4613)
Витрачання на оплату авансів	3135	(1765)	(1367)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140		
Витрачання на оплату цільових внесків	3145		
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150		
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155		
Інші витрачання	3190	(1281)	(952)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(1136)	4565
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	2	26
дивідендів	3220	402	344
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230		
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255		
необоротних активів	3260	(916)	(1118)
Виплати за деривативами	3270		
Витрачання на надання позик	3275		
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої	3280		

господарської одиниці			
Інші платежі	3290		
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(512)	(748)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305	5195	
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310		
Інші надходження	3340		280
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345		
Погашення позик	3350	(2790)	(1399)
Сплату дивідендів	3355		
Витрачання на сплату відсотків	3360	(1356)	(1820)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365		
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370		
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375		
Інші платежі	3390		(1975)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	1049	(4914)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(599)	(1097)
Залишок коштів на початок року	3405	610	1727
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		(20)
Залишок коштів на кінець року	3415	11	610

Примітки:

д/в

Керівник

Коломієць Віктор Володимирович

Головний бухгалтер

Іванова Світлана Миколаївна

Звіт роздруковано з використанням програмної системи Фондові технології. Звіт АТ
Версія 09.10.03 (с) ТОВ "Фондові технології та консультації", ММШ - ММХІХ

Підприємство

Приватне акціонерне товариство "Полтавський
машинобудівний завод"
найменуванняДата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

коди		
19	01	01
14307417		

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)За 2019 р.
Форма № 3-н

Код за ДКУД 1801006

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500				
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	3505		X		X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510				
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515				
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520				
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521				
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522				
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523				
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524				
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526				
Фінансові витрати	3540	X		X	
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550				
- збільшення (зменшення) запасів	3551				
- збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552				
- збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553				
- зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554				
- зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556				
- зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557				
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560				
- збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561				
- збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562				
- збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563				
- збільшення (зменшення) поточної	3564				

кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці					
- збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566				
- збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567				
Грошові кошти від операційної діяльності	3570				
Сплачений податок на прибуток	3580	X		X	
Сплачені відсотки	3585	X		X	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195				
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації:					
фінансових інвестицій	3200		X		X
необоротних активів	3205		X		X
Надходження від отриманих:					
відсотків	3215		X		X
дивідендів	3220		X		X
Надходження від деривативів	3225		X		X
Надходження від погашення позик	3230				
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235				
Інші надходження	3250		X		X
Витрачання на придбання:					
фінансових інвестицій	3255	X		X	
необоротних активів	3260	X		X	
Виплати за деривативами	3270	X		X	
Витрачання на надання позик	3275		X		X
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280		X		X
Інші платежі	3290	X		X	
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295				
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від:					
Власного капіталу	3300		X		X
Отримання позик	3305		X		X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310		X		X
Інші надходження	3340		X		X
Витрачання на:					
Викуп власних акцій	3345	X		X	
Погашення позик	3350	X		X	
Сплату дивідендів	3355	X		X	
Сплату відсотків	3360	X		X	
Сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X		X	
Придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X		X	
Виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X		X	
Інші платежі	3390	X		X	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395				
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400				
Залишок коштів на початок року	3405		X		X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410				
Залишок коштів на кінець року	3415				

Примітки:
д/в

Керівник

Коломієць Віктор Володимирович

Головний бухгалтер

Іванова Світлана Миколаївна

Звіт роздруковано з використанням програмної системи Фондові технології. Звіт АТ
Версія 09.10.03 (с) ТОВ "Фондові технології та консультації", ММШ - ММХІХ

Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220								0
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225								0
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240								0
Погашення заборгованості з капіталу	4245								0
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260								0
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265								0
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270								0
Вилучення частки в капіталі	4275								0
Зменшення номінальної вартості акцій	4280								0
Інші зміни в капіталі	4290			(848)					(848)
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291								0
Разом змін у капіталі	4295	0	0	(848)	0	203	0	0	(645)
Залишок на кінець року	4300	567	0	17024	142	868	0	0	18601

Примітки:

Станом на 01 січня 2019 року зареєстрований та сплачений статутний капітал складався з 2 268 000 простих іменних акцій, номінальною вартістю 0,25 грн. за кожен, на суму 567 тис. грн. Станом на 31 грудня 2019 року ніяких змін в статутному капіталі Товариства не було, його сума становить 567 тис. грн.

Додатковий капітал.

Станом на 31.12.2019 р. додатковий капітал складає 17024 тис. грн., та відображає дооцінку активів .

Резервний капітал

Резервний капітал складає станом на 31.12. 2019 року 142 тис. грн. .

Керівник

Коломієць Віктор Володимирович

Головний бухгалтер

Іванова Світлана Миколаївна

Звіт роздруковано з використанням програмної системи Фондові технології. Звіт АТ
Версія 09.10.03 (с) ТОВ "Фондові технології та консультації", ММІІ - ММХІХ

Фінансовий звіт

суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Полтавський машинобудівний завод"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	коди		
			20	01	01
Територія	за КОАТУУ	14307417			
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство за КОПФГ	230			
Вид економічної діяльності	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну за КВЕД	28.93			
Середня кількість працівників, осіб	220				

Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком

Адреса, телефон: 36007, Полтавська, Київський, м. Полтава, М.Бірюзова, 27 (0532) 66-96-54

1. Баланс

На 31.12.2020

Форма № 1-м

Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	144,0	247,0
Основні засоби:	1010	31572,0	35121,0
первісна вартість	1011	52212,0	57164,0
знос	1012	(20640,0)	(22043,0)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	6094,0	6094,0
Інші необоротні активи	1090	48,0	48,0
Усього за розділом I	1095	37858,0	41510,0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	14442,0	20051,0
у тому числі готова продукція	1103	6277,0	11261,0
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1234,0	1068,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	73,0	349,0
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3320,0	3576,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	10,0	11,0
Гроші та їх еквіваленти	1165	11,0	244,0
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	777,0	652,0
Усього за розділом II	1195	19867,0	25951,0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	57725,0	67461,0
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	567,0	567,0
Додатковий капітал	1410	17024,0	16175,0
Резервний капітал	1415	142,0	142,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	868,0	1068,0
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	18601,0	17952,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		765,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			

довгостроковими зобов'язаннями	1610	2105,0	3388,0
товари, роботи, послуги	1615	7525,0	9954,0
розрахунками з бюджетом	1620	186,0	
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	385,0	438,0
розрахунками з оплати праці	1630	1310,0	1858,0
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	16009,0	22406,0
Усього за розділом III	1695	27520,0	38809,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	57725,0	67461,0

2. Звіт про фінансові результати

За 2020 р.
Форма № 2-м

Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	71630,0	55348,0
Інші операційні доходи	2120	460,0	296,0
Інші доходи	2240	1273,0	1253,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	73363,0	56897,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(57698,0)	(44037,0)
Інші операційні витрати	2180	(13236,0)	(11178,0)
Інші витрати	2270	(2043,0)	(1358,0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(72977,0)	(56573,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	386,0	324,0
Податок на прибуток	2300	(186,0)	(121,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	200,0	203,0

Примітки:
д/в

Керівник

(підпис)

Коломієць Віктор Володимирович
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Іванова Світлана Миколаївна
(ініціали, прізвище)

Звіт роздруковано з використанням програмної системи Фондові технології. Звіт АТ
Версія 09.10.07 (с) ТОВ "Фондові технології та консультації", ММШ - ММХХ